

Kontuan hartzekoa:

- Ulegarritasuna
- Zehaztasuna → generalitateetatik kanpo
- Zuzentasuna → gramatikala, sintaxis-a, puntualizazioa

Galdera irakurri eta eskema bat egin behar dugu (depende de la estructura de la galdera)

4 eskema:

<p>1. <u>KLASIKOA</u></p> <p>-Tesia (ideia nag.) -Antitesia (kontra arg.) -Sintesia (ondorioak)</p>	<p>2. <u>TEMATIKOA</u></p> <p>-Fenomeno baten osagarri desberdinak aztertzea Osagai + konponbidea azaldu</p>
<p>3. <u>HISTORIKOA</u></p> <p>-Fenomeno baten fase historikoak aztertu edo bereiztu (bilakaera) Ongizate Estatuaren bilkaera azaldu adibidez</p>	<p>4. <u>BAI-BAINA</u></p> <p>-Bai ala ez -Tesi bat defendatu baina ñabardunekin → Matiz asko ipini beharko dira Bai....., baina.... Ez....., baina...</p>

EGITURA:

HASIERAN JARRI BEHARKO DENA

IZENBURUA

Irakasgaia: Gizarte Politikak

Gaia: 1.X

Ikaslea: X

Irakaslea: Eguzki Urteaga

2022/05/30

1. SARRERA:

- Gaiaren **delimitazioa**
- Gaiaren **garrantzia**/interesa
- Kontzeptu** nagusiak **definitu** (Azterketako galderan ageritakoak) →
Adb: Gizarte zerbitzuak eta ekimen sozialak → definitu + harremanetan ipini
- Problematika** → azaldu
- Galderari ematen zaion erantzuna: **Hipotesiak** (garapenean defendatuko dira)

2. GARAPENA:

- $\frac{2}{3}$ zati/→ Bakoitzari izenburu bat eman (trinko+informatiboa)
- Azpigituluak
- Parrafo bakoitzean ideia nagusi bat eta hori defendatu + arrazoitu eta + adibideekin ilustratu

3. KONKLUSIOA:

- a. Gogoratu problematika + hipotesi nagusia (ematen den soluzioa)
- b. Ondorio nagusiak
- c. Irekidura (frankismo garaian) konparatu; denboran, espazioan

1. GAIA:	Gizarte politikaren oinarriak 3
2. GAIA:	Ongizatezko estatua eta politika ekonomikoak
3. GAIA:	Europar gizarte politika
4. GAIA:	Gizarte politika eta gizarte langintza

1. GAIA

GIZARTE POLITIKAREN OINARRIAK

SARRERA:

Gaiaren delimitazioa: Lan honetan gizarte-politikaren definizioa eta horien oinarriak azalduko ditut. Esate baterako, gizarte politika zehazteko zailtasunak, Gizarte politikaren aurrekariak, Gizarte politika eta Estatu sozialaren harremana, Gizarte politika eta Ongizatezko Estatuaren harremana, Pentsamolde nagusien eraginak, Gizarte politikaren modelo ezberdinak, Gizarte politikaren berdefinizioa eta Gizarte politikaren funtsak.

Gaiaren garrantzia/interesa

Gizarte-politikak garrantzi handia daukate gizartearentzat, nahiz eta gobernuek normalean ez dieten garrantzi handirik ematen. Gobernuek dimentsio ekonomikoa lehenesten dute ingurumenekoaren eta sozialaren ginetik, nahiz eta askotan langabeek ez dituzten soilik beren ahultasun ekonomikoa murrizten duten neurriak behar: beren lan-baldintzak, gizarte-loturak, ingurune naturalarekiko harremana edo parte-hartze politikoa hobetzen dituzten politikak ere behar dituzte.

Kontzeptu nagusiak definitu

- **Gizarte Zerbitzuak:** Publikoarentzako zerbitzu tekniko erregular eta jarraituak dira. Arazo sozial zehatzak jorrazteko programak eta baliabideak daude zerbitzu horietan, Gizarte Ongizatea lortu edo hobetzeko helburuarekin burutuak direnak.
- **Gizarte Politikak:** Gizarte politikak ikusi ezin duen alderdi hori gizarte langintzan jarduten duten profesionalak senti eta trata dezakete beraien eguneko lanean. Beraz, norabide orokorrak zehazten eta tresna egokiak proposatzen dituen gizarte politikak, irakasgai zein profesionalak behar ditu neurri horiek gauzatzeko eta egoera nahiz pertsona bakoitzari egokitzeko, behar sozialen alderdi ezberdinak kontutan hartuz.
- **Ongizate Estatua:** II.Mundu Gerraren ostean, mendebaldeko estatuetan garatutako egitura da. Enplegu osoarekiko sektore publikoaren konpromezua, gizarte zerbitzuen estalgarri unibertsala eta biztanle bakoitzarentzako gutxiengo diru-sarrera bermatzeko antolaketa soziopolitikoa.

- **Politika ekonomikoak:** Herrialde bakoitzeko agintariek ekonomiaren esparruan egindako ekintzak eta hartutako erabakiak barne biltzen ditu. Haren esku-hartzearen bidez, herrialdeko ekonomia kontrolatu nahi da, egonkortasuna eta hazkunde ekonomikoa emateko, haren funtzionamendu egokirako jarraibideak ezarriz.
- **Behar sozialak:** Behar sozialak historikoki eraikiak direnez, sozialki jerarkizatuak izanik, ezin daitekeenez nahikari ala itxaropen arruntetara mugatu eta gune konplexuetan modu kontraesangarrian kokatzen direnez, beraien esanahia zein bilakaera testuinguru politiko eta instituzionalari lotuak daude. Behar batek balorapen eta ikuspegi ezberdinak sortu ditzakeenez, eztabaida pizten da batzuentzat nahikoa delako eta besteentzako ez delako. Izan ere, beharraren eta ongizatearen zentzu subjektibo bat dago eta bitarteko aldagai batzuek egoera ezberdina bilakatzen dute. Pertsona batek bizi izan dituen egoera sozial, ekonomiko, familiar ala profesionalak eragin dezakete.

Problematika:

Gizarte-politiken garrantziaren atalean aipatu dudan bezala, gizarte-politiken problematika nagusia Gobernuak ematen dien garrantzi txikia da, beste politika batzuei ematen dieten garrantziarekin alderatuta, gizarte-politikek berebiziko garrantzia duten arren.

Hipotesiak: *Hipotesi nagusia:* Gobernuak duten baino garrantzi gutxiago ematen diete gizarte-politikei.

GARAPENA:

Gizarte politika zehazteko zailtasunak

Gizarte politika zehaztea zaila da zeren, Donati-k dion modura, definizio bezainbat idazle daude eta ikerlari bakoitzak bere ikuspegi, balore eta arau propioak dauzka. Definizio baten arabera, gizarte politika behar sozialak hasetzeko hartutako ekimen guztiak egituratzen eta egitarautzen dituen diseinu eta gauzapean bat da. Gizarte politikaz ari garelarik, gizakien oinarritzko beharren araberrako begirada kolektibo publiko arduratsu batetataz ari gara ; behar horien tartean : osasuna,

hezkuntza, lana, eta, orohar, bazterketa sozialaren alderdi ezberdinak daudelarik. Gizarte politika, Estaduaren eta, orohar, botere publikoen ardura da, nahiz eta erakunde pribatuek geroz eta esku-hartze handiagoa izan.

Alabaina, 1950. hamarkadan beharrezkotzat jotzen zena ez da, nahitanahiez, hain garrantzitsua gaur egun. Izan ere, gizarte politika, herri bateko eragile sozialen arteko akordio batzuen ondorioa da, laister beste herrietara hedatu daitekeela jakinik. Ongizatezko gizartea duten herri guztiek ez dauzkate irizpide berak gizarte politika osatzerako orduan, gertakizun historiko, eskaera sozial eta balore propioak direla eta. Azken urteetan, ingurugiroaren babesa, haurren anparoa, etxebizitza, gizon eta emakumeen arteko berdintasuna ala helduen babesa funtsezkoak bilakatu dira.

Gizarte politikaren aurrekariak

Gizarte politika esatera, XIX. mende erditsuan erabiltzen hasten da galdera sozialari aurre egiteko asmoarekin. Gizarte politikak, oso itxura ezberdinak hartu ditu eta, gobernu liberala ala sozial-demokrata denaren arabera, osatutako plangintzak eta hartutako neurriak ezberdinak izango dira, nahiz eta bi modeloak hurbilduz joan. Gizarte politikaren ideia Estaduari lotua badago, batez ere Ongizatezko Estaduaren garapenari jositako dago, alde batetik, gatazka sozialak sahisteko eta, beste aldetik, berdintasun soziala lortzeko. Horrela, funtsezkoak bezala ikusten diren alor batzuetan, osasuna ala hezkuntza lez, Estaduak pertsonen berdintasuna bermatzen du, nahiz eta ez modu berean kotizatu eta bakoitzak lanetik ateratako diru-sarreraren arabera egin. Zentzu horretan, Estaduak errol zergabiltzailea eta berbanatzailea betetzen du eta horrek azaltzen du zergatik, herri batzutan, xahupen sozialak Barne Ekoizpen Gordinaren erena osatzen duen. Espainian adibidez, xahupen publikoa %25etik %47ra igo da, horien artean xahupen sozialek toki handia betetzen dutelarik.

Orohar, gizarte politika testuinguru berezi batean sortzen da bere garapena lau faktorek lagundu dutelarik : Estatu sozialaren konzeptua, Ongizatezko Estadua (Welfare State), orden sozial eta ekonomikoaren ikuspegi liberala zein sozialdemokrata. Bosgarren faktore bat gehitzen ahal zaio, Espainian bereziki : ongizate sozial kolektiboa lortu nahi duen elizaren dotrina soziala.

Gizarte politika eta Estatu soziala

Gizarte Estaduaren sorrera, Eskubideko Gizarte Estaduaren jarraian suertatzen da, langile mugimenduen mobilizazioekin. Batetik, Estaduaren presentzia eskatzen du lan egiteko eskubidea bermatzeko eta, bestetik, Estaduaren demokratizazioa galdetzen du. Monarkia sozialaren testuinguruan suertatzen da non Estaduak, maila batean behintzat, behar sozialak hasetzea bere gain hartzen duen.

Estadu Soziala lehenik agertu da Alemaniako Errepublika Federalaren Oinarrizko legean (1949). Bere 20. artikuluan, AEFa, Estadu federala, demokratikoa eta soziala lez definitzen da. 1978ko Espainiar Konstituzioa artikulua horretatik iradokitu da zeren, bere lehen artikuluan, Zuzenbidezko Estadu Sozial eta Demokratiko bat bezala definitzen da. Azken finean, Estadu Soziala ulertu behar da ohizko Estaduaren egokipen bat bezala, gizarte industrializatuari eta bere aukera tekniko zein ekonomikoei. Eraldaketa horretan eta XIX. mendearen azken erenean, gizarte politikak biztanleriaren zati behartsuena babestu nahi izan du.

Estadu Soziala, Estaduaren bidez, gizartearen egituratze prozesu bat lez aurkeztu daiteke, gizarteak Estadua egituratzen duen une berean. Estadu liberalaren oinarrizko baloreak : askatasuna, jabetza indibiduala, berdintasun formala, berme juridikoa eta biztanleen parte-hartzea diren bitartean, Estadu Soziala balore horiek gauzatzen ahalegintzen da, oinarri eta eduki materialak emanez. Eskubide formaletik eskubide materialetara igarotzen denez, gizabanakoa eta gizartea ez dira ez banatuak ez kontrajarriak, uztartuak baizik.

Nahiz eta gizarte politikaren lehen irabazleak behartsuenak eta baztertuak izan, politika horrek gizarte osoa hunkitzen du. Bere eginkizunetan sartzen dira :

1. gizakiaren bizia hedatzeko helburua duten sistema konplexuak garatzea, osasun ala hezkuntza sistemak esaterako ; jakinik, bere eraikuntza zaila izateaz gain, bere mantenua garestia dela.
2. gizartearen osagai ezberdinen funtsezko alderdiak ziurtatzea, esan nahi baita behar berriak agertzen direla, halanola, ondasun naturalen agortzea, gizartea osatzen duten taldeen zatiketa, bortizkeri arrasizta edo sexu bortxaketen agerpena.

3. laguntza sozial batzuk bermatzea, besteak beste, testuinguru ekonomikoaren arabera berrikusi daiteken gutxiengo lansari bat finkatzea, pertsona bakoitzari lan bat ematea, lan iraunkorra proposatzea edo elbarrituak ez direnei arreta eta laguntza eskaintzea eta, batez ere enplegatuen eta langilean bizi itxaropena emedatzea.

Gizarte politika eta Ongizatezko Estadia

Gizarte Estadia, Ongizatezko Estadutik bereiztu behar da zeren edozein Ongizatezko Estadi Estadi Sozial bat bada, Estadi Sozial guztiek ez dute, nahitanahiez, Ongizatezko Estadiaren itxura hartzen. Zentzu horretan, Ongizatezko Estadia, Estadi politikaren osagai bat da eta gizarte zerbitzuei norabidetutako aurrekontuen bidez neurtu daiteke baita kostuen bitartez ere.

Keynes-en teorien ildotik, Europa mendebaldeko gizarteetan, Ongizatezko Estadiak honako funtsen gainean oinarritu dira : gobernuek eskubidea eta betekizuna daukate biztanle bakoitzari bizitzeko behar duen gutxiengoa emateko. Helburua ez da hainbeste erabateko berdintasuna lortzea, baizik eta ezberdintasunak murriztea funtsezkotzat jotzen diren arloetan.

Horrek inplikutzen du, Estadiaren egintzak hiru oinarri edukitzea : 1) merkatu ekonomia erregulatzea, modu askoz esku-hartuz eta goi mailako lan maila egonkorra lortuz, 2) modu publiko eta berdintsuan, izaera unibertsala duten gizarte zerbitzuen zerrenda anitz bezain oparo bat bultzatzea, 3) Estadiak, gizarte zerbitzuetan oinarritutako segurtasun sare bat edukitzea eskaerei erantzun ahal izateko, bakoitzaren diru-iturrien arabera ; sare horien eginkizuna, ezohizko beharrei erantzutea eta behartsutasun adierazpen larrienak desagertaraztea delarik.

Misha-ren arabera, Ongizatezko Estadiaren hiru helburu nagusiak dira : englegu osoa lortzea, izaera unibertsaleko gizarte zerbitzuak proposatzea eta sistema sozialari segurtasuna eskaintzen dion laguntza sozial sare bat ukatea. Bestela esanda, Estadi Sozialak, behartsutasunaren ohartaraztean eta aringarritasunean eta herritar guztien gutxiengo bizi maila baten mantenuan, gobernuaren papera

instituzionalizatu du. Argi dago, XX. bigarren erdian, Europako herri gehienek indar itzelak egin dituztela ongizate soziala hedatzeko.

Pentsamolde nagusien eraginak

Azken urteetan, gizarte politikari buruzko hausnarketak bi norabide hartu ditu : liberala eta sozialdemokrata, beti ere ongizate indibiduala eta kolektiboa uztartuz. Eztabaida, Estatuaren paperari eta eginkizunei buruz, Estatuak merkatuarekin eta gizarte zibilarekin dituen harremanei buruz ala, indibidualak eta kolektiboak, pribatuak eta publikoak diren erakundeei buruz ari izan da.

Liberalen gonganbeharrak gizarte politikaren aurrean:

Ikuspegi liberalaren jatorrian, XVIII. mendeko pentsalariak daude, Adam Smith ekonomista eta Madison zein Hamilton amerikar demokraziaren sortzaileak. Nahiz eta anitzak izan, tesi liberalak honela laburbildu daitezke :

- 1) sektore publikoaren garapena eta, ondorioz, Estatuaren presentzia geroz eta handiagoa, bai gizartean eta bai ekonomian, kritikagarriak dira ikuspegi askotatik,
- 2) esku-hartze egitarau tinkoak garatzen dituen gizarte politikak, ekimen pertsonalak mugatzen ditu baita merkatuaren indarren jokoak ere,
- 3) Estatuaren eginbehar zuzentzaileak, gizabanakoen berdintasuna suposatuz, behartsutasunak eta ezberdintasunak areagotzen ditu,
- 4) hobe da merkaturia askatasun osoz ibiltzen uztea eta gizarte zibilaren ekimenak ez oztopatzea, pertsona bakoitzak bere hoberena eman dezan,
- 5) denborarekin, ekonomia garatuko da Estatuaren esku-hartzea mugatuz eta denentzako ongizate eta aberastasun handiagoa bermatuz.

Gaur egun, Friedman-ek eta Hayek-ek ideia horiek babesten badituzte, beste batzuek kokapen epelagoak dauzkate, esaterako Galbraith-ek ekonomian eta Dahrendorf-ek soziologian. Azken hauek Estatuaren esku-hartzea muga batzuen barruan kokatzea proposatzen dute, gizarte politikaren mugetan alegia, miseriaren eta behartsutasunaren aurka, eraginkortasun gehiagorekin eragiteko. Hala ere, denak ados daude esateko gizabanakoak aukera berdintasunen sistema batean,

askatasun osoa eduki behar duela, emaitzen berdintasunarekin itsutu gabe. Hori dela eta, gizarte politikaren helburua, aukera indibidualen hobekuntza bermatzea da. Beraz, diskurtsu neoliberalak, gizarte politikaren kritika liberala lehuntzen eta zehazten du, askatasun indibiduala mugatzen duen sistema bati alderatuz baita ere burokraziaren eraginkortasun eza eta xahupen publikoaren hazkundera arbuia. Planteamendu zehurrak, gizarte politika egokitu nahi dute, meritua, emankortasuna eta profesionaltasuna kontutan hartuz eta aukeren berdintasun ezpiritua bultzatuz.

Gizarte politikaren bultzada sozialdemokrata:

Ikuspegi sozialista batetaz hitz egitea baino komeni da modelo sozialdemokrata batetaz mintzatzea, zeren bi egoera politiko ezberdinei lotuak daude : 1) erabateko planifikazioa suposatzen duen ikuspegi sozialista 1989an krisian sartzen da eta, gaur egun, hirugarren-munduko herri gutxi batzuek gauzatzen dute, Kuba ala Ipar Korea adibide direla, 2) aukera sozialdemokrata, aldiz, Europa mendebaldean nagusi da, bere garaian alderdi sozialista zein komunistek erabaki baitzuten iraultza alde batera uztea erreforma prozesua hobesteko, legebiltzar sistema batean, non alderdi eta norabide politiko ezberdinak lehiatzen dauden. Zentzu horretan, Europar Ongizatezko Estadia ikuspegi honen ondorioa da.

Egia esan, ikuspegi sozialdemokrataren arabera, Ongizatezko Estadua garapena klase borrokaren ondorioa da, berri ere legebiltzar demokratiaren arauak errespetatuz. Mishra-k, Korpi-k eta Esping-Andersen-ek hori bera diote. Batez ere, pentsalari anglo-sajoiarentzat, gizarte politikak gizabanakoen ongizatea bilatzen duen esku-hartze publiko eta kolektiboa inplikatu du, ahal den neurrian, berdintasunaren eta segurtasunarengandik hurbiltzeko. Merkatua, ezberdintasunen sortzailea denez, gizarte politikak, integrazio eta batasun soziala bilatzen duten erakunde itxura hartuz, ondasunen eta errenta eskuragarrien mekanismo banatzaile eta berbanatzaileak indartzen ditu.

Ikuspegi sozialistak, gizartea, osotasun eta egitura handi bat bezala ikusteaz gain, kokapen sozialen banaketa zehazten ditu, batzuek eta besteek adierazten dituzten ongizate eskaera bereziki buruz hausnartu aurretik. Ekoizpena gizabanakoak betetzen duen kokapen sozialak erabakitzen du, sistema hierarkizatu

batean non emaitzak ezberdinak diren ; gizarte politikaren helburua ezberditasun horiek desagertaraztea ala, gutxienez, mugatzea delarik. Emaitza horretara irixten da ekoizpen sistemaren egitura erabat aldatuz. Beraz, Ongizatezko Estaduetan gauzatzen den gizarte politika, mekanismo erregulatzailerik arrunta bat baino gehiago da, zeren bertan agertzen dira merkatuak sortzen dituen tinkatze eta bidegabekeriak.

Gizarte politikaren modeloak

Lehen tipologia:

Tipologia honen arabera, gizarte politikak honako ezaugarriak dauzka : karitate gisa, kontrol sozialaren berme bezala, berrekoizpen sozialaren mekanismo lez eta herritargoaren eskubide sozialaren gauzapean gisa.

1. *Gizarte politika karitate bezala.* Gizarte politika honek kutsu karitatibo bezain laguntzailea duenez, gogapen etiko-politikoaren gainean oinarrituta dago, batez ere behartsutasunean, txirotasunean eta baztertuak dauden pertsonak laguntzeko asmoz, pertsona horiek ez baitira besteekin lehiatzen sartzeko gai. Modelo hau osagai komunitario, humanitario eta unibertsalean oinarrituta dago, herritargo edozein gogapenetatik urrun eta herritarren eskubide kolektiboak alde batera utziz. Kasu honetan, gizarte politika une bateko sendagaia da.
2. *Gizarte politika kontrol sozialaren berme gisa.* Bigarren joera batean, gizarte politika bere helburu nagusiaren bidez definitzen da : kontrol soziala zihurtatzea. Politika horren bidez, modu erregulatuan, biztanleriaren zati baten bizi baldintzak bermatzen dira, orden soziala dagoen bezala mantentzeko asmoarekin, baita ere, bakea eta integrazioa. Gizarte politikaren bitartez, indar ekoizle eta ez ekoizleak harremanetan ezartzen dira, sistemaren oreka arrixkuan jarri gabe. Historikoki, gizarte politika hau garai bati eta klase sozial batzuei lotua dago, aristokraziari lehenik eta burgesiari bigarrenik. Langileei eta behartsuei gutxiengo bat

emanen, lana eta soldatari dagokionez, bake soziala erosi nahi dute, klase harremanak mantenduz.

3. *Gizarte politika herritargoaren eskubide sozialen gauzapena lez.* Modelo honen arabera, gizarte politikaren helburua, pertsonen eskubide sozialak bermatzea da. Eztabaida politiko-ideologikoetatik urrun eta eragile guztiak kontutan hartzen dituen ikuspegi orokor bat edukiz, gizarte politika gizarte osora norabidetzen du.

Tipologia bat denez, argi dago, errealitatean, modelo horiek nahasten eta gurutzatzen direla, zeren gizarte politika guztiek : osagai etikoak, Estatu esku-hartzeak, egitura aldaketak, kontrol eta orden sozialak eta berrekoizpen sozialak dauzkate.

Bigarren tipologia:

Baina, gizarte politikak modu askoz sailkatu daitezke, beste irizpide batzuk hartuz. Lau modelo bereizten dira : soberakin modeloa, modelo eskuratze-egilea, modelo instituzional-berbanatzailea eta modelo orokorra.

1. *Soberakin modeloa.* Ikuspegi honen arabera, bi bide nagusi daude gizabankoen beharrak normalki hasetzeko : merkatu pribatua eta familia. Definizio horretatik habiatuz, gizarte politikari loturiko erakunde sozialek soilik esku-hartu behar dute bi eragile horiek huts egiten dutenean. Zentzu honetan, pertsoneri erakutsi behar zaie nola beraien arazoak konpondu ditzaketen, jarraian botere publikoei dei egin gabe. Titmuss-en arabera, gizarte politikaren ikuspegi hau gizartearen ikuspegi organizista bezain mekanizista bati lotuegia dago, nahiz eta ekimen pribatua errespetatu.
2. *Modelo eskuratze-egilea.* Behar sozialak gizakiaren merituaren eta egintza gaitasunaren arabera hasetuak izan behar dira. Gizarte politikari loturiko erakunde sozialak, sistema ekonomikoaren erakunde klasikoaren laguntzaile txikiak lez ikusi beharko liritezke, soilik gizabanakoaren ongizatea eta bermea fagoretuz, aberastasun orokorra laguntzen duten neurrian. Modelo hau, indarra eta saria hobesten duen teoria psikologiko eta ekonomikoan oinarritzen da.

3. *Modelo instituzional-berbanatzailea.* Ikuspegi honen arabera, gizarte politika, funtsezko balorea izateaz gain, gizartean integratuta dagoen erakunde batean oinarritzen da, merkatuaren alboan zerbitzu unibertsal bat osatu ahal izateko, beti ere beharraren printzipioaren gainean finkatuz. Modelo honek, berbanaketa sistema bereziak bereganatzen ditu eta, istripuengatik arazo sozialak dituzten pertsonak lagundu nahi ditu, Ongizatezko Estaduaren kaltetuak bilakatuz.
4. *Modelo orokorra.* Erabateko planifikazioaren modeloak, ongizate hutsarekin loturarik ez duten irizpideak baztertu nahi ditu. Esku-hartze egitarau publiko eta sozial baten bidez, ezagututako eta sozialki zilegiak diren beharrak hasetu gura ditu.

Gizarte politikaren berdefinizioa

Gizarte politika Estatu Nazio modernoaren sorrerarekin agertzen da, herri baten lurralde batasunarekin, talde sozial nagusi baten izaerarekin, diruaren mobilizazioarekin, babes tresna batekin, mugen egonkortasuna bermatzearekin eta bortizkeriaren monopolio zilegiarekin. Testuinguru horretan, gizarte politika, gizarte zibilaren eta Estaduaren aldaketekin batera garatu da, baita ere ideologia batzuen agerpenarekin, poztasun, ongizate ala bizi kalitate baloreak hedatu direlako. Hortik aurrera, ezingo da gehiago ongizate indibiduala ongizate kolektibotik bereiztu. Gizabanakoa eta gizartea, baita pribatua eta publikoa ere, uztartu izanak ematen dio gizarte politikari bere konplexutasuna.

Denborarekin, gizarte politika, autoritarioa eta paternalista izatetik, bere alderdi zapaltzaile eta karitatiboekin, demokrazia moderno batera igaro da, gizarte politika eta Estadua lotuz eta, gizarte politika, sistema politiko-administratibo batean, legedi eta egitarauen kudeaketa zein garapenarekin josiz. Kasu guztietan, gizarte politika garatu da sistema ekonomikoak sortzen dituen ondorio sozial lazarriak aldatzeko eta zuzentzeko. Hori dela eta, *social policy*-aren definizio pragmatiko bat garatu da : ongizate indibidual eta kolektiboa bermatu nahi duen esku-hartze publikoa lez, sistema ekonomikoa ez baita gai bizabanakoen beharrak hasetzeko ; bere bidez, harreman sozial zein komunitarioak mantentzen eta, beharrez, indartzen direlarik.

Gizarte politikaren funtsak

Ricardo Montororen aburuz, urrengo urteetan osatuko eta ondoren gauzatuko den gizarte politikak honako oinarriak eduki beharko lituzke : 1) Ongizatezko Estatuaren geroa, 2) behar sozialen zilegiztasuna, 3) ongizate indibidual eta kolektiboaren arteko lotura, 4) merkatu ekonomia sozialaren mugak eta gizarte politika modernoaren emankortasun eskakizuna, 5) familiaren eginkizuna, 6) indibidualismoaren burutapen berria, 7) legegilea eta ikuskaria den Estatu berria.

1. *Ongizate Estatuaren geroa.* Lehen arloa, sozio-politikoa da, esan nahi baita Ongizatezko Estatuaren osagai, neurri eta ikuspegiak hobesten dituela, zeren gizarte politika guztiak Ongizate Estatuaren garapenaren eta krisiaren kokaleku historikoan kokatzen dira. Ongizatezko Estatuaren geroa, finantza eta kultura egoerek baldintzatzen dute, arrixkua mozketak zein murrizketak izatea delarik, ekonomiaren globalizazioak sortzen dituen arazoei aurre egiteko. Europar Batasunaren integrazioak joera hori areagotu du bortxazko defizit publikoaren, zor publikoaren eta inflazioaren beherakadarekin. Baina, gizarte politikak, izaten jarraituko badu, bere edukiak aldatuko dira, Estatuaren tokia, laguntza ikuspegia, zerbitzu publikoen eskaintza eta xahupen publikoaren garapena kolokan jarritz.
2. *Behar sozialen zilegiztasuna.* Gizarte modernoetan, behar sozialen hasetze eskaerak zilegiztasun bat lortu du, Estatuak bakarrik ez badu eginkizun hori bete behar ere. Geroz eta gehiago, gizarte zibilak, elkarteen eta fundazioen bidez, esku-hartzen du baita ere familiek zein merkatuak.
3. *Ongizate indibidual eta kolektiboaren arteko lotura.* Ezinezkoa da ongizate indibiduala, ongizate kolektibotik bereiztu. Bien arteko lotura hain da extua non bere desagerpenak arazo larriak sortuko lituzkeen.
4. *Merkatu ekonomia sozialaren mugak eta gizarte politika modernoaren araberako emankortasun eskaera.* Ongizatezko Estatu modernoetan, behar sozialen hasetzea xahupen publikoaren hemendatzearekin eta emankortasun ezarekin lotu da. Joera hori agertzen da xahupen publikoaren bitartez eta errenta politiken bidez, non Estatuak eginkizun berbanatzailea betetzen duen, zergak erabiliz eta ekimen pribatua mugatuz. Zerbitzuek geroz eta toki handiagoa betetzen dutenez,

dirulaguntza eta emankortasun eza logikak alde batera utziko dira, zerbitzuen emankortasuna bilatuz.

5. *Familiaren paper berria.* Gizabankoen beharrak bideratzeko eta hasetzeko tresnarik hoberena familia bera da. Familiak, langabezi egoerak, humeen heziketak eta bere kideen zailtasun egoera guztiak bere gain hartzen ditu, bazterketa egoerak maiz sahiestuz. Familia da, zalantzarik gabe, gizartearen ordena eta oreka soziala arriskuan jarri dezaketen desbideraketa sozial egoerei aurre egiteko modurik egokiena eta eraginkorrena.
6. *Indibidualismoaren gogapen berri bat.* Modelo admisitibo-egilearen arabera, behar sozialak, gizabanakoaren meritu eta egintza gaitasunen arabera hasetu behar dira, Ongizatezko Estadua oinarritzen duen printzipio unibertsala kritikatu. Zahartzaroaren aurrean, geroz eta gehiago, gizarte politikak pertsonak beraien bizian bete dituzten postuak eta eduki dituzten diru-sarrerak kontutan hartzen ditu. Aitzitik, unibertsaltasunaren printzipioari eustea ezinbestekoa da.
7. *Legegilea eta ikuskaria den Estadu berria.* Testuinguru berrian, Estaduak bere eginkizuna berriz definitu behar du, kontutan izanik soilik Estaduak bi eginkizun behar den neutraltasun eta eraginkortasunarekin bete ditzakeela : merkatuak garatzen dituen mekanismoek huts egiten duten egoeren laguntza eskaintzea eta, ahal bezain bat, bere gaitasun legegile eta ikuskariak erabiltzea, logika burokratiko, arrazional eta administratiboaren bidez.

Amaiera

Beraz, bere ibilbide historian, gizarte politika erabili da agertu diren arazo sozial larriak konpontzeko eta, bide batez, oreka kolektiboak mantentzeko. Urrengo urte eta hamarkadetan, gizarte politikak, ekimen indibidualak indartzeaz gain, eragile ekonomiko dinamikoak lagundu beharko ditu. Hori dela eta, zerbitzuen eskaintza publikoa, eskaintza pribatuarekin uztartuko da, gizarte politika koherente baten barruan, beraien osagarritasuna bilatuz.

RESUMEN:

Gizarte politika zehazteko zailtasunak

Gizarte politika behar sozialak asetzeko hartutako ekimen guztiak egituratzen eta egitarautzen dituen diseinu eta gauzapan bat da. Gizarte politikaz ari garelarik, gizakien oinarrizko beharren arabera begirada kolektibo publiko arduratsu batetatuz ari gara ; osasuna, hezkuntza, lana... Estatuaren eta, botere publikoen ardura da. Ingurugiroaren babesa, haurren anparoa, etxebizitza, gizon eta emakumeen arteko berdintasuna ala helduen babesa funtsezkoak.

Gizarte politikaren aurrekariak

Esaera, XIX. mende erditsuan erabiltzen hasten da eta gobernu osatutako plangintzak eta hartutako neurriak ezberdinak izango dira. Ongizatezko Estatuaren garapenari josia, bere garapenarako faktorek lagundu : Estatu sozialaren konzeptua, Ongizatezko Estada, orden sozial eta ekonomikoaren ikuspegi liberala zein sozialdemokrata Ongizate sozial kolektiboa lortu nahi duen elizaren dotrina soziala.

Gizarte politika eta Estatu soziala

Estatuaren presentzia eskatzen du lan egiteko eskubidea bermatzeko eta, bestetik, Estatuaren demokratizazioa galdetzen du. Monarkia sozialaren testuinguruan suertatzen da non Estaduak, behar sozialak hasetzea bere gain hartzen du. Estatu Soziala lehenik agertu da Alemaniako Errepublikaren Oinarrizko legean (1949). Zuzenbidezko Estatu Sozial eta Demokratiko bat bezala definitzen da. Estatu liberalaren oinarrizko baloreak : askatasuna, jabetza indibiduala, berdintasun formala, berme juridikoa eta biztanleen parte-hartzea diren bitartean, Estatu Soziala balore horiek gauzatzen ahalegintzen da. Bere eginkizunetan: 1)gizakiaren bizia hedatzeko helburua duten sistema konplexuak garatzea, (osasun ala hezkuntza) 2) gizartearen osagai ezberdinen funtsezko alderdiak ziurtatzea (behar berriak agertzen dira: ondasun naturalen agortzea, gizarte osatzen duten

taldeen zatiketa, bortizkeri arrasizta) 3) laguntza sozial batzuk bermatzea (gutxiengo lansari, pertsona bakoitzari lan)

Gizarte politika eta Ongizatezko Estadia

Estadu politikaren osagai bat da eta gizarte zerbitzuei norabidetutako aurrekontuen bidez neurtu daiteke baita kostuen bitartez ere. Gobernuek eskubidea eta betekizuna daukate biztanle bakoitzari bizitzeko behar duen gutxiengoa emateko. Ezberdintasunak murrizteko. Estaduaren egintzak hiru oinarri : 1) merkatu ekonomia erregulatzea, goi mailako lan maila egonkorra lortuz, 2) modu publiko eta berdintsuan, izaera unibertsala duten gizarte zerbitzuen zerrenda bultzatzea, 3) Estaduak, bakoitzaren diru-iturrien araberako gizarte zerbitzuetan oinarritutako segurtasun sare bat edukitzea eskaerei erantzun ahal izateko.

Helburu: englegu osoa lortzea, izaera unibertsaleko gizarte zerbitzuak proposatzea eta sistema sozialari segurtasuna eskaintzen dion laguntza sozial sare bat ukatea.

Pentsamolde nagusien eraginak

Gizarte politikari buruzko hausnarketa norabide: liberala eta sozialdemokrata.

Liberalen gonganbeharrak gizarte politikaren aurrean

Tesi liberalak: 1) sektore publikoaren garapena eta, ondorioz, Estaduaren presentzia geroz eta handiagoa 2) esku-hartze egitarau tinkoak garatzen dituen gizarte politikak, ekimen pertsonalak mugatzen 3) Estaduaren eginbehar zuzentzaileak, behartsutasunak eta ezberdintasunak areagotzen ditu, 4) hobe da merkatua askatasun osoz ibiltzen uztea eta gizarte zibilaren ekimenak ez oztopatzea 5) denborarekin, ekonomia garatuko da Estaduaren esku-hartzea mugatuz eta denentzako ongizate eta aberastasun handiagoa bermatuz. Gizarte politikaren helburua, aukera indibidualen hobekuntza bermatzea da.

Gizarte politikaren bultzada sozialdemokrata

Ikuspegi sozialista eta modelo sozialdemokrata bi egoera politiko ezberdinei lotuak:
1) ikuspegi sozialista 1989an krisian sartzen da eta, gaur egun, hirugarren-munduko

herri gutxi batzuek gauzatzen dute 2) aukera sozialdemokrata Europa mendebaldean nagusi da, bere garaian alderdi sozialista zein komunistek erabaki baitzuten iraultza alde batera uztea erreforma prozesua hobesteko.

Ikuspegi sozialdemokrataren arabera, Ongizatezko Estaduaren garapena klase borrokaren ondorioa da. Merkatua, ezberdintasunen sortzailea denez, gizarte politikak, integrazio eta batasun soziala bilatzen duten erakudeen itxura hartu. Sistema hierarkizatu batean emaitzak ezberdinak dira; gizarte politikaren helburua ezberdintasun horiek desagertaraztea

Gizarte politikaren modeloak

Lehen tipologia

Gizarte politika ezaugarriak: 1. *Gizarte politika karitate bezala*. Gogapen etiko-politikoaren gainean oinarrituta dago, batez ere behartsutasunean, txirotasunean eta baztertuak dauden pertsonak laguntzeko asmoz, osagai komunitario, humanitario eta unibertsalean oinarrituta. 2. *Gizarte politika kontrol sozialaren berme gisa*. Modu erregulatuan, biztanleriaren zati baten bizi baldintzak bermatzen dira, orden soziala dagoen bezala mantentzeko asmoarekin, baita ere, bakea eta integrazioa. 3. *Gizarte politika herritargoaren eskubide sozialen gauzapena lez*. Pertsonen eskubide sozialak bermatu.

Bigarren tipologia

Lau modelo: 1. *Soberakin modeloa*. Bi bide gizabankoen beharrak normalki hasetzeko : merkatu pribatua eta familia. Erakunde sozialek soilik esku-hartu behar dute bi eragile horiek huts egiten dutenean, pertsonen erakutsiz arazoak konpondu ditzaketela. 2. *Modelo eskuratze-egilea*. Behar sozialak gizakiaren merituen eta egintza gaitasunaren arabera hasetuak izan behar dira. 3. *Modelo instituzional-berbanatzailea*. Gizarte politika, funtsezko balorea izateaz gain, gizartean integratuta dagoen erakunde batean oinarritzen da, merkatuaren alboan zerbitzu unibertsal bat osatu ahal izateko, beti ere beharraren printzipioaren gainean

finkatuz. 4. *Modelo orokorra*. Ongizate hutsarekin loturarik ez duten irizpideak baztertu nahi ditu.

Gizarte politikaren berdefinizioa

Gizarte politika Estatu Nazio modernoaren sorrerarekin agertzen da eta gizarte zibilaren eta Estaduaren aldaketekin batera garatu da. Denborarekin, gizarte politika, demokrazia moderno batera igaro da, sistema politiko-administratibo batean, legedi eta egitarauen kudeaketa zein garapenarekin josiz eta sistema ekonomikoak sortzen dituen ondorio sozial lazgarriak aldatzeko eta zuzentzeko.

Gizarte politikaren funtsak

Oinarri hauek izan beharko 1) *Ongizate Estaduaren geroa*. finantza eta kultura egoerek baldintzatzen dute, arrixkua mozketak zein murrizketak izatea delarik, ekonomiaren globalizazioak sortzen dituen arazoei aurre egiteko. Gizarte politikaren edukiak aldatuko dira. 2) *Behar sozialen zilegitasuna*. Geroz eta gehiago, gizarte zibilak, elkarteen eta fundazioen bidez, esku-hartzen du baita ere familiek zein merkatuak. 3) *Ongizate indibidual eta kolektiboaren arteko lotura*. Hain da extua non bere desagerpenak arazo larriak sortuko lituzkeen. 4) *Merkatu ekonomia sozialaren mugak eta gizarte politika modernoaren arabera emankortasun eskaera*. Ongizatezko Estatu modernoetan, behar sozialen hasetzea xahupen publikoaren hemendatzearekin eta emankortasun ezarekin lotu da. Joera hori agertzen da xahupen publikoaren bitartez eta errenta politiken bidez, non Estaduak eginkizun berbanatzailea betetzen duen, zergak erabiliz eta ekimen pribatua mugatuz. Zerbitzuek geroz eta toki handiagoa betetzen dutenez, dirulaguntza eta emankortasun eza logikak alde batera utziko dira, zerbitzuen emankortasuna bilatuz. 5) *Familiaren paper berria*. Gizabankoen beharrak bideratzeko eta hasetzeko tresnarik hoberena familia bera da. 6) *Indibidualismoaren gogapen berri bat*. Modelo admisitibo-egilearen arabera, behar sozialak, gizabanakoaren meritu eta egintza gaitasunen arabera hasetu behar dira. 7) *Legegilea eta ikuskaria den Estatu berria*. Estaduak bi eginkizun bete ditzake : merkatuak garatzen dituen mekanismoek huts egiten duten egoeren laguntza eskaintzea eta bere gaitasun legegile eta ikuskariak erabiltzea.

Amaiera

Beraz, bere ibilbide historian, gizarte politika erabili da agertu diren arazo sozial larriak konpontzeko eta, bide batez, oreka kolektiboak mantentzeko. Urrengo urte eta hamarkadetan, gizarte politikak, ekimen indibidualak indartzeaz gain, eragile ekonomiko dinamikoak lagundu beharko ditu. Hori dela eta, zerbitzuen eskaintza publikoa, eskaintza pribatuarekin uztartuko da, gizarte politika koherente baten barruan, beraien osagarritasuna bilatuz.

ONDORIOAK

Lehen aipatu dudan moduan, gizarte politiken problematika nagusia hurrengoa da. Gizarte-politiken problematika nagusia Gobernuak ematen dien garrantzi txikia da, beste politika batzuei ematen dieten garrantziarekin alderatuta, gizarte-politikek berebiziko garrantzia duten arren.

Bestalde, gizarte-politiken oinarriak gaiarekin bat datorren hipotesi nagusia gobernuek gizarte politikak duten baino garrantzi gutxiago ematen dietela da.

Behin lan hau eginda, lehen aipatutako hipotesi nagusia egiaztatzen dela frogatu dezakegu. Hain zuzen ere gobernuek egindako gizarte politikak ez dira nahikoak behar sozialak asetzen ez dituen pertsonen bere behar sozialak asetzeko. Hori dela eta, gizarte politikak ez dira nahikoak arazo sozialak pairatzen dituztenen egoerak hobetzeko. Gobernuek garrantzi handiagoa emango beharko lukeen gizarte politikei, horrela, gizarte politika gehiago eta landuagoak egongo legoke eta gizartearen egoera hobetuko zen.

2. GAIA

ONGIZATEZKO ESTATUA ETA POLITIKA EKONOMIKOAK

SARRERA:

Gaiaren delimitazioa: Idazlan honen bidez Ongizate Estatua sortu aurreko egoera ezagutarazten saiatuko naiz, behartsutasunaren nondik norakoak aipatuz. Gerora, kontuan izanik, aurretik azaldutakoarekin harreman estuan dagoela Ongizate Estatuaren sorreraren gaineko hainbat adierazpen emango ditut: sorreraren zergatiak, erabakiak, gatazkak... Behin hau ulertuta, Ongizate Estatua krisian sartu zeneko garaia azalduko dut, berriz ere, egoera honetan garrantzia handia hartu zuten zenbait aldagai azalduz, bide honetan, politika ekonomikoek hartu zuten forma, garrantzia zein norantza azalduko dut.

Gaiaren garrantzia: Ongizate Estatuaren eta politika ekonomikoen auzia ezagutzea ezinbestekoa da, izan ere, Gizarte Zerbitzuekin zein orokorrean Gizarte Langintzarekin harreman zuzenean dauden aldagaiak dira. Zentzu honetan, aipatzekoa da, bai Ongizate Estatuaren hasiera bai ondorengo egoera krisi testuinguru batean ematen direla, hortaz, egungo egoeran krisi testuinguruan murgilduta gaudenez beharrezkoa da momentu historiko hauen analisia burutzea posible den heinean egungo egoerara aplikatzeko.

Kontzeptu nagusiak definitu:

- **Gizarte Zerbitzuak:** Publikoarentzako zerbitzu tekniko erregular eta jarraituak dira. Arazo sozial zehatzak jorrazteko programak eta baliabideak daude zerbitzu horietan, Gizarte Ongizatea lortu edo hobetzeko helburuarekin burutuak direnak.
- **Ongizate Estatua:** II.Mundu Gerraren ostean, mendebaldeko estatuetan garatutako egitura da. Enplegu osoarekiko sektore publikoaren konpromezua, gizarte zerbitzuen estalgarri unibertsala eta biztanle bakoitzarentzako gutxiengo diru-sarrera bermatzeko antolaketa soziopolitikoak.
- **Gizarte Politikak:** Gizarte politikak ikusi ezin duen alderdi hori gizarte langintzan jarduten duten profesionalak senti eta trata dezakete beraien eguneko lanean. Beraz, norabide orokorrak zehazten eta tresna egokiak proposatzen dituen gizarte politikak, irakasgai zein profesionalak behar ditu neurri horiek gauzatzeko eta egoera nahiz pertsona bakoitzari egokitzeko, behar sozialen alderdi ezberdinak kontutan hartuz.
- **Politika ekonomikoak:** Herrialde bakoitzeko agintariak ekonomiaren esparruan egindako ekintzak eta hartutako erabakiak barne biltzen ditu. Haren esku-hartzearen bidez, herrialdeko ekonomia kontrolatu nahi da,

egonkortasuna eta hazkunde ekonomikoa emateko, haren funtzionamendu egokirako jarraibideak ezarriz.

- **Behar sozialak:** Behar sozialak historikoki eraikiak direnez, sozialki jerarkizatuak izanik, ezin daitekeenez nahikari ala itxaropen arruntetara mugatu eta gune konplexuetan modu kontraesangarrian kokatzen direnez, beraien esanahia zein bilakaera testuinguru politiko eta instituzionalari lotuak daude. Behar batek balorapen eta ikuspegi ezberdinak sortu ditzakeenez, eztabaida pizten da batzuentzat nahikoa delako eta besteentzako ez delako. Izan ere, beharraren eta ongizatearen zentzu subjektibo bat dago eta bitarteko aldagai batzuek egoera ezberdina bilakatzen dute. Pertsona batek bizi izan dituen egoera sozial, ekonomiko, familiar ala profesionalak eragin dezakete.

Problematika: Ongizate Estatuaren egitura zein honen inguruan eraturako politika ekonomikoak ez ziren behartsutasunaren gairak gaitzakerako helburuaren baitan eraiki, kapitalismo industrialarekin batera etorritako hainbat behar sozialak apaltzeko eta aldi berean gizarte sistema sostengatzeko baizik.

Hipotesiak:

1. Ongizate Estatuaren eraikuntza joera paternalista baten baitan eraikia izan zen, menpekotasuna eta bezerotasuna iraunaraziz, arazo sozial eta ekonomikoak konpondu gabe.
2. Gizarte langileok politika ekonomikoak soilik sustatzera mugatzen bagara arazo sozialak gairak gaitzakerako ezinezkoa izango da, hortaz, orokorrean, gizarte politikak sustatzea beharrezkoa izan beharko da.

GARAPENA:

Ongizatezko gizartearen prozesu historiko batean kokatzen da eta gizabanakoen bizia erregulatzen duen hiru sistemen zati bat da : prezioaren hizkuntza erabiltzen duen merkatua, aginduetan oinarritzen den hierarkia politikoa eta sinestarazteetan dauden kultura baloreak.

Historia sozialaren urratsak

Gizarte guztietan dagoen behartsutasuna ulertzeko, nahiz eta handiagoa ala txikiagoa izan, azalpen ezberdinak erabili dira. Teoria mathusianoen ildotik, behartsutasuna eskasia dagoen gizarteetako gertaera arrunta bat lez edo gizabanakoaren ardura bat bezala agertzen da. Ikerketa historiko gehienak baldintza sozial eta ekonomikoetan erdiratu dira, erakutsiz gizartearen zati baten

behartsutasuna XVI. mendean garatzen den merkatal kapitalismoari lotua dagoela eta antzeko fenomeno bat gertatzen da XVIII eta XIX. mendeetan kapitalismo industrialaren garapenarekin. Gaur egun, ONUren iritziz, « behartsutasunaren funtsezko arrazoia, pertsonaren ikuspegi utilitaristan, ezberdintasunaren filosofian, ahulenen ustiatzean eta baliogarritasun gutxienean daukatenean bazterketan baita ere kokapen sozial menderatzaileen zuribide ideologikoan oinarritzen da ».

Behartsutasuna eta ezberdintasunak

XI eta XIII. mendeen artean, biztanleriaren %40a behartsua denez, familia mantentzeko baliabiderik gabe, masazko gertaera batean bilakatzen da. Biztanleriaren %10a eta %20aren bitartean limosnetatik bizitzeaz gain, %50a behartsutasunaren atarian dago. Geremek-en iritziz, XVI eta XVII. mendeetan, pertsonen %20a laguntza pribatu eta publikotik bizi da eta, baserritarren baitan, maila hori %50a eta %70aren artean koka daiteke. XVIII. mende amaieran, proletargoaren %40a antzeko egoera batean dago. Hain da egia non hautatuenean, soldatuko lana, behartsutasunarekin parekatzen duten, zergak ez ordaintzera bultzatuz. Eta XIX. mendean, langileriak lantegietan lan egiten du soldata xumeen truke eta lan baldintza gogorretan, arazo sozialak eta mobilizazioak sortuz.

Behartsutasunaren eta ezberdintasunaren jatorri sozio-politikoak

Gizarte modernoetan, biztanleria, botereak eta aberastasunak banatzen dituen talde sozialetan zatitzen da, gutxiengo batek baliabide horiek edukiz. XIV. mendea bezelako krisi egoeretan, lur jaunek lurrik ez daukatenei debekatzen diete udal lurrak lantzea eta hirietan artesau askok ezin dezakete beraien lanbidean jardun eta ekoizpen prozesuan sartu, soilik artesau oso berezitu batzuek lan enkarguak dauzkatelako. Garapen mendeetan, XVI. mendea adibide dela, lur eraldaketek biztanleriaren zatiketa fagoretu dute, merkatal kapitalismoaren eta Estatu modernoaren garapenarekin batera, azken hauek lan indar merkea eta kontrol soziala eskatzen dutelarik. Izan ere, gosea igarotzeak zapuzketa eta haserrea sortzen du biztanleriaren zati nabarmen batean, iraultza ala oldartze arrixkuak areagotuz.

Ongi kokatutako talde sozialek eta monarkiak babestutako politika ekonomikoek, zatiketa soziala eragin dute. Egoera horrek baserritar gehienek behartsutasuna eragiten du, lantzen dituzten lurrak galduz eta hirietan lanaren zein diruaren billa

bultzatuz eta horien pillaketa eraginez. Horrek, arazo sozial larriak sortu ditu hiri nagusi gehienetan, botere publikoen erantzuna eskatuz. Hobetsitako bidea behartsutasunaren kudeaketa da kristau karitatearen eraldaketaren eta sekularizazioaren bitartez. Lehen iraultza industrialaren etorrerarekin, erronka nagusia, lantegietako langileriaren lan merkatuaren kudeaketa izan da, lantegi legeen bitartez eta, batez ere, lehen segurantzen bidez. Mugatuak eta nahikoak ez izan arren, lehen segurantza horiek urrats kualitatibo bat osatzen dute langileen baldintzan, Ongizatezko Estaduaren lehen urratsa izanez.

Ongizatezko Estaduaren sorrera

Enplegu osoarekiko sektore publikoaren konpromezua, gizarte zerbitzuen estalgarri unibertsala eta bizlanle bakoitzarentzako gutxiengo diru-sarrera bermatzea bezela ulertutako Ongizatezko Estada, 1940. hamarkadan sendotzen den antolaketa soziopolitiko da. Keynes-en teoria ekonomikoetan eta Beveridge-en planteamendu sozialetan oinarritutako «keynesiar itunak», merkatuaren, hierarkiaren eta baloreen arteko harreman berri bat sortzen du.

Gertakizun historiko berezi batzuek, eragile sozial ezberdinen arteko adostasuna ahalbidetu dute. 1930eko depresio ekonomikoak, lehenik Estatu Batuetan eta ondoren Europan, agerian uzten du kapitalismoak ez daukala gaitasunik gehiengoari lana emateko eta ongizatea bermatzeko. Italia eta Alemaniako esperientzia faxista eta naziek, Sobietar Batasuneko iraultza komunistak eta Bigarren Mundu Gerrak nahiko gertakizun larriak dira bide berri bat bilatzeko, zeinek biztanleriaren eskubide sozio-ekonomikoak bermatuko dituen zuzenbide Estatu batek eskaintzen dituen askatasunak ahaztu gabe. Kontserbatzaileek, liberalek eta sozialistek estrategia berri bat osatu dute, non merkatua erregukatzen den eta eskubide sozialei garrantzi berezi bat ematen zaien.

Keynesiar itunak, orekan oinarritutako bi baldintza jartzen ditu. Batetik, herri bakoitzean, enplegu osoko egoera batean, kapitalak aukerak eskainiko ditu eta soldaten hazkundera baimenduko du, emankortasuna handitzen den neurri berean eta errentaren banaketan egonkortasuna dagoen baldintzapean, esan nahi baita enpresaren irabaziak igotzen diren mailan. Era berean, xahupen publikoa absolutuan hemendatu daiteke baina ez erlatiboan. Bere hazkunderak muga bat

eduki behar luke, hau da, bitartekari errol bat jokatzeari komeni litzateke, biztanleriari gutxiengo batzuk bermatuz eta behar sozialak merkatura norabidetuz. Zentzu horretan, Estadia sektore pribatuaren osagarria izango litzateke eta xahupen publikoak paper berezi bat beteko luke : enplegu osoa bermatuz eta enpresen ekoizpen nahiz zerbitzuen kontsumoa fagoretuko duen soldata nahiko gorak bermatuz. Halaber, gizarte zerbitzuen diruztatzea botere publikoek ziurtatzen dutenez, enpresek ez dute, soldaten bidez, langileen babesaren beraien gain hartu behar.

Bestetik, itunak, trukaketa askean eta herri baten nagusitasunean oinarritutako nazioarteko merkatuaren bidez, nazioarteko antolaketa ekonomiko bat martxan jartzea eskatzen du ; dolarra erreferentzia txanponea bilakatuz. Sistema honek bere eraginkortasuna erakutsi du 1948a eta 1973aren artean, munduko merkataritza ekoizpena sei aldiz biderkatuz. Kanpo osagai honek ere baldintza batzuk bete behar ditu, merkatuak beste bi sistemetan aldaketak onartu behar baititu. Estadiak, gizabanakoen jabetza babesteaz gain, indar militar sendoa bat osatu du, merkatua bermatzeko eta herri komunisten garapenari aurre egiteko, ardura hori OTANena delarik. Era berean, merkatua bera babestu behar du, lanaren eta kapitalaren erabilpen osoa bermatuko duen politika ekonomiko bat osatuz. Ardura hori Munduko Bankuak (Bigarren Mundu Gerra ostean hunkitutako herriak berreraikitze), OMC bilakatuko den GATT-ek (nazioarteko merkataritza hemendatzeko) eta FMI-k (txanponen arteko balioa mantentzeko eta nazioarteko ordainketak planifikatzeko) edukiko du.

Beraz, Ongizatezko Estadiaren bi osagaiek, amore emate eta mugen arteko oreka joko bat itxuratzen dute. Pertsona bakoitzaren bizi maila hobetzeaz gain, aukera ekonomiko zein profesional oparoak eskaintzen dizkiote. Gobernuak, osasuna, hezkuntza, langabeziaren segurantzaren eta zaharsariak, beraien gain hartu dituzte oinarritzko eskubide sozialak gisa.

Modelo honen ezaugarriak hauexek dira :

1. **Eskaeraren eztanda.** Amerikar kapitalak, gerra osteko berreraikuntza beharrek eta kontsumoaren poztasunak baimentzen dituen enplegu eta soldata maila gorak, langileen eskaeraren gorakada ahalbidetu dute.

2. **Gastu publikoa.** Sistema hori ibili ahal izateko, Estatuak gutxiengo soldata bermatzea suposatzen du, xahupen publikoaren hazkundeak, kapitalaren pillaketa eta bake sozial giroa baimentzen dituelarik.
3. **Fordismoa.** Lanaren antolaketak fordismoaren antza hartu du : lantegi industrial handietan biltzea, katezko lana, produktu estandarizatu bezain merkeen ekoizpena kantitate handietan, une horretan ez dagoen ekipamendu beharra hasetzeko.
4. **Zorpetze kolektiboa.** Batez ere kontsumorako kreditu sistema oso zabal bat garatzen da, zorpetze orokor bat eraginez.
5. **Adostasun soziala.** Faktore guzti horiek adostasun giro sozial bat sortzen dute. Kontsumorako nahikundea hain da indartsua non lan munduan larderia bermatzen duen, emankortasunaren hazkundeari esker, hasetu daitezken soldata igoera eskaerak baimenduz.

Medelo honi esker, hiru hamarkadetan Europako herri gehienek, kontsumoak elikatzen duen hazkunde ekonomikoa, irabazi tasak gorak, xahupen publiko indartsuak eta langabezi ezak eragingo ditu. Sistema zilegiztatzen duen gizarte bat sortzen da, kapitalen errentagarritasuna eta adostasun soziala bermatzen duen kultura eta industria berrien agerpena lagunduz.

Ongizatezko Estatuaren krisia

Baina, 1973an, modelo hau krisian sartzen da, bere ezaugarriak honakoak direlarik: hazkunde ekonomikoaren beherakada, inbertsioaren ahultasuna, langabeziaren eta inflazioaren gorakada, etabar. Hala eta guztiz ere, 1975a eta 1990aren bitartean, ekonomiek hazitzen jarraitzen dute, nahiz eta maila ahulagoan izan.

Krisi hau ulertzerako orduan, teoria bakoitzak bere azalpena dauka. Batzuentzat, krisia txanpon politika lasai batek eragin badu, besteentzat, petroleoaren prezioen biderkatzeak sortu du. Klasikoak ez diren teoriak, aldiz, kapitalismoaren kontraesanak azpimarratu dituzte. Esaterako, Kontratief-en zikloen teoriaren arabera, kapitalismoaren hazkundearen logikak, sisteman egitura aldaketak eragiten ditu, hazkunde azkarreko garaiak, hurbiltze uneak eta krisi egoerak ala hazkunde

mugatuko bolarak sortuz. Halaber, aurreko ikuspegiaren aldaera bat den erregulazioaren teoriak dio krisia sortzen dela sistema ez delako gehiago gai aurreko sistemaren metatzearen jarraikortasuna bermatzeko.

Funtsean, esan daiteke bi teoria nagusitu direla.

1. Lehenaren arabera, krisia, 1970. hamadatik gora, kapitalaren irabazien tasak ezagutzen duen beherakadaren ondorioa da. Eskaintzaren krisi bat da, bere hazkundera baimentzen duten baldintzak ez baitira betetzen, besteak beste, ekoizpen baldintzak okertzen direlako : irabazi tipoaren erorketa eta soldaten aldeko errentaren berbanaketa. Extuki lotuak dauden hiru arrazoiek irabazien beherakada eragin dute : biztanleri aktiboa, ondasunen ekoizpena eta emankortasuna. Erabateko enplegu maila mantetzeko, ezinbestekoa da emankortasunaren hazkundera ekoizpenarenarekin bat joatea. Bigarren Mundu Gerrarik at, emankortasunak gorakada nabarmena ezagutu du, besteak beste, teknologia militarra iharduera zibiletan erabilia izan baita. Baina, emankortasun hazkundera horrekin, enplegu maila osoa soilik mantendu daiteke ekoizpenaren hazkunderarekin, horrek xahupen publikoaren gorakada nabarmena eta soldaten aldeko errentaren berbanaketa suposatzen duelarik, eskaera indartzeko asmoz.

Aldaketa horiek keinesiar ituna hautsi dute, errenta banaketaren orekaren aurka joanez eta hori bera gertatzen da 1960. hamadaren erdiraino. Soldadak eta xahupen publikoa igotzen diren une berean, giro soziala txartzen doa, sistema kolokan jartzen duten balore nagusien mutazioa eraginez. Kapitalaren errentagarritasuna galtzeak eta aurkakoa den balore sistema baten indartzeak, itun horren haustura eragin dute.

Nazioarte mailan, merkatuen biltzea, trukaketa ezorekatuekin bat doa. 1950 eta 1960. hamarkaden zehar, biltze industrial prozesu bat ikusi daiteke. Frantzia, esaterako, 1950. hamarkada erditsuan, enpresen %25ak negozio orokorraren %91a bere esku dauka. Monopolio egoera honek ekoizpenaren eta kapitalen nazioartekotasuna fagoretzen du. Horrela, gutxiengo batek, nazioarteko harreman ekonomikoak antolatzen ditu, nazioarteko erakundeak bere zerbitzuan ezarriz eta behar sozialak zehazten ditu irabaziak emendatzea helburu duen politika baten arabera. Sistema honek, nazioarteko trukaketa sistema oso ezorekatu bat sortu du,

iparraldeko herri aberatsen mesederako. Iparraldekoek produktu eginak ekoizten dituzten bitartean, hegoaldekoek lehenengo materiak ekoiztera zigortuak dira, azken honen prezioak nazioarteko merkatuak finkatzen dituelarik. Une berean, Munduko Bankua ala FMI bezalako nazioarteko erakundeek, herri aberatsen interesak babestu dituzte, beraien merkatuak ixteko babes hesiak ezartzea baimenduz.

Nazio mailan, merkatuak asetzen dira enpresen irabazi tasak erortzen baitira, batetik soldatak eta xahupen publikoak gora egiten baitute eta, bestetik, kapitalak ez baitu behar den aldakortasuna merkatuaren eskaera berriei aurre egiteko. Une berean, barne merkatuak asetzen dira, eskaera jaitsi araziz. Hori dela eta, eskaera gutxiagoko, zorpetze handiko eta soldata maila ezberdineko gizarte batean, produktuen aukera zabaltzea ezinbestekoa bilakatzen da. Arazoa da, fordismoa produktu estandarizatuen ekoizpenean eta ondoren salbentan oinarrituta dagoela, ezberdintzea oso garestia bilakatzen delarik. Izan ere, berrikuntza maila XX. mendeko edozein hamarkada baino ahulagoa izan da. Hori dela eta, ekoizten diren produktuak ez doaz bat bizlaneriak eskatzen duenarekin, jakinik ekoizpen oinarria aldatzeak diru ezarpen handiak eskatzen dituela. Ondorioz, emankortasunak eta irabaziek behera egin dute nabarmen.

Beraz, gerra osteko modelo ekonomikoa krisi hirukoitz batean sartzen da. 1) Ekoizpen krisi bat, aipatu den lez. 2) Finantza arazo bat, Ongizatezko Estaduak indar berezi bat egin behar baitu ekoizpenaren krisiari aurre egiteko, enpresak diruztatuz eta langabezian dauden pertsonak lagunduz. Xahupenen hazkundea irabazi publikoen gutxitzearekin doa, jendeak, langabezia dela eta, zerga gutxiago ordaintzen baititu. Orduan agertzen dira defizit publikoak. 3) Zilegitasun eta adostasun sozialaren krisi bat suertatzen da. Lanpostua, soldata eta kontsumoa ez direlarik ziurtatzen, integrazio soziala eta, beraz, oreka soziala kolokan jartzen dira, zeren langabetu eta prekario anitzek ezin dute sistema zilegiztatu eta beraien egoerataz pozik egon.

2. Bigarren teoria nagusiaren arabera, neoliberalak deitu daitekena, krisia suertatzen da merkatuari ez zaiolako behar duen askatasuna ematen. Era berean, ezberdintasun soziala askatasun indibidualaren ohizko emaitza bezala ikusia da baita ere baliabideak emendatzeko baikorra. Prozesu ekonomikoan, enpresaria funtsezkoa da berrikuntzarako zein aurrerakuntzarako eta, azkenik, Estaduaren

esku-hartzeak harreman sozioekonomikoak kaltetzen ditu. Beraz, krisiaren ardura Estatuarena da, xahupen publikoa gehiegi emendatu duelako eta zergen gorakadak hazkunde ekonomikoa zailtzen baitu, inbertsiorako behar den kapitala desagertaraziz edo, gutxienez, murriztuz. Halaber, langile batzuen soldata garaiak aipatzen dituzte.

Hala ere, hainbat ikerketa enpirikok erakusten dute : ez Ongizatezko Estatuaren xahupen publikoaren gorakadak, ez zergen igoerak, ez soldaten maila gailenak ez dutela hazkunde ekonomikoa, ekimen pribatua eta inbertsio gaitasuna oztopatu. Suedia eta Dinamarkak erakusten dute, xahupen soziala, zerga maila eta soldata gora, hazkunde ekonomikoarekin bat joan daitezkeela.

Bestalde, neo-liberalek diote egonkortze ekonomikoa, xahupen sozialak ordaintzeko erabiltzen den kapital pribatuaren urritasunari lotua dagoela, nahiz eta errealitateak aurkakoa erakutsi. Halaber, soldaten hazkundera gutxitzen joan da zeren Europako zazpi herri handietan, 1965a eta 1973ren artean, soldatak urtero %6a igo badira eta gorakada hori %4,5ekoa izan bada 1950a eta 1965aren bitartean, 1970tik gora, soldata garbiak jaisten joan dira. Espainian antzekoa gertatu da 1970. hamarkada amaieran eta 1980tik landa, benetako soldatak emankortasunaren behetik igo baitira. 1995ean, industrian esaterako, lan kostua Europako txikienetarikoa da.

Beraz, ez dago loturarik Ongizatezko Estadua eta hazkunde ekonomikoaren artean, ekonomia modernoak ezagutzen dituen arazoak, besteak beste, kapitalismoaren globalizazioari eta ekonomiaren erregulazio ezari lotuak baitaude. Ekonomia kontrolatu ezean, Estadua, merkatuaren ondorio lazarriak mugatzen ahalgindu da, emaitza ezberdinekin.

Krisiaren kudeaketa

- Modelo berri baten agerpena

1970. hamarkadako krisiaren ondoren, barne koherentzia handia eta bere logika munduari derrigortzeko gaitasuna daukan modelo sozioekonomiko berri bat sortzen da. Modelo horrek keinesiar ituna hausten du, kapitala eta lanaren artean harreman berri bat sortuz, kapitalaren irabazi tasak handitu nahi dituelako, honen alde errenta berbanatzen baitu, nahiz eta horrek gizarteko sektore batzuk pillaketa eta banaketa

ingurubiratik baztertu. Modelo berri honek ekoizpenaren krisiari erantzungo dio bi mekanismoren bidez : lan merkatuaren berrantolaketa eta oinarri teknologiko berrien ezarpena, merkatuaren beharrei erantzuteko aukera emanez.

Irabaziak hemendatzako bidea, emankortasuna handitzea da, horrek, fordismoa alde batera uzteaz gain, sistemaren oinarri teknologikoa eta lanaren antolaketa aldatzea suposatzen duelarik. Fordismotik toiotismora igaro da, hau da, montaia katetik eta lan errepikakorretik, denbora irabaztea eta kalitatea hobetzea helburu duen sistemara. Toiotismoan, langileek trebetasun indibidualak talde lanarekin bateratu ditzakete, eginbeharrak trukatu daitezken sistema batean. Gizabanakoen ahalik eta polibalentzia handiena bilatzen da.

Elektronikan, informatikan eta telematikan oinarrituta dagoen iraultza teknologikoa, modelo berri hau hedatzeko erabilia da. Malgutasuna emateaz gain, ekoizpenaren denbora hilak desagertarazten ditu eta, modu askoz ekonomikoagoan, ekoizpenen ezberdintzea fagoretzen du. Era berean, kapitalaren indarra lanarenaren aldean hemendatzen da.

- Politika ekonomiko neoliberalak

Testuinguru horretan, politika ekonomiko neoliberalak gaina hartu dute lehenik Estatu Batuetan eta ondoren Europan. Izan ere, 1980a eta 1982aren artean, eskaintzaren teoria ekonomikoa nagusitu da Atlantikoaren beste aldean non lehentasuna merkatuari eta aberatsenen zergak jaisteari eman zaion, inbertsioa fagoretzeko asmoz. Politika hori ez da arrakastatsua izan, enpresek eta errenta handiak dituzten pertsonak ez dutelako inbertitu, eskaera maila ez baita nahikoa. Europan, orohar, politika monetarista martxan jarri da inflazioa jaisteko asmoarekin. Interes tipo garaien gainean oinarritutako txanpon politika mugarri bat gauzatu, ekoizpenaren eta lanaren mailak beheratu dira. Hazkunde ekonomikoaren txikitzeak, eskaeraren, prezioen eta soldaten beherakada eragin du. Beraz, langabezia, inflazioa mugatzeko egokitze aldagai bat bilakatu da. Estatu Batuetan ez bezela, Europan, enplegua ez da gehiago politika ekonomikoaren lehentasuna izango.

Monetarismoaren eskutik, egitura egokitze politikak burutu dira, nazioarteko erakundeek bultzaturik. Politika ekonomiko horrek, emankortasunaren ahultzeari, nazioarteko leiakortasunaren emendatzeari eta prezioen zein soldaten osaketa

prozesuetan sartzen diren gogortasunei erantzun gura die. Lehen urratsa, lan merkatua ezerregulatzea izan da, soldatak jaitsi araziz, enplegua sortzeko bide bakarra izanik. OCDE-k gomendatzen du soldaten igoera ez inflazioari lotzea, langabezia garaian zehar banatzen diren laguntzak mugatzea, lana babesten duen legedia lehuntzea, kontratazio mugatuari eta preakarioari dei egitea eta heziketa kontratu ahalik eta merkeenak erabiltzea. Hortik datoz, lan merkatuaren modernizazioa baimendu duten erreformak. Une berean, egokitze politikek, nazioarteko finantza sistemen aldaketei aurre egin diete, gobernuen txanpon politika fagoretuz, merkatuei eta kapitalen mugikortasunari askatasun gehiago emanez. Azkenik, industriaren egitura arazoan aurrean, sektore publikoaren tokia ekonomian mugatzea saiatzen da baita laguntza sozialak murriztea ere, hazkunde ekonomikoa oztopatzen dutelako aitzakipean.

- Politika ekonomiko horien emaitzak

Inflazioa izan ezik, balantzea nahiko ezkorra da zeren, enpresen irabaziek gora egin badute, ez inbertsioa eta ez enplegua ez dira igo, hauskortasun eta behartsutasun arazoak sortuz. Soldaten artean ezberdintasunak areagotu dira, lan merkatuaren askatzearen ondorioz. Zergen progresibitatearen jaitsierarekin eta xahupen sozialaren beheradarekin bat joan da. Beraz, 1979-1996 boladan, adierazle sozioekonomiko nagusiak (hazkundera, inbertsioa, enplegua, emankortasuna) ezkorrak izan dira orohar. Halaber, ekoizpenari lotuak ez dauden finantza espekulazioen bidez, azkar irabazitako dirua sustatu da, merkatal trukaketak gaindituz. Ekoizpenaren kalterako, aberastasun ikaragarriak sortu dira, benetako aberastasunik sortu gabe. Europar herri gehienetan, politika horiek krisi egoerak eragin dituztenez, horietarik irteten ahalgintzen dira.

Finantza krisiari dagokionez, kudeaketa forma horrek Ongizatezko Estadia zorpetu du, zailtasunak dauzkaten enpresak diruztatzen bultzatuz eta langabezi zein segurantzaren ordainketa Estadurantz bideratuz. Horrek, ekonomiak ahuldu ditu indartzeko ordez zeren, nazioarte mailan dauden finantza joan-etorri nabarmenak erregulatzeko eta kapitalaren errentagarritasuna hemendatzeko, politika monetarista bat gauzatzea ezinbestekoa da. Era berean, errentagarriak diren enpresa publiko asko pribatizatu dira eta, xahupen sozialak behera egin duen une berean, enpresei emandako laguntzek gora egin dute. Hala eta guztiz ere, Ongizatezko Estadiak

etsi dio eta, aurrekontu mozketak jasan arren, ez da desagertu. Berregituraketa instituzionala bernorabidetze ideologikoarekin bat joan da.

Baloreen mailan, aldaketa sakon bat egon da indibidualismoaren eta leiakortasunaren garapenarekin baita ere komunitarismoaren eta jarrera kolektiboaren kritikarekin. Goraipatzen den bizi moduan, indar eta arrakasta pertsonalak baloratzen dira baita ere harreman sozialak zatitzen.

ONDORIOAK

Ikusi dugunez, behartsutasuna kontzeptu sozial bat da eta lekuaren eta denboraren arabera horren inguruko ulerkera oso desberdina da. Era berean, egoera konpontzeko ematen den erantzuna desberdina da behartsutasunaren inguruan hartzen den ikuspuntuaren arabera. Era berean, gizartearen barruan jendea zatikatzeko edo antolatze bide desberdinak eman dira, eta gaur egun gizartean ematen den zatikatzeko hori ez dago hain argi, arazo sozialak heterogeneoak direlako eta arazo berri asko agertzen ari direlako, hain zuzen ere. Politika publikoak lotuta daude errealitatea osatzen duten elementu desberdinei: gizarte antolaketa, demografiaren ezaugarriak, ezaugarri ekonomikoak, kultura, politika eta abar.

Ongizate Estatua oinarritzat hartuta gobernuek osasuna, hezkuntza, langabeziaren segurantzak, pentsioak eta bestelako sistemak eta laguntzak eskaintzen dizkie haien biztanleei herritarren ongizatea bermatzea helburu duen sistema politikoa delako, teoriarik. Horien bermatu ahal izateko politika publikoak garatzen dituzte administrazio publikoek, arazo desberdinen aurrean hartu beharreko neurri desberdinak zehazteko helburuarekin.

Nahiz eta Espainiako estatuak edo Eusko Jaurlaritzak pobrezari aurre egiteko politika publikoak garatzen dituen, hauek ez dira nahikoak. Arazo horren aurrean adabakiak bakarrik ez dira jartzen, epe laburreko soluzio gisa eta horren atzean dauden faktore desberdinetan esku hartu barik. Azken finean estatuak kapitalismoa sostengatu egiten du eta sistema ekonomiko horrek berak sortzen dituen desberdintasun eta bazterketa-egoerak ez ditu benetan desagarrarazten.

Azkenik, aipatu beharrekoa da gaur egun errealitate berriak agertzen direla (adibidez, COVID-19ak eragindako pandemia eta ondoriozko krisi ekonomikoa, lanaren prekarizazioa, biztanleriaren zaharkitzea, jaiotza-tasa baxuak, etab.). Baina ongizate estatuek egoera berri horietara egokitzeko zailtasunak erakusten ditu, lantzen dituen politika publikoak existitzen diren arazo sozial desberdinen aurrean erantzun nahikoa ez direla agerian gertzen baita gure egunerokotasunean.

RESUMEN:

Ongizatezko gizartea prozesu historiko batean kokatzen da eta gizabanakoen bizia erregulatzen duen hiru sistemen zati bat da : prezioaren hizkuntza erabiltzen duen merkatua, aginduetan oinarritzen den hierarkia politikoa eta sinestarazteetan dauden kultura baloreak.

Historia sozialaren urratsak

Gizarte guztietan dago behartsutasuna. Teoria mathusiano : gizarteetako gertaera arrunta bat edo gizabanakoaren ardura bat. Merkatal kapitalismoari lotua dago. ONUren iritziz, « behartsutasunaren funtsezko arrazoa, pertsonaren ikuspegi utilitaristan, ezberdintasunaren filosofian, ahulenen ustiatzean eta baliogarritasun gutxiena daukatenean bazterketan baita ere kokapen sozial menderatzaileen zuribide ideologikoan oinarritzen da ».

Behartsutasuna eta ezberdintasuna

XI eta XIII. mendeen artean, biztanleriaren %40a behartsua denez, familia mantentzeko baliabiderik gabe, masazko gertaera batean bilakatzen da. Biztanleriaren %10a eta %20aren bitartean limosnetatik bizitzeaz gain, %50a behartsutasunaren atarian dago. Geremek-en iritziz, XVI eta XVII. mendeetan, pertsonen %20a laguntza pribatu eta publikotik bizi da eta, baserritarren baitan, maila hori %50a eta %70aren artean koka daiteke. XVIII. mende amaieran, proletargoaren %40a antzeko egoera batean dago. Hain da egia non hautatuenean, soldatuko lana, behartsutasunarekin parekatzen duten, zergak ez ordaintzera

bultzatuz. Eta XIX. mendean, langileriak lantegietan lan egiten du soldata xumeen truke eta lan baldintza gogorretan, arazo sozialak eta mobilizazioak sortuz.

Behartsutasunaren eta ezberdintasunaren jatorri sozio-politikoak

Gizarte modernoetan, biztanleria, botereak eta aberastasunak banatzen dituen talde sozialetan zatitzen da. XIV. mendea bezelako krisi egoeretan, lur jaunek lurrik ez daukatenei debekatzen diete udal lurrak lantzea eta hirietan artesau askok ezin dezakete beraien lanbidean jardun. Garapen mendeetan, XVI. adibide dela, lur eraldaketek biztanleriaren zatiketa fagoretu dute, merkatal kapitalismoaren eta Estatu modernoaren garapenarekin batera, azken hauek lan indar merkea eta kontrol soziala eskatzen dutelarik. Izan ere, gosea igarotzeak haserrea sortzen du biztanlerian.

Ongi kokatutako talde sozialek eta monarkiak babestutako politika ekonomikoek, zatiketa soziala eragin dute. Egoera horrek baserritar gehienek behartsutasuna eragiten du, lantzen dituzten lurrak galduz eta hirietan lanaren zein diruaren billa bultzatuz. Horrek, arazo sozial larriak sortu ditu hiri nagusi gehienetan, botere publikoen erantzuna eskatuz.

Ongizatezko Estatuaren sorrera

1930eko depresio ekonomikoak, agerian uzten du kapitalismoak ez daukala gaitasunik ongizatea bermatzeko. Keynesiar itunak, bi baldintza : **1)** herri bakoitzean kapitalak aukerak eskainiko ditu eta soldaten hazkundea baimenduko du, emankortasuna handituz eta errentaren banaketan egonkortasuna egonez **2)** Nazioarteko antolaketa ekonomiko bat martxan jartzea eskatzen du. Sistema honek bere eraginkortasuna erakutsi du 1948a eta 1973aren artean, munduko merkataritza ekoizpena sei aldiz biderkatuz. Estatuak, merkaturia bera babestu behar du, politika ekonomiko bat osatuz. (Ardura hori Munduko, OMC bilakatuko den GATT-ek eta FMI-k)

Modelo honen ezaugarriak hauexek dira : **1.** *Eskaeraren eztanda.* gerra osteko berreraikuntza beharrek eta enplegu eta soldata maila gorak, langileen eskaeraren gorakada ahalbidetu dute. **2.** *Gastu publikoa.* Sistema hori ibili ahal izateko, Estatuak gutxiengo soldata bermatzea suposatzen du, xahupen publikoaren

hazkundeak, kapitalaren pillaketa eta bake sozial giroa baimentzen dituelarik. **3.** *Fordismoa*. lantegi industrial handietan biltzea, ekipamendu beharra hasetzeko. **4.** *Zorpetze kolektiboa*. kreditu sistema oso zabal bat garatzen da. **5.** *Adostasun soziala*. larderia bermatuz.

Ongizatezko Estaduaren ezaugarriak eta krisiaren teoriak

Baina, 1973an, modelo hau krisian sartzen da, bere ezaugarriak honakoak direlarik: hazkunde ekonomikoaren beherakada, inbertsioaren ahultasuna, langabeziaren eta inflazioaren gorakada, etabar.

Krisi hau ulertzerako orduan, teoria bakoitzak bere azalpena dauka. Funtsean, esan daiteke bi teoria nagusitu direla. **1)** krisia, 1970. hamarkadatik gora, kapitalaren irabazien tasak ezagutzen duen beherakadaren ondorioa da. Ekoizpen baldintzak okertzen dira eta irabazien beherakada eragin. Erabateko enplegu maila mantetzeko, ezinbestekoa da emankortasunaren hazkundera ekoizpenarekin bat joatea. Aldaketa horiek keinesiar ituna hautsi dute, errenta banaketaren orekaren aurka joanez. Giro soziala txartzen doa. Iparraldekoek produktu eginak ekoizten dituzten bitartean, hegoaldekoek lehenengo materialak ekoiztera zigortuak dira. Hori dela eta, produktuen aukera zabaltzea ezinbestekoa bilakatzen da, baina, ekoizten diren produktuak ez doaz bat bizlaneriak eskatzen duenarekin. Beraz, gerra osteko modelo ekonomikoa krisi hirukoitz batean sartzen da. 1) Ekoizpen krisi bat 2) Finantza arazo bat, 3) Zilegitasun eta adostasun sozialaren krisi bat. **2)** krisia suertatzen da merkatuari ez zaiolako behar duen askatasuna ematen. Ezberdintasun soziala askatasun indibidualaren ohizko emaitza bezala ikusia da. Estaduaren esku-hartzeak harreman sozioekonomikoak kaltetzen ditu. Hala ere, hainbat ikerketa enpirikok erakusten dute ekonomia modernoak ezagutzen dituen arazoak, kapitalismoaren globalizazioari eta ekonomiaren erregulazio ezari lotuak daudela.

Krisiaren kudeaketa

Modelo berri baten agerpena

1970. hamarkadako krisiaren ondoren, modelo sozioekonomiko berri bat sortzen da, keinesiar ituna hausten duena, kapitala eta lanaren artean harreman berri bat sortuz,

kapitalaren irabazi tasak handitu nahi dituelako. Ekoizpenaren krisiari erantzuteko: lan merkatuaren berrantolaketa eta oinarri teknologiko berrien ezarpena. Gizabanakoen ahalik eta polibalentzia handiena bilatzen da.

Politika ekonomiko neoliberalak

Testuinguru horretan, politika ekonomiko neoliberalak gaina hartu dute. Europan, orohar, politika monetarista martxan jarri da inflazioa jaisteko asmoarekin eta ekoizpenaren eta lanaren mailak beheratu dira. Hazkunde ekonomikoaren txikitzeak, eskaeraren, prezioen eta soldaten beherakada eragin du. Beraz, langabezia, inflazioa mugatzeko egokitze aldagai bat bilakatu da.

Egokitze politikek, nazioarteko finantza sistemen aldaketei aurre egin diete, merkatuei eta kapitalen mugikortasunari askatasun gehiago emanaz.

Politika ekonomiko horien emaitzak

Balantzea nahiko ezkorra da zeren, ez inbertsioa eta ez enplegua ez dira igo, hauskortasun eta behartsutasun arazoak sortuz. Beraz, 1979-1996 boladan, adierazle sozioekonomiko nagusiak izan dira orohar. Halaber, ekoizpenari lotuak ez dauden finantza espekulazioen bidez, azkar irabazitako dirua sustatu da, merkatal trukaketak gaindituz. Finantza krisiari dagokionez, kudeaketa forma horrek Ongizatezko Estadia zorpetu du, zailtasunak dauzkaten enpresak diruztatzen bultzatuz eta langabezi zein segurantzen ordainketa Estadurantz bideratuz. Era berean, errentagarriak diren enpresa publiko asko pribatizatu dira. Hala eta guztiz ere, Ongizatezko Estadiak eutsi dio eta, aurrekontu mozketak jasan arren, ez da desagertu.

3. GAIA

EUROPAR GIZARTE POLITIKA

SARRERA:

Gaiaren delimitazioa: Honako idazlan hau Europar kudeatzen diren gizarte politiken ingurukoa izango da. Lehendabizi honen sorrera eta garapena nolakoak izan diren Europar gizarte politiken historia azalduko dut, jarraian honek osatzen dituen erakundeak baita ere. Ondoren Europar dagoen modelo soziala zertan datzan azalduko dut eta behin hori eginda, lana, babes soziala, sortzen diren ezberdintasunen murrizketa eta bizi baldintzen hobekuntzaren inguruan hitz egingen dut idazlana amaitzeko.

Gaiaren garrantzia: Garrantzitsua da Europar daukagun gizarte politiken historia nondik datorren jakitea hauen kudeaketa nolakoak den ezagutzeko eta betetzen dituzten funtzioak ulertzeko. Europar gizarte politikak beharrezkotasunei zein ematen diren ezberdintasunei aurre egiteko tresna diren heinean egoera hauek ulertzen eta hobetzearen garrantzia ulertzen saiatzen da.

Kontzeptu nagusiak:

- **Gizarte Zerbitzuak:** Publikoarentzako zerbitzu tekniko erregular eta jarraituak dira. Arazo sozial zehatzak jorrazteko programak eta baliabideak daude zerbitzu horietan, Gizarte Ongizatea lortu edo hobetzeko helburuarekin burutuak direnak.
- **Gizarte Politikak:** Gizarte politikak ikusi ezin duen alderdi hori gizarte langintzan jarduten duten profesionalak senti eta trata dezakete beraien eguneko lanean. Beraz, norabide orokorrak zehazten eta tresna egokiak proposatzen dituen gizarte politikak, irakasgai zein profesionalak behar ditu neurri horiek gauzatzeko eta egoera nahiz pertsona bakoitzari egokitzeko, behar sozialen alderdi ezberdinak kontutan hartuz.
- **Europar Batasuna:** Europar Batasuna zuzenbideko komunitate politiko bat da, Europako estatuen eta herrien integrazio eta gobernantza bateratua bultzatzeko eta onartzeko sortua.
- **Europar gizarte politikak:** Europar gizarte politika Europar Batasunaren mailan osatzen eta kudeatzen den gizarte politika da, beti ere Estaduen erabaki eta politikekin lotura mandenduz. Baina, Europar eta nazio mailako politikak antzekoak badira, ez dira berdinak.

- **Europar modelo soziala:** Europar modelo soziala, sorospenean, elkartasun eraginkorren, lehentasuna lanari ematean integrazio sozial zein ekonomiko bat lortzeko asmoz, leiaortasun ekonomikoan, ezberdintasunak errespetatzen dituen hurbiltzean edo hamankomunak diren gutxiengo arauen kokalekuan oinarritzen da. Modelo hau Europar Batasunaren egitasmo politikaren funtsezko osagaitzat jotzen da, nahiz eta herritar, sindikatu eta alderdi askok bere gabeziak azpimarratu.

Problematika: Europar gizarte politikak nolabait gizartearen ongizatea bermatu nahi duten arren, gizartearen zenbait arlotan gabeziak aurkezten dira. Problematika honen aurrean gizarte politikak lan arloan, beharrezkotasun egoeretan eta ezberdintasunen murrizketan daukan kezka plazaratzen da hauetan arreta jarri nahi duelako.

Hipotesiak:

1. Europar Batasunean nahiz eta gizarte politikek ongizatea bermatu zenbait arloetan gabeziak daude.
2. Europar politikak gabezi horiei aurre egiteko nahia daukate eta hauen alde borroka eginez hobekuntzak eskeintzen ditu.

GARAPENA:

Europar gizarte politikaren sorrera eta garapena

- *Europar gizarte politikaren historia*

Europar komunitatea bultzaden bidez sortu da eta adostasun zein arrazionaltasunaren bidez, helburu bakarra integrazioa sakontzea izan delarik. Etenaldi eta bizkortze unek jarraitu dira Europar Batasuna osatzen duten herrien kontzientzia-hartze eta borontatearen arabera. Europar Kontseiluak ala Estatu eta Gobernu buruen Kontseiluak, unean onargarriak diren helburu politikoak finkatu dituzte, ordezkatzeko dituzten herritarren itxaropenei erantzuteko eta beraien zoramena pizteko. Europako beste erakundeekin batera, Europar Kontseiluaren kezka nagusia Europa sendotzea izan da, bere hobariak erakutsiz, egitasmo ekonomiko bat bazela aurkeztuz eta mundializazioaren erronka berrien inguruan ekarri dezakena azpimarratuz.

Eurobarometroek eta Europar hauteskundeek erakusten dute herritar gehienek Europa sozialago bat nahi dutela, Ongizatezko Estadia mantentzeko, Europar modeloa bermatzeko eta arrixku berriei aurre egiteko.

Historian zehar, Europar gizarte politikaren aurrerapausoak Europar integrazioaren une erabakiorrei lotuak daude. Erromako Itunaren (1957) xedapen sozialak, Europako Akta Bakarrak (1985) dauzkan ekintza berriak, batasun sozial eta ekonomikoaren aririk, Europar Karta Soziala (1989), Batasunaren Itunaren Gizarte Politikari buruzko Akordioa (1992), Liburu Berdea (1993), Europar Gizarte Politikaren Liburu Txuria (1994) ala Komisioaren Ekintza Sozialaren Egitaraua (1995) aipa daitezke. Horrek erakusten du, azken hamar urteetan, Europar gizarte politikak bizkortze bat ezagutu duela.

Zehazkiago, Erromako Ituna bezela ezagutua den Europar Komunitate Ekonomikoak toki gutxi utzi dio gizarte politikari, sortzaileek Estaduen arteko gatazkak sahiestu nahi baitzituzten eta puntu hamankomunak indartu gura zituztelako. Hori dela eta, elkartasun konkretuak bilatu dituzte : ikatza eta altzairuaren, merkatu hamankomun baten eta laborantza politika baten inguruan. Itunaren VIII. atalak "Gizarte, hezkuntza, heziketa profesional eta gazte politika" izeburua izan arren, ez du politika ekonomikoarekin loturarik eta ohizko gizarte politika eta langileen babes baten ildotik doa. Aurrerapenaren bidez, bizi baldintzak hobetu nahi dira eta, alor sozialean, Estaduekin lankidetzan aritzea gomendatzen da.

Europar Batasunaren Aktak, ordurarte onartutako itunen aldaketa bat suposatzen du, bere helbueretan sartzen delarik : benetako eremu sozial bat sortzea, merkatu bakarraren osagai soziala kontutan hartuz (lanean segurtasuna eta garbitasunari buruzko xedapenak armonizatzea eta eztabaida soziala indartzea), eta batasun soziala zein ekonomikoa proposatuz, merkatuaren irabazien truke.

1989an, Europar Karta Soziala bezala ezagutua den Langileen Funtsezko Eskubide Sozialen Karta onartzen da. Aurrerapauso bat da, hortik aurrera Europar Komisioaren politika norabidetu baitu. Karta aurkezten da Europar Batasuna osatzen duten Estaduek errespetatu behar dituzten gutxiengo eskubide sozialak lez. Jadanik, Kartak planteatzen ditu : gizarte segurtasun erregimenen koordinaketa, gizon eta

emakumeen arteko berdintasun profesionalari buruzko legedien armonizazioa, elbarrituen integrazio sozial eta profesionala, haurren babesa, etabar.

Hiru urte beranduago, Maastricht-eko Itunean kokatzen den Gizarte Politikari buruzko Protokoloa eta Gizarte Politikari buruzko Akordioa onartzen dira. Lanaren eskubidearen errespetuan eta sozialaren aurrerapausoetan ekiditeaz gain, bozka modua aldatzen dute gehiengo kalifikatuaren printzipioa onartuz.

Gizarte politikari buruzko Liburu Txuriak eta Liburu Berdeak aldaketa sakona lagunduko duen kokaleku zabala osatu dute, ildo nagusiak finkatuz. Epe motz eta ertainerako aurrerapausoak proposatzen dira. Bere Ekintza Egitarauan, Europar Komizioak liburu horietako helburuak bere egiten ditu eta gizarte politika Europar politikaren erdian kokatu nahi du.

- *Europar gizarte politikaren tresnak*

Europar gizarte politika, erakunde batzuek osatu eta ondoren gauzatu dute.

1. Europar Komizioak, Europar Batasunaren gobernu osatzen du, nahiz eta Estaduetako gobernuen botere bera ez eduki. Izan ere, legeak Europar Kontseiluari eta Europar Legebiltzarrari proposatzen dizkio, eztabaidatu eta, hala beharrez, onartu ditzan. Europar Batasuna osatzen duten herri guztietako Komisarioak daude, herri bakoitzaren handitasun eta beraz garrantziaren arabera. Komisioburua eta Komisarioak Legebiltzarrak onartzen dituenek, Estrasburgon nagusi den legebiltzar taldekoa da.
2. Europar Kontseiluak, Europar Batasunaren garapena bermatzen duten lehentasun politikoak finkatzen ditu, Europar eraikuntzaren krisi uneetan bultzakada erabakiorrak emanez. 1974an Paris-en suertatu den gailurrean, esaterako, Kontseiluak, Ekintza Sozialerako Lehen Egitaraua onartu du, herritarrak Europar erakundeetatik hurbiltzeko asmoz. Halaber, Europar herritargoari buruzko planteamenduak, barne merkatuaren osagai soziala, 1992ko erronka, lurralde eta gizarte ezberdintasunak murrizteko fondoen proposamena, Europar Kontseiluen erabakien ildotik datoz. Europar Kontseiluen bilkurek, Kontseiluaren lehendakari aldaketarekin bat

egiten dute, aurreko lehendakariaren balantzea eginez eta urrengo lehendakariaren lehentasunak finkatuz. Argi dago, lehendakariaren kolore politikoak eta herriaren historia propioak zerikusia daukela eramango den gizarte politikan.

3. Ministro Kontseiluak, kideak diren Estatuak ordezkatzuz, Komisioaren proposamenak onartzea edo bertan bera uzteaz gain, Europar Kontseiluei itxura ematen die, Komisioari lanak eskatzen dizkio, adostasuna bilatzen du ala ekimen batzuk bultzatzen ala oztopatzen ditu. Alor guztietan, aho batez hitz egitea ez bada beharrezko, adostasun hori bilatzen da. Ministro Kontseilu horietariko bat Lanaz eta Gai Sozialetaz arduratzen da.
4. Europar Legebiltzarra, bere aldetik, gizarte politikaren eragile nagusi bat da, legedi boterea baitauka, Kontseiluarekin ala bere kabuz legeak proposatuz eta onartuz. Nahiz eta bere kontrol, bultzada politiko eta ekimen gaitasunak mugatuak izan, alor batzuetan lege proposamenak egin ditzake, adibidez alor sozialean. Legebiltzarkideak alderdika antolatuak direnez, estrategia argiak osatzen dira Europar modelo soziala aukeratzeko tenorean.
5. Kontseiluen eta Legebiltzarraren erabakiak norabidetzen dituzten aholkularitza kontseiluak aipa daitezke : Batzorde Ekonomiko eta Soziala eta Eskualdeen Batzordea adibide direla.

Beraz, *policy-making* komunitarioa, eragile ezberdinen hartu-emanen emaitza da.

Europar modelo soziala

Europar Modelo Sozial esaera, Gizarte Politikaren Liburu Txuriak (1994) eta Komisioaren Ekintza Egitarrak (1995) erabiltzen dute, nahiz eta ideia hori urrutitik etorri. Ekonomia eta sozialaren arteko elkarmenpekotasunean oinarritzen da. Urtetik urtera autonomizatzen joan den osagai sozialak, izaera propioa dauka eta leiakortasun faktore bat bezala ikusia da.

Liburu Txuriaren arabera, "partekatutako zeinbait balorek Europar modelo soziala osatzen dute. Horien artean daude demokrazia eta eskubide indibidualak,

nagoziazio kolektibo askea, merkatu ekonomia, aukeren berdintasuna, laguntza soziala eta elkartasuna. Funtsezko Eskubide Sozialen Karta Komunitarioak agintzen dituen balore horiek, aintzinamendu sozial eta ekonomikoak bat egin behar dutenaren sinesmenak batzen ditu. Geroko Europaren eraikuntza arrakastatsuan, leiakortasuna eta elkartasuna kontutan hartu behar dira. Europako kideak diren Estatu guztiek osagai sozialarekin konpromezua hartu dute baita garatutako sistema sozial baten beharrarekin. (...) Europar gizarte politikak Batasun osoaren eta biztanle guztien interesak babestu behar ditu, lana izan ala ez“.

Beraz, Europar modelo soziala, sorospenean, elkartasun eraginkorrean, lehentasuna lanari ematean integrazio sozial zein ekonomiko bat lortzeko asmoz, leiakortasun ekonomikoan, ezberdintasunak errespetatzen dituen hurbiltzean edo hamankomunak diren gutxiengo arauen kokalekuan oinarritzen da. Modelo soziala, Europar Batasunaren egitasmo politikaren funtsezko osagaitzat jotzen da, nahiz eta herritar, sindikatu eta alderdi askok bere gabeziak azpimarratu.

Lana eta lan baldintzak

Liburu Txuriak ez du ohizko gizarte politika bat osatu eta gauzatu nahi, nahiz eta lanean, lan baldintzetan eta langileetan erdiratu, integrazio sozialak eta ekonomikoak Europar integrazioa bermatzen baitute. Aitzitik, Europar enpresa guztiei irekita dagoen merkatu hamakomun bat sortzeak, erregulazio hamankomun bat eskatzen du, trukaketak ez itxurakeriz oztopatzeko eta leiakortasuna bultzatzeko. Estatu bakoitzak lan harremanen modelo propioa sortu duenez eta ekonomiak hurbiltzen eta batzen direnez, oreka bat bilatu behar dute babes sozialaren, lanpostuen sorreraren eta leiakortasunaren artean.

- Lanari buruzko Europaren kezka

Enpleguaren gaia sindikatuen, alderdien eta herritarren ahoan dago eta, langabeziak behera egin dezan, ezinbestekoa da hazkunde ekonomikoa bermatzea. Liburu Txuriaren aintzinsolasak dio “enplegua gerorako sortu behar dela. Gure haurrek itxaropena eta motibazioa aurkitu behar dute jarduera ekonomiko eta sozialean parte-hartzeko eta gizartearen zati aktiboa izatearen ikuspegian. Gure babes sozial

sistemaren geroa, hazkunde urriak eta biztanleri aktibo eta ez aktiboaren arteko proportzioak kolokan jartzen dute“. Hori dela eta, Europar Batasunaren eginkizuna, sistema hori bermatzea da lana integrazio sozialaren faktorea bilakatuz, aukeren berdintasuna segurtatuz eta ekonomiaren eskakizunak kontutan hartuz, bidea, leiaortasuna eta enpleguaren sorrera delarik.

Helburu hori betetzeko, Liburu Txuriak heziketan ekiten du. Batasunaren eta Estaduen gizarte politiken osagarritasunean sinetsis, bere politikak hiru ardatz nagusi dauzka : hezkuntzaren Europar osagaia garatzea, kokaleku politiko bat sortzea, heziketa iraunkorra, lan denboraren murrizketa eta malgutasuna handitzen duten neurriei egokitzeko eta giza kapitala hobetu nahi duten epe luzeko helburuak eta funtsezko eskakizunak argitzea.

Essen-eko Europar Kontseiluak bost lan esparru proposatu ditu Europar Batasunarentzako eta bere kideentzako :

1. heziketa profesional eta iraunkorrean inbertitzea, aldaketei hobeki egokitzeko,
2. enpleguaren sorrera bultzatzea, lanaren eta soldata politikaren antolaketa malguago batekin,
3. bigarren mailako soldata kostuak murriztea, bereziki kalifikatu gabeak diren lanpostuentzako,
4. enpleguaren eraginkortasuna bilatzea, enplegu politika aktibo bat gauzatuz,
5. langabeziak bereziki hunkitzen dituen taldeentzako neurriak indartzea.

Politika hori gauzatzeko eta bere ebaluaketa burutzeko, Komizioak enplegua bere ardatz nagusietan sartu du, urtero txostenak eginez eta enpleguari ikerketak sagaratuz, Enpleguaren Behatokia bezalako erakundeak indartu ditu, etabar. Egitura Fondoan jarraipenaz eta ebaluaketaz arduratu da eta bereziki Fondo Sozialataz, enplegua hunkitzen baitu.

- *Heziketa profesionala zein iraunkorra eta langileen kalitatea*

Europar ekonomia leiakorra izan dadin, ezinbestekoa da langileria kalifikatua eta motibatua izatea. Are eta gehiago jakitean, geroz eta gehiago, pertsonak lanez aldatu beharko dutela. Ikuspegi honetan, hezkuntzaren, heziketa profesionalaren eta ikerketaren koordinaketa eta garapena funtsezkotzat jotzen da. Komisioaren aburuz, lan asko gelditzen da egiteko, batez ere heziketa iraunkorren, bizi guztia irauten duen irakaspen sistema garden eta bizi bat lortzeko. Eztabaida sozialaren barruan, heziketa iraunkorraren hitzarmen orokorrak negoziatu dira eta zerga laguntzak aurreikusten dira heziketan dirua eta denbora ezartzen duten enpresentzako. Kideak diren Estaduen ardura handia denez, Komisioak bere indarra helburuen definizioan erdiratzen du, Europar Batasunaren politiken kokaleku bat sortzeko, Estaduen indarrak pizgarritzeko eta Europa osoan goi mailako heziketa bermatzeko. Heziketak eta enpleguak harreman zuzena dute, lehenaren hazkundeak bigarrenaren garapena laguntzen baitu, nahiz eta, hainbat kasutan, heziketa, langabeziaren atxikitze mekanismo batean bilakatu.

Europar Batasunak hainbat neurri hartu ditu giza baliabideen arloan. Enplegua eta Egokipena deituriko ekimenaz gain, beste egitarau eta inizatibak hartu dira : Leonardo, Socrates, Intereg, Leader ala Urban adibide direla. Adapt egitarauak, adibidez, berkonbertsio industrial prozesuetan lana galdu dezaketen langilei laguntza eskaintzen die, praktika berriei egokituz eta lan metodo berrietara hurbilduz. Egitarau horiek, heziketa, aholkularitza, norabidetzea baita ere aurrea hartzea, enplegu sareen eta aukera berrien sustapena edo informazio, hedapen eta sendiarazte ekintzak batzen dituzte. Empleo ekimenak, bere aldetik, talde ezfagoretuak lan mundutik hurbildu nahi ditu, heziketa eta kokapen planak eskainiz, lanpostuak sortuz eta enpresen sorrera lagunduz, informazioaren hedatuz eta sensibilizazio ekintzak burutuz. Halaber, Leonardo da Vinci egitarauaren helburua, heziketa profesional sistema nazionalen kalitatea eta berrikuntza hobetzea da, gainbalio komunitario bat ekarriz. Egitasmoak bultzatzen ahal dituen erakunde askori zuzentzen zaio : Estaduen heziketa profesional sistemen eta gailuen hobekuntza, heziketa profesional ekintzen hobekuntza, hizkuntza gaitasunen garapena eta heziketa profesionalaren zelaian berrikuntzak hedatzea, etabar.

- *Lan baldintzen hobekuntza eta eztabaida soziala*

Arlo sozialean, Europar Batasunaren helburuak betetzea behar larria da merkatu bakarra eraikitzen den neurrian. Horietariko bat lehiakortasunaren distortsioa sahiestea da, esaterako lan baldintzen ala soldaten ezberdintasunak ez erabiltzea merkatuak irabazteko. Alor horretan, lehenatsuna gizonen eta emakumeen trataera berari, langileen zirkulazio askeari, osasunari eta segurtasunari ematen zaielarik. Aukeratutako estrategia, gutxiengo arauena da, armonizazioarena izateko ordez, batez ere adostasuna dagoen arloetan, segurtasuna eta garbitasuna lez, eta alor gatazkatsuenetan ez sartuz : langileen informazioa eta galdeketa, enpresen deslokalizazioa, enplegu lan forma eta ordutegi ezberdinak. Estatuak gainditzeko, Komisioak eragile sozialak erabili ditu, Gizarte Politikaren Akordioaren barruan, solakide gisa ikusiz.

Denborarekin, eztabaida soziala, gizarte politikaren osaketa prozesuaren zati erabakigarri bat bilakatuko da, batez ere lan merkatuan, zeren aldaketa bultzatzen duten eragileek erabakiak hartzeko mekanismo berriak eskatzen dituzte. Eztabaida sozialak bi eginkizun ditu: galdeketa eta negoziatzeko gaitasuna. Europaren arautegi sozialean, eragile sozialek izenpetutako hitzarmen kolektiboak sartzan ahalko dira, baita ere erakundeen legedi ekimenak. Alabaina, bide luze bat gelditzen da eztabaida soziala Europar Batasunaren barruan sistema egituratu bat bilakatu arte.

- *Gizon eta emakumeen arteko aukeren berdintasuna*

Erromako Ituna, gizonen eta emakumeen arteko soldaten berdintasunaz arduratzen da. Arazoa ekonomikoa da lehiaren baldintzak ez distortsionatzeko helburuarekin, herri batetik bestera emakumeen aktibitate tasa oso ezberdina den une batean. Geroztik, aurrerapausoak nabarmenak izan dira, ezberdintasunak gelditu arren. Liburu Txuriak, emakumeen aktibitatearen gorakada azpimarratzen du, Estatu Batuetako eta Japoniarena baino txikiagoa izan arren. Europar jurisprudentziak lagundurik, Europar Batasunak trataera berdinean, erabiak hartzerakoan emakumearen ordezkartza egokian eta familia eta lan bizien arteko bateratzean ekiten du.

Europar Batasunaren laguntza, *Gizonen eta emakumeen arteko aukeren berdintasunerako epe motzeko ekintza egitarauan (1996-2000)* gauzatzen da. Egitarauaren helburua, "lan merkatuan emakumeen erabateko parte-hartzea

sustatzea eta bere ekarpena baloratzea da". Egitarau horren barruan dago, emakumeak lan merkatuan sartzea, ILE sarea, "Hirietako umeak" sarea, IRIS elkarteak, Eskolan aukeren berdintasunerako lan taldea, "Emakumeak erabakiak hartzean" sarea, etabar.

- *Langileen zirkulazio askea*

Europar herritargoaren adierazpen argiena, pertsonen zirkulazio askea da eta ez soilik langileena. Horretarako Komisioak hainbat puntu aztertu ditu : barne merkatua oztokatzen duten osagai guztiak berrikustea, familiaren bateratzea zailtzen duten neurriak desagertaraztea, arauen gauzapena bermatzea, tituluaren eta kalifikazioen ezagupenean ekitea, langileen zerga arazoak ezerezteak, gizarte segurantzaren babesa zihurtatzea sistema nazionalen koordinaketa zainduz, langabeziaren eta erretiro aurre hartzearen arauak hurbiltzea.

Enpleguaren Europar Zerbitzuak (EURES), lana bilatzen duten pertsonak informatzen, aholkatzen eta kokatzen ditu, enpleguari loturiko arazoaren inguruan eztabaidagune bat izateaz gain. Komisioaren, enpleguaren zerbitzu nazionalen eta lan mugikortasunaz arduratzen diren erakundearen eginkizuna Europako lan merkatuaren izugarritzko ahalmena baliatzea da. Zentzu horretan, etorkinen integrazioa eta arrazakeriaren aurka burutzen diren ekintzak, zirkulazio askeari lotuak daude. Hor dira adibide gisa, Zirkulazio Askea sarea, RIMET eta ELAINE sareak.

Babes soziala eta behartsutasunaren aurkako borroka

Europar gizarte politikaren berezitasuna babes soziala da eta gizarteak pertsonen ematen dien arretarekin definitu daiteke, herritararen eta gizartearen artean ixileko kontratu bat baitago. Nahiz eta hazkunde ekonomikoari, enpleguen sortzeari, lehiakortasunari eta berrikuntzari garrantzia eman, elkartasuna ez da ahaztu.

Babes soziala bermatzea Estaduen eginkizuna da, bakoitzak bere gaitasun eta ohitura propioak baitauzka. Europar politikaren helburua, politika horiek hurbiltzea izan da partekatutako helburu batzuen inguruan, erabat armonizatzea bilatu gabe. Bi helburu horiek dira: babes sozialaren sistemetan, nahikoak diren baliabide eta

laguntzen irizpide hamankomunak, batetik, eta babes sozialeko helburuen eta politiken hurbiltzea, bestetik.

Sorospen printzipioa errespetatuz, Komisioak proposamenak egin ditu gizarte segurtasun mailan, Europar herritarrek beraien lorpen sozialak galtzeko beldurra baitute. Bestela esanda, Komisioak babes sistema mantendu nahi du egokipen batzuek eginez. Liburu Txuriaren arabera, Ongizatezko Estaduaren Europar modelo mantendu eta egokitu behar da baita denen integrazio soziala bultzatu ere.

- *Babes sozialaren sistema berritzea eta hobetzea*

Babes sistema bermatu nahi da lan merkatuan neurri eranginkorrak hartuz edo, nahiago bada, ekonomikoki eta sozialki babestuz denak integratuz, zeren langabezia daudenek paper aktiboa jokatzen dute gizartean. Zentzu horretan, Liburu Txuriak langileen beharrei buruzko ikuspegi berri bat bultzatu gura du. Estaduek beraien Barne Ekoizpen Gordinaren %16a eta %35aren artean babes sozialari sagaritzen diotenez, sistemak modernizatzea eta hobetzea ezinbestekoa da beraien egonkortasuna zihurtatzeko. Gaur egun, babes sistemek arazoak dauzkate aurrekontu orekatuak, belaunaldien arteko elkartasuna eta integrazioa soziala bermatzeko.

Sistemaren egokipenak, ondorengo punduei arreta berezi bat eskaini behar die :

- 1) babes eta malgutze politiken artean, harreman berri bat eskatzen duen enpleguen bilakaera,
- 2) bizi profesionalean, gizon eta emakumeen arteko orekaren bilakaera zeren aukera berdintasunak, babes sozial mailan, arazo eta eskaera berriak sortzen ditu,
- 3) Europako biztanleriaren zahartzea, behar berrien hazkundearekin eta zaharsari sistemen aldaketaren premiarekin
- 4) Europar Batasunean mugitzen diren pertsonentzat, gizarte segurantzaren sistema nazionalen koordinaketa modernizatzea.

Europar Batasunaren planteamendua honakoa da :

- A) Estatu bakoitza, bere babes sistemaren antolaketaren eta diruztatzearen arduradun bakarra da
- B) Europar Batasunaren barruan mugitzen diren Europar herritarrak hunkitzen dituen erregimen nazionalen koordinaketaz arduratzen da
- C) erronka hamankomunak eta epe luzean gertatu daitekeenaren ulermena bultzatzeko, Europar Batasuna hobekien kokatuta dago.

Babes sistemaren modernizazioak eskatzen du faktore ekoizle bat lez ikustea, esan nahi baita politika aktiboak garatzea giza baliabideetan eralgiz. Horrela, lanpostu berriak sortzen dira eta, bide batez herritarrak arduratzen dira. Halaber, babes sozialak lanpostuen sorrera bultzatzen du, malgutasunaren eta segurtasunaren artean oreka bat aurkituz. Enplegotasunaren gorakadak zerga sistemen erreforma eskatzen du, lanaren bilaketa hobetsiz : enplegua zerga mailan ez zigortzea, zeharkako kostuak arintzea eta erretiroari igarokortasun forma malguak aplikatzea.

Europar bizlanleriaren zahartzeak, banaketa sistema baten barruan, pentsioen diruztatzea bermatzea eskatzen du : erretiro adina atzeratzea, kotizazio urteak hemendatzea, laguntzak gutxitzea, lekuzaldatze publikoak haztea, beti ere estalgarritasunaren funtsak babesteko asmoz. Geroz eta gehiago, kapitalizazioaren bidez diruztatzen diren erretiroaren erregimen osagarriak garatzen doaz. Era berean, zaharrentzako gizarte zerbitzuen eskaera gorantz doa, familia elkartasuna geroz eta gutxiago baitabil eta adineko jendeak ahal bezain bat etxean egon nahi baitu. Osasun zerbitzuen eskaera, babes soziala, enplegua eta zahartzaroari lotuak daude.

Babes sozialak erantzun orekatua eman behar die gizonei eta emakumeei, familia eta profesional biziak bateratu ahal izateko eta eskubide indibidualak bermatzeko. Indibidualizazioaren garapenak, babes soziala birplanteatzea eskatzen du, banaketen eta bakardadearen garapenak familia ezandarazi baitute.

Halaber, komunitatearen esku-hartzea ez da soilik sorospenaren errespetuaren barruan egiten, baita ere ongizatearen aniztasunaren esapideetan. Komisioak, gizarte politikaren beste eragileei eskatzen die bazkideak izan daitezen : solaskide sozialak, herritar sareak, bolondres sektorea, etabar. Bestela esanda, Estaduekin

eta gizarte eragileekin mantentzen dituen eztabaidetaz gain, botere publiko eta eragile sozialen artean eztabaida piztu et sakondu nahi du.

- *Behartsutasunaren aurkako borroka*

Denek integrazio soziala bultzatzeak bazterketa sozialaren aurka borrokatzea suposatzen du zeren Europa Batasunak ezin dezake baztertuta dauden taldeen ekarpena alde batzera utzi. Izan ere, Europa osoan, 57 milloi pertsona behartsutasunean aurkitzen dira. Horiez gain, gabezia guztiak pillatzen dituzten pertsonak daude, ez baitaukate, ez lanik, ez etxebizitzarik, ez hezkuntzarik, ez osasunik. Era berean, gabezia fisiko ala psikikoa daukatenek ala zaharrek, zailtasunak dauzkate sozialki eta ekonomikoki integratuak izateko.

Europar Batasuneko elkartasun bide nagusia, Laguntza Kokaleku Komunitarioen barruan, egitarau eraginkorren bidez bideratuak diren egitura Fondoek osatzen dute, beraien helburuak ezberdintasunak murriztea eta hazkunde ekonomikoa erraztea direlarik. Horrez gain, Europar Batasunak ekimen eta ekintza egitarau berritzaileak burutzerat bultzatuak izan dira, hala nola : Pobreza, Urban, Horizon, Helios. Arazoa erabat konpondu ez badute ere, egoera hobetu dute.

Pobreza deituriko egitaraua zehaztu dezagun. Hasiera batean, errenta adierazlearen bidez, behartsutasunaren hedapena ulertu gura da, ondoren, baztertutako taldeak laguntzeko, ikuspegi ez sistematiko bat hobetsiz. Horrez gain, martxan jarritako gizarte politikak baloratu dira, beraien eraginkortasuna zein den ikusteko, eta, azkenik, ekintza integratu bat proposatu da, bai politika sektorialeiei dagokionez, bai partaidetza anitzei dagokionez. Bestela esanda, politika kezka kualitatibotik eraginkortasunera igaro da, gizabanakoen eta familien ibilbidean isladatzen diren behartsutasun dinamiken bidez.

Funtsean, Europar gizarte politikak hiru ardatz eduki ditu : definizio eta neurketa arazoak, behartsutasunaren atxikitako ezaugarriak eta gomendatutako ekintzak. Lehen ardatzaren kasuan, kontutan izan behar da behartsutasunaren definizioa konpondu gabeko arazoa dela. Izan ere, behartsua nor da : oinarrizko beharrak hasetu gabeak dituen, besteak baino gutxiago daukana ala nahikoa ez duela sentitzen duena. Bigarren ardatzari dagokionez, behartsutasuna aukeratutako definizioari lotua dago. Honakoak ezaugarriak hautatuko dira : enplegua, familia, bizi

zikloa, babes soziala, bazterketa, aukeren berdintasuna, etabar gogoan izango dira. Bizi historiak sakontzea premiazkoa da behartsutasunaren dinamika hobeki ulertzeko, ikerketa kualitatiboek datu estadistikoak osatzen baitituzte.

1992ko abenduan, Komisioak bazterketaren erronkari buruz txosten bat aurkeztu du. Bertan, behartsutasunaren aurkako lehen (1975-1980) eta bigarren (1985-1989) egitarauak igaro ostean, Europar ekimenen ezberdintzea aipatzen da. Halaber, Komisioak, ikerketen egintza, hausnarketa, proposamen mintegien antolaketa eta bazterketa sozialaren aurkako politika nazionalen behatokia bultzatu ditu. Epe Ertaineko (1995-1997) Ekintza Sozialaren Egitarauan, Kontseiluari, bazterketa soziala gudukatzeko eta elkartasuna bultzatzeko ekintza egitarau bat onartzea, eskatu dio.

Orohar, neurri guzti horien bidez, Europar Batasunak, interesatutako eragileen pizgarritzea, koordinazioa eta sorrera fagoretzen ditu eta Estatu guztientzat baliogarriak izan daitezken informazioak biltzen ditu. Behartsutasuna arazo larriegia eta zabalegia denez, Europar Batasuna ezin da Estaduen ekintzetatik kanpo gelditu, bere oinarrien aurka baitoa. Beraz, Pobreza 1 eta 2 egitarauak tokiko egitismo txikiak burutzen badituzte, Pobreza 3k hautazko garapenak egingo ditu, aurreko esperientzietan ikusitako ekintza printzipioen eraginkortasuna egiaztatuz.

Hasiera batean, adostasun bat badago behartsutasunaren definizioaren eta bere neurketaren inguruan, laister bizi arruntaren ondoan dauden taldeen arazoa planteatu da. Baztertutako pertsona horiek ez dutenez politika berezietaz gozaten, ezinbestekoa da jakitea zenbat behartsu dauden eta non kokatzen diren, ondoren lagundu ahal izateko.

Denborarekin, bazterketa sozialen eta gizartearen ikuspegi bikoitzaren irudia nagusitzen joan da. Behartsutasunaren arazoa bazterketa sozialari mugatuz, egoeren aniztasuna eta ezberdintasun sozialen arazoa gordetzen dira.

Ezberdintasunen murrizketa

Lurralde eta gizarte ezberdintasunak nagusi dira European eta, desagertaraztea ezinezkoa bada, murriztea Europar Batasunaren eginkizuna da. Lan horretan, Estaduak ez daude bakarrik, eskualdeen arteko elkartasuna bermatu nahi duten

tresnak eta egitura fondoak baitaude. 1986az geroztik, Espainiak diru-laguntza oparoak jaso ditu. Lurraldean arteko aldeak mugatuz, haustura ekonomikoa eta ezintegrazio soziala sahiesten da, Europar Batasuneko bizi maila igoz ; jakinik bizi maila adierazle ezberdinekin neurtu daitezkeela : Barne Ekoizpen Gordinaren balioa, aktibitate tasa, biztanleriaren trinkotasuna edo adinen piramidea.

Ezberdintasunen aurkako borrokan, egitura politikek honako helburuak jarraitzen dituzte :

- 1) gutxien garatuak diren eskualdeen garapena eta egitura bermatzea
- 2) beherakada industrialak larriki hunkitzen dituen eskualdeak berriz konbertitzea
- 3) lan merkatutik baztertuak diren pertsonen eta gazteen barneratze profesionala, iraupen luzeko langabeziaren aurkako guduak eta gizon eta emakumeen arteko aukera berdintasuna sustatzea
- 4) langileen egokipena aldatzea industrialei fagoretzea
- 5) landetako garapena
- 6) biztanleri txikia daukaten eskualdeen garapena eta egitura erraztea.

Fondoan artean honakoak daude : FEDER, eskualdeen arteko garapen ezberdintasunetaz arduritzen dena, FSE, lanari loturiko gaietan berezitua dena, FEOGA, laborantza arrantzataz okupatzen dena eta, 1993az geroztik, IFOP, arrantzataz ari dena. Eta Batasun Fondoak soilik herri batzuei sagaratuak zaizkie, Espainia adibide delarik. horotara, 141 471 € xahutu dira 1994 eta 1999ren artean, horietariko %70a gutxien garatuak diren eskualdeen garapena eta egitura egokipenei sagaratuak direnean. Fondoak, biltze, lankidetzak, egitarautze eta gehitze irizpideen arabera dabilte. Zentzu horretan, Egitura Fondoek Europar gizarte politikaren elkartasuna eta pixkanakakotasuna agerian uzten dute.

Zehazkiago, FEDER-en barruan ekoizpen inbertsioak sartzen dira : luzarorako lan postuak, azpiegitura, hezkuntza eta osasun enpresa txiki eta ertainak, garapen eta ikerketa, ingurugiroa, etabar. FSE-k aldiz, batez ere luzaroan langabezia dauten pertsonen berkonbertsio profesionala, lana bilatzen duten gazteen barneratze profesionala, langabeziak mehatxatzen dituen pertsonen integrazioa, aukeren berdintasuna lan merkatuan, enpleguaren egonkortasuna eta hazkundea

fagoretzeko langileen heziketa iraunkorra, norabidetza eta aholkularitza, ikerketa, zientzia eta, teknologia arloetan, giza gaitasunen berrindartzea laguntzen ditu. Azkenik, FEOGAK, laborantza errentak eta nekazal komunitatea mantendu nahi ditu, batez ere mendi guneeetan eta gune ezfagoretuetan. Era berean, ekoizleen elkarteen sorrera bultzatzeko neurriak hartu ditu, baita ere, batik bat nekazal guneeetan, turismo eta artesau diru ezarpenak azkartu.

Bizi baldintzen hobekuntza

Nahiz eta hezkuntza eta osasungintza Estaduen gaitasunak izan, Europar Batasunak herritarren bizia hobetu dezaken alor guztietan jarduten du.

- Osansun publikoa

1993an argitaratutako txosten batean, Komisioak osasun publikoaren arloan kokaleku bat finkatzen du, osasun arazoak deskribatzen ditu eta Itunen gauzapenez arduratzen da. Bere nahia, osasungintzan, goi mailako babes batera irixtea da, lankidetzak bultzatuz eta Estaduen ekintza indartuz, batez ere ohartarazte egitarauetan : minbizia, osasun hezkuntza eta heziketa, drogomenpekotasunaren ohartaraztea, etabar. Horrela, "Europa minbiziaren aurka" ekintza egitarauak, ohartarazte neurriak, publikoaren informazioa, osasunaren hezkuntza, osasungintzako profesionalen eta ikerlarien heziketa batzen ditu. Europar Batasunak, osasunaren arloan, arreta kontsumitzailearen babes politikari eskaintzen dio. Izan ere, zaintza eta zorrotasun mailak Estaduenak baino zorrotzagoak dira ekoizpenen mailan.

- Hezkuntza

Hezkuntza hobetzeko asmoz, Europar Batasunak hainbat egitarau martxan jarri ditu, Socrates egitaraua adibide dela. Hain zuzen ere, egitarau honek hezkuntzaren Europar osagaia garatzen du, Estaduen erakundearen arteko lankidetzak indartzen du, ikasleen eta irakasleen mugikortasuna laguntzen du eta tituluen zein kalifikazioen ezagupena fagoretzen du. Egitarauak bi alor nagusi dauzka, bere ekintza propioekin : Erasmus goi mailako irakaskuntzarentzako eta Comenius bigarren mailako irakaskuntzarentzako. Erasmus-ek unibertsitateen europar osagaia garatzen du : mugikortasunaren, ikasketak egitarauen garapenaren, epe laburreko Europar

moduloen sorreraren eta sare tematikoen bidez. Bestalde, ikasleei lekuz aldatze xahupenak ordaintzeko diru-laguntzak banatzen ditu. Comenius-ek, bere aldetik, ikasleentzako interesgarriak diren hezkuntzarako Europar egitasmoak garatzen ditu, ikasguneetako nazioarteko elkarteen bitartez. Halaber, Comenius-ek, kulturen arteko hezkuntza bultzatzen du, besteak beste, irakasleentzako heziketak kurtsuak antolatuz.

ONDORIOAK:

Ondorioekin amaitzeko, gogoratu behar da Europar gizarte politika Europar Batasunaren mailan osatzen eta kudeatzen den gizarte politika dela eta beti ere Estaduen erabaki eta politikekin lotura mantentzen dutela. Politika hauek historian zehar garatu egin dira eta gaur egun hainbat arloetan esku-hartzen dute dauden egoerak hobetzeko asmoarekin, adibidez, langileen heziketan, hauen lan baldintzetan, generoaren ikuspegian...

Idea honen aurrean problematika birgogoratzeko beharra dago, ikusten denez politika hauek gizartearen ongizatea bermatu nahi duten arren, gizartearen zenbait arlotan gabeziak aurkezten direlako. Garapenean azaldu dudana bezala badago politiken aldetik honen alde borrokatzeko nahia gabezi horiek murrizteko.

Lehenengo hipotesia Europar Batasunean nahiz eta gizarte politikek ongizatea bermatu zenbait arloetan gabeziak daudela ziurtatzen du eta bigarrenak, Europar politikak gabezi horiei aurre egiteko nahia daukate eta hauen alde borroka eginez hobekuntzak eskeintzen dituela baieztatu daiteke.

RESUMEN:

Europar gizarte politika Europar Batasunaren mailan osatzen eta kudeatzen den gizarte politika da, beti ere Estaduen erabaki eta politikekin lotura mandenduz. Baina, Europar eta nazio mailako politikak antzekoak badira, ez dira berdinak.

Europar gizarte politikaren sorrera eta garapena

Europar gizarte politikaren historia

Europar komunitatea bultzaden bidez sortu da eta adostasun zein arrazionaltasunaren bidez, helburu bakarra integrazioa sakontzea izan delarik. Etenaldi eta bizkortze uneak jarraitu dira Europar Batasuna osatzen duten herrien kontzientzia-hartze eta borontatearen arabera.

Historian zehar, Europar gizarte politikaren aurrerapausoak Europar integrazioaren une erabakiorrei lotuak daude eta elkartasun konkretuak bilatu dira: ikatza eta altzairuaren, merkatu hamankomun baten eta laborantza politika baten inguruan. Europar Batasunaren Aktak (1985), benetako eremu sozial bat sortu nahi du, merkatu bakarraren osagai soziala kontutan hartuz eta batasun soziala zein ekonomikoa proposatuz, merkatuaren irabazien truke. 1989an, Europar Karta Soziala bezala ezagutua den Langileen Funtsezko Eskubide Sozialen Karta onartzen da. Aurrerapauso bat da, hortik aurrera Europar Komisioaren politika norabidetu baitu. Karta aurkezten da Europar Batasuna osatzen duten Estaduek errespetatu behar dituzten gutxiengo eskubide sozialak.

Hiru urte beranduago, Maastricht-eko Itunean bozka modua aldatzen dute gehiengo kalifikatuaren printzipioa onartuz. Gizarte politikari buruzko Liburu Txuriak eta Liburu Berdeak aldaketa sakona lagunduko duen kokaleku zabala osatu dute, ildo nagusiak finkatuz.

Europar gizarte politikaren tresnak- KONTZEPTUAK

Europar gizarte politika, erakunde batzuek osatu eta ondoren gauzatu dute. **1)** Europar Komisioak, Europar Batasunaren gobernu osatzen du, eta legeak Europar Kontseiluari eta Europar Legebiltzarrari proposatzen dizkio **2)** Europarj Kontseiluak, Europar Batasunaren garapena bermatzen duten lehentasun politikoak finkatzen ditu, Europar eraikuntzaren krisi uneetan bultzakada erabakiorrak emanez. **3)**

Ministro Kontseiluak, Europar Kontseiluei itxura ematen die, Ministro Kontseilu horietariko bat Lanaz eta Gai Sozialetaz arduratzen da. **4)** Europar Legebiltzarra, bere aldetik, gizarte politikaren eragile nagusi bat da, legedi boterea baitauka, Kontseiluarekin ala bere kabuz legeak proposatuz eta onartuz. **5)** Batzorde Ekonomiko eta Soziala eta Eskualdeen Batzordea, Kontseiluen eta Legebiltzarraren erabakiak norabidetzen dituzte.

Europar modelo soziala

Europar Modelo Sozial esaera, Gizarte Politikaren Liburu Txuriak (1994) eta Komisioaren Ekintza Egitarauak (1995) erabiltzen dute, nahiz eta ideia hori urrutitik etorri. Ekonomia eta sozialaren arteko elkarmenpeketasunean oinarritzen da. Urtetik urtera autonomizatzen joban den osagai sozialak, izaera propioa dauka eta leiakortasun faktore bat bezala ikusia da. Liburu Txuriaren arabera, “partekatutako zeinbait balorek Europar modelo soziala osatzen dute. Horien artean daude demokrazia eta eskubide indibidualak, elkartasuna... Europar gizarte politikak Batasun osoaren eta biztanle guztien interesak babestu behar ditu, lana izan ala ez”. Beraz, Europar modelo soziala, arau horietan oinarritzen da; elkartasun eraginkorrean, integrazio sozialean ...

Lana eta lan baldintzak

Europar enpresa guztiei irekita dagoen merkatu hamakomun bat sortzeak, erregulazio amankomun bat eskatzen du, trukaketak ez itxurakeriz oztopatzeko eta leiakortasuna bultzatzeko

Lanari buruzko Europaren kezka

Liburu Txuriaren aintzinsolasak dio “enplegua gerorako sortu behar dela. Gure haurrek itxaropena eta motibazioa haurkitu behar dute jarduera ekonomiko eta sozialean parte-hartzeko. Helburu hori betetzeko, Liburu Txuriak heziketan ekiten du, eta bere politikak hiru ardatz nagusi dauzka : hezkuntzaren Europar osagaia garatzea, kokualeku politiko bat sortzea, heziketa iraunkorra, lan denboraren

murrizketa eta malgutasuna handitzen duten neurriei egokitzeko eta giza kapitala hobetu nahi duten epe luzeko helburuak eta funtsezko eskakizunak argitzea.

Essen-eko Europar Kontseiluak bost lan esparru proposatu ditu Europar Batasunarentzako eta bere kideentzako : 1) heziketa profesional eta iraunkorrean inbertitzea, aldaketei hobeki egokitzeko, 2) enpleguaren sorrera bultzatzea, lanaren eta soldata politikaren antolaketa malguago batekin, 3) bigarren mailako soldata kostuak murriztea, bereziki kalifikatu gabeak diren lanpostuentzako, 4) enpleguaren eraginkortasuna bilatzea, enplegu politika aktibo bat gauzatzuz, 5) langabeziak bereziki hunkitzen dituen taldeentzako neurriak indartzea.

Heziketa profesionala zein iraunkorra eta langileen kalitatea

Europar ekonomia leia korra izan dadin, ezinbestekoa da langileria kalifikatua eta motibatua izatea. Eztabaida sozialaren barruan, heziketa iraunkorraren hitzarmen orokorrak negoziatu dira eta zerga laguntzak aurreikusten dira heziketan dirua eta denbora ezartzen duten enpresentzako. Heziketak eta enpleguak harreman zuzena dute, lehenaren hazkundeak bigarrenaren garapena laguntzen baitu. Europar Batasunak hainbat neurri hartu ditu giza baliabideen arloan eta egitarau horiek, heziketa, aholkularitza ... ekintzak batzen dituzte. Helburuak: talde ezfagoretuak lan mundutik hurbildu, heziketa eta kokapen planak eskaini, lanpostuak sortu, heziketa profesional sistema nazionalen kalitatea eta berrikuntza hobetzea...

Lan baldintzen hobekuntza eta eztabaida soziala

Arlo sozialean, Europar Batasunaren helburuak betetzea behar larria da merkatu bakarra eraikitzen den neurrian. Lehenatsuna, gizonen eta emakumeen trataera berari, langileen zirkulazio askeari, osasunari eta segurtasunari ematen zaie. Eztabaida sozialak bi eginkizun ditu : galdeketa eta negoziatzeko gaitasuna. bide luze bat gelditzen da eztabaida soziala Europar Batasunaren barruan sistema egituratu bat bilakatu arte.

Gizon eta emakumeen arteko jaukeren berdintasuna n Erromako Ituna, gizonen eta emakumeen arteko soldaten berdintasunaz arduratzen da. Geroztik, aurrerapausoak nabarmenak izan dira, ezberdinasunak gelditu arren. Liburu Txuriak, emakumeen aktibitatearen gorakada azpimarratzen du eta Europar Batasunak erabiak hartzerakoan emakumearen ordezkari egokian eta familia eta lan bizien arteko bateratzean ekiten du.

Europar Batasunaren laguntza, *Gizonen eta emakumeen arteko jaukeren berdintasunerako epe motzeko ekintza egitarauan (1996-2000)* gauzatzen da. Egitarauaren helburua, "lan merkatuan emakumeen erabateko parte-hartzea sustatzea eta bere ekarpena baloratzea da".

Langileen zirkulazio askea

Europar herritargoaren adierazpen argiena, pertsonen zirkulazio askea da eta ez soilik langileena. Horretarako Komisoak hainbat puntu azertu ditu: barne merkatua oztokatzen duten osagai guztiak berrikustea, familiaren bateratzea zailtzen duten neurriak desagertaraztea, arauen gauzapena bermatzea, tituluaren eta kalifikazioen ezagupenean ekitea ...

Enpleguaren Europar Zerbitzuak (EURES), lana bilatzen duten Komisoaren, enpleguaren zerbitzu nazionalen eta lan mugikortasunaz arduratzen diren erakundearen eginkizuna Europako lan merkatuaren izugarritzko ahalmena baliatzea da. Zentzu horretan, etorkinen integrazioa eta arrazakeriaren aurka burutzen diren ekintzak, zirkulazio askeari lotuak daude.

Búa j

Babes soziala eta behartsutasunaren aurkako borroka

Europar gizarte politikaren berezitasuna babes soziala da eta gizarteak pertsonen ematen dien arretarekin definitu daiteke. Babes soziala bermatzea Estaduen eginkizuna da. Europar politikaren helburua, politika horiek hurbiltzea izan da partekatutako helburu batzuen inguruan: babes sozialaren sistemetan, nahikoak diren baliabide eta laguntzen irizpide hamankomunak, eta babes sozialeko

helburuen eta politiken hurbiltzea. Komisioak babes sistema mantendu nahi du egokipen batzuek eginez.

Babes sozialaren sistema berritzea eta hobetzea

Babes sistema bermatu nahi da lan merkatuan neurri eranginkorrak hartuz edo, nahiago bada, ekonomikoki eta sozialki babestuz denak integratuz, zeren langabezia daudenek paper aktiboa jokatzen dute gizartean.

Sistemaren egokipenak, ondorengo puntuak arreta berezi bat eskaini behar die : 1) babes eta malgutze politiken artean, harreman berri bat eskatzen duen enpleguen bilakaera, 2) bizi profesionalean, gizon eta emakumeen arteko orekaren bilakaera zeren aukera berdintasunak, babes sozial mailan, arazo eta eskaera berriak sortzen ditu, 3) Europako biztanleriaren zahartzea, behar berrien hazkundearekin eta zaharsari sistemen aldaketaren premiarekin, 4) Europar Batasunean mugitzen diren pertsonentzat, gizarte segurantzaren sistema nazionalen koordinaketa modernizatzea.

Europar Batasunaren planteamendua honakoa da : a) Estatu bakoitza, bere babes sistemaren antolaketaren eta diruztatzearen arduradun bakarra da, b) Europar Batasunaren barruan mugitzen diren Europar herritarrak hunkitzen dituen erregimen nazionalen koordinaketaz arduratzen da, d) erronka hamankomunak eta epe luzean gertatu daitekeenaren ulermena bultzatzeko, Europar Batasuna hobekien kokatuta dago.

Enplegotasunaren gorakadak zerga sistemen erreforma eskatzen du, lanaren bilaketa hobetsiz. Europar biztanleriaren zahartzeak, banaketa sistema baten barruan, pentsioen diruztatzea bermatzea eskatzen du. Geroz eta gehiago, kapitalizazioaren bidez diruztatzen diren erretiroaren erregimen osagarriak garatzen doaz. Era berean, zaharrentzako gizarte zerbitzuen eskaera gorantz doa.

Babes sozialak erantzun orekatua eman behar die gizonei eta emakumeei, eskubide indibidualak bermatzeko. Indibidualizazioaren garapenak, babes soziala birplanteatzea eskatzen du.

Behartsutasunaren aurkako borroka

Denek integrazio soziala bultzatzeak bazterketa sozialaren aurka borrokatzea suposatzen du zeren Europa Batasunak ezin dezake baztertuta dauden taldeen ekarpena alde batzera utzi. Izan ere, Europa osoan, 57 milloi pertsona behartsutasunean aurkitzen dira..

Europar Batasuneko elkartasun bide nagusia, Fondoek osatzen dute, beraien helburuak ezberdintasunak murriztea eta hazkunde ekonomikoa erraztea direlarik

Politika kezka kualitatibotik eraginkortasunera igaro da, gizabanakoen eta familien ibilbidean isladatzen diren behartsutasun dinamikien bidez.

Europar gizarte politikak hiru ardatz eduki ditu : definizio eta neurketa arazoak, behartsutasunaren atxikitako ezaugarriak eta gomendatutako ekintzak.

1992ko abenduan, Komisioak bazterketaren erronkari buruz txosten bat aurkeztu du eta ikerketen egintza, hausnarketa, proposamen mintegien antolaketa eta bazterketa sozialaren aurkako politika nazionalen behatokia bultzatu ditu.

Eragileen pizgarritzea, koordinazioa eta sorrera fagoretzen ditu eta Estadu guztientzat baliogarriak izan daitezken informazioak biltzen ditu.

Denborarekin, bazterketa sozialen eta gizartearen ikuspegi bikoitzaren irudia nagusitzen joan da.

Ezberdintasunen murrizketa

Lurralde eta gizarte ezberdintasunak nagusi dira Europan eta, desagertaraztea ezinezkoa bada, murriztea Europar Batasunaren eginkizuna da. 1986az geroztik, Espainiak diru-laguntza oparoak jaso ditu.

Ezberdintasunen aurkako borrokan, egitura politikek honako helburuak jarraitzen dituzte : 1) gutxien garatuak diren eskualdeen garapena eta egitura bermatzea, 2) beherekada industrialak larriki hunkitzen dituen eskualdeak berriz konbertitzea, 3) lan merkatutik baztertuak diren pertsonen eta gazteen barneratze profesionala, iraupen luzeko langabeziaren aurkako gudua eta gizon eta emakumeen arteko aukera berdintasuna sustatzea, 4) langileen egokipena aldaketa industrialei

fagoretzea, 5) landetako garapena eta 6) biztanleri txikia daukaten eskualdeen garapena eta egitura erraztea.

Fondoen artean, FEDER ekoizpen inbertsioak sartzen, FSE-k aldiz, pertsonen berkonbertsio profesionalean laguntzen du eta FEOGak, laborantza errentak eta nekazal komunitatea mantendu nahi ditu.

Bizi baldintzen hobekuntz

Nahiz eta hezkuntza eta osasungintza Estaduen gaitasunak izan, Europar Batasunak herritarren bizia hobetu dezaken alor guztietan jarduten du.

Osansun publikoa

1993an argitaratutako txosten batean, Komisioak osasungintzan, goi mailako babes batera iritzi nahi da, lankidetzaz bultzatuz eta Estaduen ekintza indartuz, batez ere ohartarazte egitarauetan. Europar Batasunak, osasunaren arloan, arreta kontsumitzailearen babes politikari eskaintzen dio.

Hezkuntzab

Hezkuntza hobetzeko asmoz, Europar Batasunak hainbat egitarau martxan jarri ditu, Socrates egitaraua adibide dela: Estaduen erakundearen arteko lankidetzaz indartzen du. Egitarauak bi alor nagusi dauzka, bere ekintza propioekin : Erasmus goi mailako irakaskuntzarentzako eta Comenius bigarren mailako irakaskuntzarentzako.

4. GAIA

GIZARTE POLITIKA ETA GIZARTE LANGINTZA

SARRERA:

Gaiaren delimitazioa, honako idazlan hau gizarte langintza eta gizarte politiken ingurukoa izango da. Hiru zatitan banatuko da, lehendabizi; Gizarte politika, Ongizatezko Estadia eta gizarte langintza, gero; Gizarte politika, gizarte langintza eta herritargoari buruz landuko da eta amaitzeko; Gizarte langintza, gizarte politikaren gauzapean gisa inguruan hitz egingo dut idazlana amaitzeko.

Hori dela eta, **gai hau garrantzitsua** da; izan ere, gizarte-politikaren helburua biztanleriaren gizarte-ongizatea bilatzea da, eta horrek bizi-kalitate hobea lortzea dakar berekin. Gizarte-langintzaren rola sustatzailearena da, eta gizarte-ongizatea du helburu. Ildo horretan, gizarte-politikarekin lotzen da, eta haren rol nagusia hartzen da kontuan: etengabe ari den gizarte-eragilea izatea, ideiak eta proiektuak sortzeko gaitasuna izatea, profesional proaktiboa da, eta egungo eskaerei aurre egiteko eta gizarte-ongizatearen ikuspegitik ikusten den aldaketa sortzeko arlo guztiak integratzeko trebetasuna du.

Kontzeptu nagusiak, lanari dagokionez, lehenik eta behin kontzeptu nagusiak argi izatea beharrezkoa izango da. *Gizarte Zerbitzu* kontzeptuari dagokionez, esan dezakegu gabeziak osatzeko eta norbanakoaren autonomia eta komunitate zein gizarte-integrazioa garatzeko, harremanetan eta gertutasunean oinarritutako laguntza eta babesa eskaintzen duten prestazio tekniko eta beste hainbat jardura direla. *Gizarte Politikak berriz*, Gizarte politikak ikusi ezin duen alderdi hori gizarte langintzan jarduten duten profesionalak senti eta trata dezakete beraien eguneko lanean. Beraz, norabide orokorrak zehazten eta tresna egokiak proposatzen dituen gizarte politikak, irakasgai zein profesionalak behar ditu neurri horiek gauzatzeko eta egoera nahiz pertsona bakoitzari egokitzeko, behar sozialen alderdi ezberdinak kontutan hartuz. Eta amaitzeko, *Gizarte-Langintza* pertsona, familia, talde eta komunitateen gainean egindako jardura tekniko antolatua da, euren ongizate eta gizarte-funtzionamendu egokiago baten alde. Gizarte-langileek hainbat pertsona eta familiari laguntzen diete euren arazo pertsonalak eta gizarte mailakoak konpontzen,

hala nola baliabideen eskasia, egokitzapen-arazoak, aisialdi eta harreman mailakoak eta etxebizitza arlokoak. Gizarte-langilearen lanbideak bi alderdi ditu: batetik, laguntza; eta bestetik, lagundutako pertsonen gizarte sustapenaren alderdia.

Gai honen **problematika**; konplexutasunaren teoriak aukera ematen du ulertzeko gizarte-sistemak ez direla linealak, dinamikoak direla, berrantolatu daitezkeela eta, horretarako, sistema horiei eusten dieten sareen mende daudela. Sistema horretan gizarte-langileak elkarrekin bizi dira, eta, beraz, haien ekintza eta ituna aukera etengabea da. Problematika, beraz, bizi garen gizartea da; izan ere, gizarte-politikak beti estatukoak dira, eta hori oztopo bat izan liteke, Estatua baita gure lanbidearen enplegatzaile nagusia, eta, beraz, gure lanbide-jardunaren inguruan itxaropen zehatzak daude.

Hipotesi nagusiak honako hauek izango dira, alde batetik; ekintza politikoak herritarren eskaeretara egokitzea eta benetan zerbitzu bat ematea. Bestalde; gizarte-politikak nagusi den gizarte-sistemari eustera bideratuta daude, eta ez gizartearen interesak ordezkatzera, subjektuen garapena sustatuz.

GARAPENA:

Gizarte politikak eta gizarte langintzak hainbat alor empiriko eta teoriko partekatzen dituzte. Profesional gehienek eguneroko lana, gizarte zerbitzu berezi ala orokorren barruan, gizarte politika gauzatzea da. Halaber, gizarte langintza geroz eta presenteagoa da testuinguru eta behar sozialei buruzko ikerketetan, gizarte politika erangikorren definizioa, garapena eta gauzapena laguntzeko. Hala ere, gizarte politika eta gizarte langintzaren arteko uztartze teorikoa ez da hain argia.

Gizarte politika, Ongizatezko Estadia eta gizarte langintza

Gizarte politika eta gizarte langintzaren arteko harremanak, behar sozialei erantzuteko nahietik, ongizate sozialaren ikuspegira doaz, herritarren laguntza zehatzeraino. Erreforma administratiboetatik, erakunde berrietatik eta esku-hartze sozialaren metodologiaren bilakaeratik datozen eskaera eta egokipenetatik datoz.

Era berean, beraien helburuei eta baliabideei dagokionez, gizarte politikak eta gizarte langintzak antzeko arazoei aurre egin behar diete.

- *Gizarte politika, gizarte langintza eta behar sozialak*

Bai gizarte politikaren, bai gizarte langintzaren helburu hamankomuna, pertsonen, taldeen eta komunitateen ahalik eta ongizate handiena lortzea da, beraien behar sozialak (funtsezkoak batez ere) ahal den neurrian hasetuz. Gizarte politikak ardatz orokorrak eta ekintza egitarauak zehazten dituen bitartean, gizarte langintzak gailu eta baliabide horiek erabiltzen ditu eskaera sozialei erantzuteko eta, bide batez, eskubide sozialak errespetarazteko. Gizabankoak bere ingurugiroarekin dituen hartu-emanetan kokatzen da eta oinarrizkoak bezela ikusiak diren beharrak hasetzen saiatzen da, baliabide eta zerbitzuei irixteko aukera eskainiz. Zentzu horretan, gizarte politikaren gauzapean arrunt batera ez mugatzeaz gain, gizarte langintzak politika horren definizioan, planteamenduan eta bilakaeran parte-hartzen du.

Gizarte langintza, ikasgai eta lanbide gisa, giza eta sozial baliabide eta arazoetan erdiratzen da, ideia orokorretan galdu gabe, eta ongizatearen osagai objektibo bezain subjektiboetan erdiratuz. Beraz, gizarte politika eta gizarte langintzaren arteko lehen puntu hamankomuna, beharren ingurukoa da. Beharren teoria eta ikuspegi ezberdinek, gizarte politikaren osagai eztabaidatsua osatzen dute eta gizarte langintzaren esku-hartzea armonizatzeko zailtasuna agerian uzten dute. Beharrei buruzko sailkatze ezberdinek eta beraien arteko larritasun handiagoak ala gutxiagoak, gizarte politikaren alderdi berbanatzailean eta ordainekoan ekiten dute. Gizarte politikak finkatzen dituen ardatzak gauzatzereko orduan, giza eta ekonomia baliabideak ahalik eta modu erangikorrenean erabiliko dira arau moral eta etikoak errespetatuz.

Behar sozialak historikoki eraikiak direnez, sozialki jerarkizatuak izanik, ezin daitezkenek nahikari ala itxaropen arruntetara mugatu eta gune konplexuetan modu kontraesangarrian kokatzen direnez, beraien esanahia zein bilakaera testuingu politiko eta instituzionalari lotuak daude. Behar batek balorapen eta ikuspegi ezberdinak sortu ditzakenez, eztabaida pizten da batzuentzat nahikoa delako eta besteentzako ez delako. Izan ere, beharraren eta ongizatearen zentzu subjektibo bat

dago eta bitarteko aldagai batzuek egoera ezberdina bilakatzen dute. Pertsona batek bizi izan dituen egoera sozial, ekonomiko, familiar ala profesionalak eragin dezakete. Gizarte politikak ikusi ezin duen alderdi hori gizarte langintzan jarduten duten profesionalak senti eta trata dezakete beraien eguneko lanean. Beraz, norabide orokorrak zehazten eta tresna egokiak proposatzen dituen gizarte politikak, irakasgai zein profesionalak behar ditu neurri horiek gauzatzeko eta egoera nahiz pertsona bakoitzari egokitzeko, behar sozialen alderdi ezberdinak kontutan hartuz.

- *Gizarte politika, gizarte langintza eta eskubide sozialak*

Ongizatezko Estaduetan, gizarte politika oinarritzko bi egituren gainean finkatu da : gizarte demokratikoetako herritarren eskubideen ezagutza eta Estaduaren esku-hartzea merkatuaren eragin ezkorrek zuzentzeko. Gizarte langintzarentzako antzekoa esan daiteke zeren Ongizatezko Estaduaren garapenarekin batera instituzionalizatu da, nahiz eta, zenbait kasutan, eskubide sozialen ezagupena aurreratu duen. Hori dela eta, gizarte langintzak eskubide sozialen definizioan eta osaketan parte hartu du. Baina, eskubide horien aurrerapenak hainbat arazoei aurre egin behar die. Maiz, eskubideak hiru multzotan banatzen dira :

- 1) zibilak eta politikoak,
- 2) sozio-ekonomikoak
- 3) bizi kalitateari loturikoak.

Eskubideen itxuratzea eta indartzea hiru une nagusitan gauzatu daiteken prozesu luze bezain neketsu baten emaitza da : zuzenbide baikorren sartzea, eskubide horiek gizabanako guztiei hedatzea eta nazioarteratzea Estaduak errespetatzera bortxatuz. Bestela esanda, eskubide sozialak sortzen dira giza arazo garrantzitsuei erantzuteko. Hori dela eta, eskubide sozialen baldintzetan sartzen da horiek ezagutzea eta sailkatzea. Behin legearen itxura harturta, berme juridikoak eskaintzen dituzte gauzatu daitezen. Izan ere, gerta daiteke eskubide sozial eta zibilen artean aldeak izatea, gizarte mugimendu batzuek salatu duten bezela.

Gaur egun, gizarte langintzaren eginkizuna desegokitasun sozialak gainditzea da baita ere eskubide sozial orokorren eta beraien gauzapenaren artean egon daiteken

tartea ahal bezain bat murriztea. Prozesu honetan, gizarte langintzak ingurugiro sozialean eta gizakiak dauzkan harremanetan ekin nahi duen ekintza konziente, antolatu eta zuzendu bat da, beti ere egoera hobetzeko asmoz. Bai gizarte politika, bai gizarte langintza helburu horretatik hurbiltzen dira ongizate soziala bilatzen duen gizarte bateko kideak baitira. Hori horrela izango da gizabanako bakoitza besteen ongizateaz arduratzen denean, herritarrez osaturiko gizarte batu bat sortuz.

- *Arazoak eta beraien ondorioak*

Eskubide sozial eta politikoak garatzen joan diren neurrian, gizarte politikan eta gizarte langintzan eragina daukaten zenbait arazo sortu dira. Adibidez, behar baten izaera eta bere hasetzearen beharra ezagutzea suposatzen du. Halaber, behar nagusiak hasetzeko zein da maila baliagarria bezain egokia ? edo, bestela esanda, ontzat hartzen badugu behar baten hasetzea beti testuinguru sozial eta kultural zehatz batean kokatzen dela, zein da gutxiengo hoberena ? Eta beharren hasetzea ongizatearekin alderatzen bada, oinarrizko ongizate materiala nola ikusten eta neurtzen da ? Agian lehen arazoa konpontzen da :

- 1) oinarrizko beharrak erreferente enpiriko batetik ikusten badira,
- 2) partekatzen badira eta denek ulertzen badituzte
- 3) eginkizun moralak sortzen badira, gizarte politikaren garapena eta zabalpena ahalbidetuz.

Lehen arazoaren konponketa, Ongizatezko Estatuaren ikuspegitik ikusi daiteke : oinarrizko eskubideen sisteman, askatasun klasikoez gain, eskubide sozial, ekonomiko eta kulturalak sartzea suposatzen du. Bigarren arazoa konpontzea zailagoa da, oinarrizkoak diren eta ez diren beharren arteko muga denboran zehar eta gizarte batetik bestera aldakorra baita, behar horien zerrenda egonkor bat osatzea ezinezkoa bilakatuz. Aitzitik, eskubide sozialek, gizarte politikak eta gizarte langintzak kontutan izan beharko dituzten baldintzak ezagutzea laguntzen du : oinarrizko behar sozialak modu kritikoan aurkezten dira, behar sozialak unibertsalak dira eta behar horiek pertsonalak dira.

1. Gizarte politikan. Behar sozialak ez direlarik hasetzen, bizi sozialean parte hartzea eta bizia bera kolokan jarriak dira. Hori dela eta, gizarte zerbitzuen eginkizun morala pertsona horiek laguntzea da, eskubide sozialak betez eta eginbeharrak betetzea eskatuz : eragile administratibo eta sozialen bustitzea eskatzen du, inplikazio objektibo bezain subjektiboak dauzkan harreman interpersonal sistema batetik igarotzen da eta herritarrak konprometitzen diren neurrian garatzen da. Kokaleku horretan, gizarte politikak modu egokia aurkitu behar du, eskubide sozialen babesetik eta indartzetik habiatuz, behar horiek hasetzeko, jakinik, horrek, besteak beste, baliabideen lekuzaldatzea, jarduera pribatuen erregulazioa eta zerbitzu aproposak eskatzen dituela. Eskubide sozialen errespetua Estatuaren eta eragile sozialen ardura denez, ez dira beti eta denak gauzatzen. Izan ere, Estatu bakoitzak, egokiak iduritzen zaizkion arauak planteatzen eta garatzen ditu Ongizatezko Estatuaren bidez zehazten diren behar sozialei erantzuteko.

2. Gizarte langintzan. Gizarte langintzak ere behar sozialen hasetze eskaerari erantzuten dio eskubideak gauzatu daitezen, hausnarketaren eta ekintzaren bitartez. Bere eginkizunak honakoak dira.

a. Behar sozialak agerian uztea zeren, ikuspuntu ezberdinetatik, bere ezagutzak gizarte langintza toki onean ezartzen dute esku-hartzea norabidetzeko eta gizarte politika zerbitzu eraginkorrean isladatzeko. Halaber, sare sozialaren aberastasuna fagoretzen duten funtsezko testuinguruaren hurbiltzean esku-hartzen dute. Zentzu horretan, gizarte langintzak gizarte politikaren garapena lagundu dezake. Datuen bilketa eta trataeratik habiatuz, gizarte politikaren definizioa oinarritzen duten eragileen hautaketarako erreferentzia gisa balio dezake. Horrela, herritar-erabiltzaileak gizarte politikaren erabaki guneetatik hurbiltzen ditu eta benetako arazoei erantzun egokia ematea baimentzen du.

b. Oinarrizko behar sozialen estalgarrirako estandarrak zehaztea, beraien definizioan aurreraraziz. Horrela, gizarte langintzak, oinarrizko behar guztiei erantzuten dion gizarte politikaren definizioa fagoretzen du, menpekotasun, eskasia, ahultasun ala bazterketa egoeretatik askatzeko, kontutan eduki behar diren nondik-norakoak aukeratuz.

d. Oinarrizko beharren hasetzean, pertsonen eta taldeen arteko harremanak indartzea premiazkoa da, herritartasuna, ardura eta sustapen soziala berrindartzen dituen benetako izaera aske, sortzaile eta arduratsu baterako.

e. Eskubide horiek eskatzen duten ezagutza laguntzea, harreman horren hitzak argiki finkatzen dituen egitura moral batean oinarrituz, beti ere elkartasun komunitarioaren indartzetik.

3. Antolaketa itxura berrietan. Eskubideen aurrerapausoen eskakizunetatik, dauden baliabideen eraginkortasuna errazten duten antolaketa forma berriak agertzen dira. Horrela, ongizate sozialaren kudeaketa anitzak ondorioak dauzka gizarte langintzan eta gizarte politikan zeren eragile guztien presentzia suposatzen du bazterketa soziala gainditzeko eta eskubide sozialen unibertsaltasuna bermatzeko : deszentralizazio irizpideak onartuz, parte-hartzea eta kontrola bultzatuz, jarduera erreprozitate berreskuratuz eta errespetatuz eta eragile guztien arteko lankidetzeta eta koordinaketa sustengatuz.

Publikoa eta pribatua, indibiduala eta kolektiboa uztartuak daudenez, antolaketak itxura nahasia dauka, Estadua ez den beste eragileen papera eta garrantzia ezagutuz. Testuinguru horretan, gizarte langintzak gizabankoak laguntzen ditu baliabideak bideratzera norabidetuta dauden erakundeetara eta sortu daitezken arazo konponketara. Horretarako, lehen eta bigarren sozializazioak berrindartzen ditu, egitura administratiboak planteatzen dituen proposamenen bitartez. Paper hori, integrazio sozialaren bidez, sare sozialaren aberastearen bidez eta baliabide instituzional, sozial eta komunitarioen koordinaketaren bitartez betetzen du.

4. Estatu sozial eta Ongizatezko Estaduaren aurrerantzean. Zuzenbide Estatu batean, behar sozialei erantzuteko modu eraginkorrena gizarte politikaren tresnak erabiltzea da, gizarte zerbitzuak alegia. Gizartearen inplikazioak, benetako eta geroko baliabideen zein erakundeen izaera suposatzen du, Estatu Sozialaren eta Ongizatezko Gizartearen hurbiltzea fagoretuz, ardurak zehartu behar badira ere.

Botere publikoen eginbeharretan sartzen da : baliabideak berbanatzea, ezberdintasun sozialak murriztea, gutxiengoak bermatzea eta hauskortasuna desagertaraztea. Mekanismo kontraktualek, aldiz, eskaintza eta eskaeraren arteko bizitasun handiagoa bilatzen dute eta lehenengo taldeen lana da elkartasun soziala,

sare informalak, parte-hartzearen kulturaren antolaketa eta entramado soziala laguntzeko indarra bermatzea. Gaur egun, gizarte langintza, Estatu Soziala eta Ongizatezko Gizartearen arteko harremanetan sartuta dago. Praktiken garapenarekin, Ongizatezko Estaduaren gizarte politikan agerian geratzen diren zailtasunak gainditzea ahalegintzen da.

Gizarte politika, gizarte langintza eta herritargoa

Eskubide sozial zein zibiko eta herritargo konzeptuak indartzen doaz, eskaera demokratikoak azkartzen diren neurri berean. Zentzu horretan, eskubide sozialen garapena herritargo ideiarekin heldutzearen emaitza da. Horrez gain, zuzenbide Estaduak, herritargo ardurari arreta ematea eskatzen du, sare sozialean bere adierazpena ukanez. Beraz, alde batetik, zergen bidez eta baliabideen banaketan bitartez eginkizun administratiboaren osagarritasun baten aurrean aurkitzen gara eta, beste aldetik, antolaketa eta esku-hartze sozialaren indartzea eragiten du, biek herritargoaren elkartasuna berrindartzen dutelarik.

Harris-en arabera, herritargo osoaren konzeptua dela eta, ongizate sistema baten eginkizun morala zerbitzu unibertsalak eskaintzea da. Horretarako, eskubide sozialak aipatzeaz gain, premiazko behar sozialak agerian utzi behar dira. Gizarteko kidea izateak laguntzak jasotzeko eskubidea suposatzen badu, eginbeharrak ere inplikatzeko ditu. Zentzu horretan, gizarte politiken eginkizuna herritarren sentimendu komunitarioa indartzea da, egitarauak osatuz eta gizarte zerbitzuak proposatuz. Gizarte Estaduaren unibertsaltasuna irizpide izan arren, gizarteko sektore zenbaitek ez dute zerbitzu horietaz gozatzen, gazteak, emakumeak, langabetuak ala gutxiak izan daitezela. Ekonomia, kultura ala familia arrazoiengatik ezin dute gizartean erabat integratu eta beraien herritargoa gauzatu.

Gizarte politikak eta gizarte langintzak erronka hamankomuna daukate : herritarren beharrei eskaintzen zaien arreta eta laguntzen bidez, baita ere derrigortzen zaizkien eginkizunen bitartez, herritargoa garatu gura dute. Ondorioak argiak dira bai gizarte politika eraginkorrak osatzean, asistentzialismoa eta protekzionismoa gainditzean baita ere oharraztearen sustapenean. Gizarte langileak paper garrantzitsu bat jokatzen du gizarte zerbitzuen bidez betetzen diren eginkizunen betekizunean. Beraz, gizarte politikak eta gizarte langintzak, gizarte

demokratikoetako Estatu sozialean, herritargoaren aurreratzea fagoretzen dute, merkatuak sortzen dituen ezberdintasunen ondorio lazgarriak gainditzea laguntzen baitu :

a) lanaren eta jabegoaren baloreaz gain, familiei eta gizabanakoei gutxiengo diru-sarrerak bermatzen ditu

b) gaixotasuna, zahartzaroa ala langabezia bezelako arazo sozialen aurrean, familien eta gizabanakoen segurtasun eza murrizten du

d) herritar guztiei gizarte zerbitzuen bidea irekitzen die.

Gizarte langintza, gizarte politikaren gauzapean gisa

Gizarte langintzak ekarpen nagusi bat egin du behar sozialei eman zaie h n erantzunean eta eragile guztiek parte hartzen duten antolaketa modueen martxan jartzean, integrazio sozial eta ongizate sozial helburuekin. Zehazkiago, gizarte langintzak gizarte politikaren garapena lagundu du agertu diren oztopoak gainditzera lagundu baitu eta esku-hartze alor berriak proposatu baititu.

- *Gizarte langintza, gizarte politikaren oztopoak gainditzeko tresna lez*

Gizarte langintza eta politika egileak

Eskubide sozialen definizio ezak eta bere gauzapean suposatzen duen kostuak, kontraesanak sortzen ditu bere helburuetan. Maiz gertatzen da, baztertuak dauden pertsona eta taldeek besteak baino zailtasun gehiago ezagutzea gizarte politikataz gozatzeko. Zerbitzu horietara irixteko bidea ez bada ongi irekitzen, laguntzekiko menpekotasuna eta herritargoaren zentzu ezkorra sortzea arrixkatzen da. Arazo sozial eta ekonomikoak konpontzen ez dituen joera paternalista daukaten laguntza politikek, menpekotasuna eta bezerotasuna iraunarazten dituzte. Pertsona ez bada inplikatzeko eta geldoa bada, ez da bere integrazioa laguntzen. Era berean, kontraesanak areagotzen dira, plangintza eta esku-hartze prozesua eskaintzan oinarritzen delarik eta behar zein eskaerak ez direlarik modu egokian kontutan hartzen.

Gizarte langintza zerbitzuen deszentralizazio prozesuan

Historikoki, gizarte politika eta gizarte zerbitzuak modu zentralizatuan osatu eta ondoren gauzatu dira, nahiz eta, gaur egun, Autonomi Erkidegoek horien ardura eduki. Deszentralizazio eta gaitasunen transferentzia prozesuek, kultura eta antolaketa oztopoei aurre egin behar diete, batik bat oinarrizko arretaren mailan. Oinarrizko gizarte zerbitzuetan kokatua denez, gizarte langintza deszentralizazio prozesu horren erdian dago. Bere perfil polibalenteak eta bere ibilbide profesionalak, toki aproposan kokatzen dute deszentralizazio hori errealitate bilakatu dadin. Hala ere, bere eragina mugatua da, zerbitzu ezberdinen oinarrizko laguntzen bateratzerik ez baitago. Gizarte langintzak beste arazo batzuk gizarte politikaren deszentralizazioan aurkitzen ditu, deszentralizazioa, irizpide arrazional bezain politiko-teknikoek erregulatzen baitute. Horrek antolaketa eta eraginkortasun eskaerak inplikatzeko dituzten, batez ere hertsadura-taldeen partetik.

Zeharka parte-hartze sozialaz arduratzen den gizarte langintzak, eraginkortasuna, pertsonen esku-hartzea eta erabiltzaile-harritarraren protagonismoa behar ditu, bere autonomia pertsonala eta epe ertainerako eraginkortasuna lortzeko. Praktikan, zaila suertatzen da eraginkortasunaren egokipen teknikoa eta deszentralizazioa gizakiaren parte-hartzearekin egokitzea. Irakasgai eta lanbide gisa, gizarte langintzak osagai horien arteko giltzadura hobetzeko asmoa daukaten esku-hartze moduak garatu behar ditu. Halaber, gizarte zerbitzuen instituzionalizazioaren eta indartzearen aurrerapenak, burokratizazio eskaera geroz eta handiagoekin topo egiten dute, personalizazio eta gizatasun ezera eramanez. Burokraziak eta eraginkortasun baldintzak, kasuistikaren hertsadurak, aurkeztutako eskaeren tramite azkarrak, esku-hartze prozesuaren beharrezko habiadurak tokiz aldatu ditu, mantxoago doazen eta epe ertaineko emaitzak ematen dituzten neurriak alde batera utziz.

Gizarte langintza, sektorekotasuna gainditzeko

Behar ezberdinei ematen zaizkien erantzunek, ez direnean pertsonan erdiratzen, sektorekotasuna eragiten dute, gizabankoak kategoriatan eta sail talde ezberdinetan sailkatuz. Hori dela eta, gizarte langintzak berezia eta anitza bereiztu behar ditu. Antolaketa sektorialaren eta oinarrizko arreta zerbitzuen koordinaketa eskasa nagusitzen dira. Hori dela eta, pertsonaren eta arazoaren ikuspegi orokorra galtzen joan da. Oinarrizko beharrak dauzkan pertsona bat, sistemaren puntu ezberdinetatik

hartu daiteke, talde askotako kidea baita. Arreta gehiago eman zaio oinarrizko zerbitzuen ezberdintzeari ez eta beharrezkoak diren lotura eta antolaketa bideei. Behar, eskubide sozial eta herritargo konzeptuen bilakaerak ez datoz bat Zuzenbide Estatu bateko pertsonen sailkatzearekin. Beraz, gizarte politika eta gizarte langintzaren eginkizunetan sartzen da berezia eta ezberdina batzea, ikuspundu orokorra galdu gabe.

Gizarte langintza, zerbitzuen bazterketa gainditzeko

Aipatutako arazoei, gizarte zerbitzuen esparru instituzionalaren zokoratzea gehitu behar zaie. Nabarmena da gizarte langintzak jarduten duen gizarte zerbitzu pertsonaletan. Zerbitzu horietan, esku-hartze soziala ongizate sozial sistemaren beste zerbitzueetan baino mendreagoa da. Zokoratze hori gainditzea konplexua da, politika ekonomikoaren zabaltasuna gizarte politikaren tokikotasunarekin alderatzen bada. Lehenak, nazioarteko eskaerei erantzuten dion bitartean, bigarrenak, nazio mailan kokatzen dira.

Bestalde, ekonomia krisian dagoenean, gizarte politikaren beharrak handitzen dira eta beharrezkoak diren baliabideak eskas dira. Gizarte langintza, antzeko arazo baten aurrean aurkitzen da zeren, irakasgaiaren ezagutzak eskakizun zabalak eta nazioarteko trukaketak suposatzen baditu, lanbide gisa, esparru zehatz bezain tokikoan kokatzen da, testuingu zehatzetan kokatzen diren arazo bereziei erantzuteko asmoz. Gizarte politikak eta gizarte zerbitzuek, orohar, behar materialei erantzuten dieten bitartean, gizarte langintzak, geroz eta gehiago, behar ez materialei ihardetsi behar die.

Halaber, gizarte langintzak beharren alde konplexua ikusten du. Esaterako, behar batean, gabezia material bat ala bizi maila ez nahiko bat ikusteaz gain, harremanetan sartzeko, autonomia edukitzeko ala norbera sustatzeko arazoak suma ditzake. Horrek gizarte langintzaren lana zailtzen du : modu operatibo berriak asmatzea, arazoaren ikuspegi orokorra edukitzea irakasgaien arteko irakurketa bat hobetsiz, ohartarazte eta irakasgaienarteko joera bat aukeratzea eta sustapenera zein parte-hartzera norabidetuta dagoen ekintza fagoretzea.

Gizarte langintza modu aproposa izan daiteke gizarte politikak proposatzen dituen bide arruntek aztertu ezin dituzten egoeren irakurketa eta aztereta egoki bat

egiteko. Era berean, itxaroten diren emaitzak ez direlarik suertatzen, integrazio eta antolaketa ezak gertatzen direnean ala eguneroko bizian kode sinboliko eta praktika sozialen artean tarreak nabarmentzen direlarik, tresna baliagarria izan daiteke

Gizarte langintza eta logika burokratikoa

Gizarte langintzak, Ongizate Sozialean parte-hartzen duten eragile guztien integrazioa laguntzen du, ongizatearen kultura baikorrean eraginez. Hala eta guztiz ere, burokraziak erantzunen eranginkortasuna eta lortu nahi diren helburuen lorpena zailtzen ditu. Gizarte langintzak zailtasun horiek gainditzeko balio du zeren, tokikoak eta bereziak diren laguntza prozesuei uko egin gabe, gainditzen ditu, pertsonaren beharrari lehentasuna emanaz. Pertsona, bere batasunean ikusten duenez, bere gauzapean propioa, bere eskubide-eginbehar sozialak eta bere herritar baldintza kontutan hartzen ditu, testuinguruaren berezitasuna aintzat hartuz eta esku-hartze egokia aukeratuz.

- *Gizarte langintza, gizarte politikaren bultzatzaile bezala*

Gizarte langintzak, gizarte politikarekin lotuak dauden alor batzuen garapena lagundu du, batez ere : egitarauen deszentralizazioarekin eta giltzatzearekin, protekzioanismoaren gainditzearekin eta esku-hartze bateratuarekin lotuak dauden alorrekin. Gizarte langintzaren ekarpenek modu baikorrean eragiten dute gizarte politikaren prozesuetan, irizpide konzeptual eta metodologikoen arabera amaitzen diren neurrian eta soziabilitatean zein integrazio sozialean ondorioztatzen diren mailan.

Gizarte langintza soziabilitatearen eraikuntzan

Gizarte langintzak, konzeptu, antolaketa eta praktika ekarpenak egin ditu zeren, gizarte politikaren eginkizun administratiboetan zuzenki parte-hartzeaz gain, gizarte langintza soziabilitatearen eraikuntzan bereziki kokatzen da. Geroz eta gehiago, gizabanako bakoitzaren bizitza pertsonala, gertakizun nagusietatik aldentzen ari da, anomia egoera bat sortuz. Preseski, gizarte langintzaren eginkizuna ikustea da nola, egoera berezi batean, osagai horien arteko hurbilketa eta bateratzea gauzatzen den. Halaber, gizarte ez denez batua eta nortasun indibiduala anitza denez, geroz eta

zailagoa bilakatzen da batasun bat eraikitzea, gizakiaren bat-bateko hunkimen egoeren eta eskakizun sozial nagusien artean elkarrezintasunak sortuz.

Gizarte langintza, integrazio soziala eta ezberdintasuna uztartzeko

Integrazio soziala eta ezberdintasunaren errespetua bermatzea gizarte langintzaren erronka nagusi bat da, are eta gehiago ikustean aldakorrek diren gizarteek etorkin jarioak bizi dituztela. Ezberdintze hori, askatasun indibidual eta sozialarentzako baikorra bada, hunkimen bizitzaren zatiketa, sozializazio ezegokia edo desbiderazioaren agarapena bezelako arazoak sortu ditzake.

Gizarte langintza mundu pertsonal eta soziala hurbiltzeko

Gizartearen antolaketan areagotzen den ezberdintze soziala, komunikazioaren bidez garatzen da zeren, gizakiek dauzkaten hartueman zuzenak baino abstrakzio eta osaketa esparru konplexuagoa eta finagoa dauka. Komunikazio horrek, soziabilitate egokia edukitzea eta bazterketa sahiestea fagoretzen duten arau eta jarrerak eskatzen dituzten prozesuetan zailtasunak sortzen ditu, zailtasun horien konponketak mundu sozial eta pertsonalaren egokipena eskatzen duelarik. Bi alderdien armonizazioak integrazioa bermatzen duenez, ongizate sozialera eta herritarren eskubide zein eginkizunetara norabidetuta dagoen gizarte politika kezkatzen du. Prozesu honetan, gizarte langintzak, erabiltzaileak testuinguru zehatz batean bizi dituen esperientzien adierazleak ateratzen ditu. Datuen sistematizazio egokitik eta beraien interpretaziotik, gizarte politika eraginkor bat osatzera lagundu dezake.

Kasu honetan, gizarte langintza hurbiketez osatzen da. Teoriek eta errealitateek eragindako baldintza soziokulturalen interpretazio itxuretan esku-hartzen du. Egia eta egiaren ideien arteko ezberdintasuna onartzen duten irakasgai eta praktiken ezaugarrietan parte-hartzen du. Era berean, bere jatorrian dauden zientzia psiko-sozialekin harreman estua mantentzen du. Hori dela eta, gizarte langintzak esperientzia handia pillatu du, harremanen, jarreraren, kognizio eta hunkimenen aldaketen bidez, taldeek eta gizabankoez eduki dituzten eraginak kontutan hartuz.

Canto-k hiru oinarrizko prozesu gogoan izatea gomendatzen du : a) sozializazioak suposatzen duen indar eta kostuen arteko harremanaren ebaluaketa

eta balorapena, b) bersailkapena eragiten duten errolen aldaketa, d) zatien arteko harremanen berdefinizioa. Baina, integrazioan modu baikorrean eragiteko, gizarte langintzak baliabide komunitarioen koordinaketa, eskakizunei eta erakundeen arteko harremanetan beharrezko elkarlanari arreta eskaini behar die.

- *Gizarte langintza, gizarte politikaren esku-hartze zuzena lez*

Gizarte langintzak, gizarte politika aurreraratzen du, gizakiari zentraltasuna ematen dion neurrian, eskaintzari buruz behar eta eskaeren agerpena fagoretzen duen mailan eta erantzunen kalitatea zein eraginkortasuna hobetzeko lan egiten duen neurrian.

Gizarte langintza eta pertsonaren zentraltasuna

Ongizate soziala lortzea helburu duen gizarte politikaren puntu nagusi bat gizakiaren zentraltasunari lotua dago, bai herritar gisa, bai erabiltzaile bezala. Esku-hartze sozialen jarrerak eta sujetuen inplikazioa eraldatzen ditu zeren, erabiltzailea eskubideak eta beharrak dituen protagonista eta parte-hartzaile bat lez ikustea eskatzen du. Horren bidez, herritarren autonomia areagotzeaz gain, dauden baliabideak sektore sozial guztiei irixtea bermatzen du. Parte-hartze eraginkorraren eta esku-hartze sozialaren logikatik, aukera autonomoak eta adierazpen, komunikazio, harremantze trebetasun sozialak garatzen dira. Halaber, herritargoa indartzen du baita arazoei aurre egiteko gaitasuna hobetzen ere zeren, erabakiak hartzerako orduan, argitasuna eta norberaren zaintza fagoretzen ditu. Kasu guztietan, baliabideei eta beharrei buruzko informazioa erabiltzen du.

Gizarte langintza, beharren eta eskaeren aurrean

Beharrek eta eskerek lehentasuna daukate zerbitzuaren eta eskaintzaren aurrean, zerbitzuek pertsonaren eta komunitatearen beharrei erantzuten baitiote. Beharren ezaugarrien eta beste faktore zein aldagaiekin dauzkaten harremanen ezagutzak, zerbitzuaren modu egokiena erabakiko du. Planteamendu honek ondorio larriak dauzka gizarte politika eta gizarte langintzarentzako. Lehenik, harreman horiek indar gehiago dauzkate gizarte zerbitzuetan gizarte politikak

deszentralizatuak diren neurrian zeren hurbiltasunak herritarren beharren ezagutza zehatzagoa baimentzen du eta, erabakitzerako orduan, pertsonen eta taldeen parte-hartze handiagoa fagoretzen du.

Hori dela eta, eraginak dauzka zerbitzuen hautaketan eta indartzean. Gizarte langintzak informazio interesgarriak eman ditzake adierazleen osaketan eta, bide batez, gizarte politika bera norabidetu dezake. Bere eguneroko lanean, behar eta eskaerekiko harreman zuzenak, eskaintzaren eraginkortasuna eta bilakaera hobetzeko aukera ematen dio eta, bide batez, gizarte politikaren hiru osagaien hurbilketa fagoretzen du : alorrezkoa, eremuzkoa eta oinarritzkoa, beti ere bizi kalitatea hobetzeko asmoz. Hurbiltze horrek, kalitate sozialaren aurrerapena ere errazten du.

Eraginkorra eta kalitatezkoa izateko, gizarte politikak eta gizarte langintzak erronka batzuei erantzun behar die :

1. *Informazioari loturiko erronkak.* Datuen gabeziak edo datu horien bilketak, irizpide argi bezain onarturik gabe, horien osaketa zailtzen du. Muga hori gainditzeko, ezinbestekoa da beharren arabera baliabideen hautaketa eta egitarautzearen aurrerapenean eraginkorrak diren tresnen eraikuntza lortzea. Gainera, informazio argirik gabe, helburua aukeratzea eta kokatzea zaila da.
2. *Hobekuntza iraunkorraren erronkak.* Gertatzen da zerbitzuen antolaketa ez gizarte politikaren islada izatea : zurrunegia baita, erantzunen gelditasuna errepikatzaile bat erakusten baitu eta giza baliabideen balorapen eskasa agerian uzten duelako. Ezinbestekoa den malgutasunak eta hausnarketa sistemakoak, eragile sozialen inplikazioan, gertatzen denari buruzko interpretazio eta balorapenean eta esperientzietatik ateratako ezagutzan oinarritutako egitarautzak suposatzen ditu. Gizarte langintzak, zerbitzuaren kalitatean, baliabide eta behar zehatzen arteko egokipenean eta prozesu burokratikoaren arintzean lagundu dezake.
3. *Ebaluaketaren erronkak.* Behar eta eskaerei loturiko eskaintzaren, zerbitzuen, egitarauen, prozesuen eta emaitzen ebaluaketa ez da oso garatua gizarte zerbitzuen antolaketan. Gehienetan, profesional eta

zerbitzu bakoitzak egiten dituen esperientziak beretzako gordetzen ditu eta ez dira zelai horren berrikuntza eta aldaketa bermatzeko erabiltzen, nahiz eta esperientzia horien trukaketek eta ebaluaketek gizarte zerbitzuen lana hobetzeko eta gizarte politikaren gauzapean egokia segurtatzeko balio izan. Prozesu honetan, gizarte langintzaren ekarpenak oso baliogarriak izan daitezke, bereziki, praktikaren sistematizazioaren bitartez.

Amaiera

Zuzenbide Estatu batean, gizarte politikaren arrakasta herritar guztiek oinarrizko baliabideei irixteko daukaten ahalmenari lotua dago, gizarte langintza prozesu horretan sartzen delarik. Bere historian zehar, gizarte politikaren gauzapena bermatu du, batik bat ezberdintasun sozialak larrienak diren esparruetan eta eskubide-eginkizunak ahulenak diren tokietan. Gizarte langintzak arreta berezi bat eskaintzen dio testuinguru berezien egoera mikro-sozialei, beti ere egoera zabalagoekin harremanduz. Modu berean, gizarte langintzak bere arreta pertsonen arteko harremanetan, gehiago ala gutxiago egituratuta dauden taldeen antolaketan eta mundu pertsonal eta sozialen arteko loturetan erdiratzen du. Garrantzi berezi bat ematen dio erabiltzaileen eta herritarren paper eraginkorrari, horiek baitira gizarte zerbitzuen bilakaera historiko zein instituzionalaren eragileak. Bai gizarte politikak, bai gizarte langintzak, beharrei ematen dizkieten erantzunen eraginkortasunak ebaluatzen dituzte.

RESUMEN:

Gizarte politikak eta gizarte langintzak hainbat alor empiriko eta teoriko partekatzen dituzte. Profesional gehienek eguneroko lana, gizarte zerbitzu berezi ala orokorren barruan, gizarte politika gauzatzea da. Halaber, gizarte langintza geroz eta presenteagoa da testuinguru eta behar sozialei buruzko ikerketetan, gizarte politika erangikorren definizioa, garapena eta gauzapena laguntzeko. Hala ere, gizarte politika eta gizarte langintzaren arteko uztartze teorikoa ez da hain argia.

Gizarte politika, Ongizatezko Estadua eta gizarte langintza

Gizarte politika eta gizarte langintzaren arteko harremanak, behar sozialei erantzuteko nahietik, ongizate sozialaren ikuspegira doaz, herritarren laguntza zehatzeraino. Erreforma administratiboetatik, erakunde berrietatik eta esku-hartze sozialaren metodologiaren bilakaeratik datozen eskaera eta egokipenetatik datoz. Era berean, beraien helburuei eta baliabideei dagokionez, gizarte politikak eta gizarte langintzak antzeko arazoei aurre egin behar diete.

Gizarte politika, gizarte langintza eta behar sozialak-

Gizarte politikaren, eta gizarte langintzaren helburu hamankomuna, pertsonen, taldeen eta komunitateen ahalik eta ongizate handiena lortzea da, beraien behar sozialak (funtsezkoak batez ere) ahal den neurrian hasetuz. Gizarte politikak ardatz orokorrak eta ekintza egitarauak zehazten dituen bitartean, gizarte langintzak gailu eta baliabide horiek erabiltzen ditu eskaera sozialei erantzuteko eta, bide batez, eskubide sozialak errespetarazteko. Gizabankoak bere ingurugiroarekin dituen hartu-emanetan kokatzen da eta oinarrizkoak bezela ikusiak diren beharrak hasetzen saiatzen da, baliabide eta zerbitzuei irixteko aukera eskainiz.

Gizarte langintza, ikasgai eta lanbide gisa, giza eta sozial baliabide eta arazoetan erdiratzen da, beraz, gizarte politika eta gizarte langintzaren arteko lehen puntu hamankomuna, beharren ingurukoa da. Beharren teoria eta ikuspegi ezberdinek, gizarte politikaren osagai eztabaidatsua osatzen dute eta gizarte langintzaren esku-hartzea armonizatzeke zailtasuna agerian uzten dute.

Beharrei buruzko sailkatze ezberdinek eta beraien arteko larritasuna, gizarte politikaren alderdi berbanatzailean eta ordainekoan ekiten dute. Historikoki eraikiak direnez, beraien esanahia zein bilakaera testuingu politiko eta instituzionalari lotuak daude. Pertsona batek bizi izan dituen egoera sozial, ekonomiko, familiar ala profesionalek eragin dezakete.

Gizarte politika, gizarte langintza eta eskubide sozialak

Ongizatezko Estaduetan, gizarte politika oinarrizko bi egituren gainean finkatu da: gizarte demokratikoetako herritarren eskubideen ezagutza eta Estaduaren esku-hartzea merkatuaren eragin ezkorrek zuzentzeko.

Gizarte langintzak eskubide sozialen definizioan eta osaketan parte hartu du, hiru multzotan banatzen dira : 1) zibilak eta politikoak, 2) sozio-ekonomikoak eta 3) bizi kalitateari loturikoak. Eskubide sozialak sortzen dira giza arazo garrantzitsuei erantzuteko.

Gaur egun, gizarte langintzaren eginkizuna desegokitasun sozialak gaitzetea da eta eskubide sozial orokorren eta beraien gauzapearen artean egon daiteken tartea ahal bezain bat murriztea.

Arazoak eta beraien ondorioak

Eskubide sozial eta politikoak garatzen joan diren neurrian, gizarte politikan eta gizarte langintzan eragina daukaten zenbait arazo sortu dira.

Konpontzeko : 1) oinarrizko beharrak erreferente enpiriko batetik ikusten badira, 2) partekatzen badira eta denek ulertzen badituzte eta 3) eginkizun moralak sortzen badira.

Bestalde, oinarrizkoak diren eta ez diren beharren arteko muga denboran zehar eta gizarte batetik bestera aldakorra da, behar horien zerrenda egonkor bat osatzea ezinezkoa bilakatuz.

1. *Gizarte politikan*, gizarte zerbitzuen eginkizun morala pertsona horiek laguntzea da, eskubide sozialak betez eta eginbeharrak betetzea eskatuz. Izan ere, Estatu bakoitzak, egokiak iduritzen zaizkion arauak planteatzen eta garatzen ditu Ongizatezko Estaduaren bidez zehazten diren behar sozialei erantzuteko.

2. *Gizarte langintzan*. behar sozialen hasetze eskaerari erantzuten dio eskubideak gauzatu daitezen, hausnarketaren eta ekintzaren bitartez. Bere eginkizunak: **a.** Behar sozialak agerian uztea. Gizarte politikaren garapena lagundu eta benetako arazoei erantzun egokia ematea baimentzen du. **b.** Oinarrizko behar sozialen estalgarrirako estandarrak zehaztea, beraien definizioan aurreraraziz. **c.** Oinarrizko beharren hasetzean, pertsonen eta taldeen arteko harremanak indartzea premiazkoa da **d.** Eskubide horiek eskatzen duten ezagutza laguntzea.

3. *Antolaketa itxura berrietan*. Horrela, ongizate sozialaren kudeaketa anitzak ondorioak dauzka gizarte langintzan eta gizarte politikan zeren eragile guztien

presentzia suposatzen du bazterketa soziala gainditzeko eta eskubide sozialen unibertsaltasuna.

Paper hori, integrazio sozialaren bidez, sare sozialaren aberastearen bidez eta baliabide instituzional, sozial eta komunitarioen koordinaketaren bitartez betetzen du.

4. *Estadu sozial eta Ongizatezko Estaduaren aurrerantzean.* Zuzenbide Estadu batean, behar sozialei erantzuteko modu eraginkorrena gizarte zerbitzuak erabiltzea da.

Botere publikoen eginbeharretan sartzen da : baliabideak berbanatzea, ezberdintasun sozialak murriztea, gutxiengoak bermatzea eta hauskortasuna desagertaraztea.

Gizarte politika, gizarte langintza eta herritargoa

Eskubide sozialen garapena herritargo ideiarene heldutzearen emaitza da. Gizarteko kidea izateak laguntzak jasotzeko eskubidea suposatzen badu, eginbeharrak ere inplikatzeko ditu. Zentzu horretan, gizarte politiken eginkizuna herritarren sentimendu komunitarioa indartzea da, egitarauak osatuz eta gizarte zerbitzuak proposatuz. Gizarte politikak eta gizarte langintzak erronka hamankomuna daukate : herritarren beharrei eskaintzen zaien arreta eta laguntzen bidez herritargoa garatu, horrela, merkatuak sortzen dituen ezberdintasunen ondorio lazgarriak gainditzeko laguntzen du.

Gizarte langintza, gizarte politikaren gauzapean gisa

Gizarte langintza, gizarte politikaren oztopoak gainditzeko tresna lez

Gizarte langintza eta politika egileak

Eskubide sozialen definizio ezak eta bere gauzapean suposatzen duen kostuak, kontraesanak sortzen ditu bere helburuetan. Pertsona ez bada inplikatzeko eta geldoa bada, ez da bere integrazioa laguntzen.

Gizarte langintza zerbitzuen deszentralizazio prozesuan

Deszentralizazio eta gaitasunen transferentzia prozesuek, kultura eta antolaketa oztopoei aurre egin behar diete eta gizarte langintza deszentralizazio prozesu horren erdian dago. Hala ere, bere eragina mugatua da, zerbitzu ezberdinen oinarrizko laguntzen bateratzerik ez baitago. Irakasgai eta lanbide gisa, gizarte langintzak osagai horien arteko giltzadura hobetzeko asmoa daukaten esku-hartze moduak garatu behar ditu.

Gizarte langintza, sektorekotasuna gainditzeko

Pertsonaren eta arazoaren ikuspegi orokorra galtzen joan da. Oinarrizko beharrak dauzkan pertsona bat, sistemaren puntu ezberdinetatik hartu daiteke, talde askotako kidea baita.

Behar, eskubide sozial eta herritargo konzeptuen bilakaerak ez datoz bat Zuzenbide Estatu bateko pertsonen sailkatzearekin. Beraz, gizarte politika eta gizarte langintzaren eginkizunetan sartzen da berezia eta ezberdina batzea, ikuspuntu orokorra galdu gabe.

Gizarte langintza, zerbitzuen bazterketa gainditzeko

Ekonomia krisian dagoenean, gizarte politikaren beharrak handitzen dira eta beharrzkoak diren baliabideak eskas dira. Gizarte politikak eta gizarte zerbitzuek, orohar, behar materialei erantzuten dieten bitartean, gizarte langintzak, geroz eta gehiago, behar ez materialei ihardetsi behar die, harremanetan sartzeko, autonomia edukitzeko ala norbera sustatzeko arazoak sumatuz.

Gizarte langintza modu aproposa izan daiteke gizarte politikak proposatzen dituen bide arruntek aztertu ezin dituzten egoeren irakurketa eta aztereta egoki bat egiteko.

Gizarte langintza eta logika burokratikoa

Burokraziak erantzunen eranginkortasuna eta lortu nahi diren helburuen lorpena zailtzen ditu. Gizarte langintzak zailtasun horiek gainditzeko balio du zeren, tokikoak eta bereziak diren laguntza prozesuei uko egin gabe, gainditzen ditu, pertsonaren beharrari lehentasuna emanez.

Gizarte langintza, gizarte politikaren bultzatzaile bezala

Gizarte langintzak, gizarte politikarekin lotuak dauden alor batzuen garapena lagundu du, batez ere: egitarauen deszentralizazioarekin eta giltzatzearekin, protekzioanismoaren gainditzerekin eta esku-hartze bateratuarekin lotuak dauden alorrekin. Gizarte langintzaren ekarpenek modu baikorrean eragiten dute gizarte politikaren prozesuetan.

Gizarte langintza soziabilitatearen eraikuntzan

Geroz eta gehiago, gizabanako bakoitzaren bizitza pertsonala, gertakizun nagusietatik aldentzen ari da, anomia egoera bat sortuz eta gizarte langintzaren eginkizuna ikustea da nola, egoera berezi batean, osagai horien arteko hurbilketa eta bateratzea gauzatzen den.

Gizarte langintza, integrazio soziala eta ezberdintasuna uztartzeko

Integrazio soziala eta ezberdintasunaren errespetua bermatzea gizarte langintzaren erronka nagusi bat da, are eta gehiago ikustean aldakorrak diren gizarteek etorkin jarioak bizi dituztela. Ezberdintze hori, askatasun indibidual eta sozialarentzako baikorra bada, hunkimen bizitzaren zatiketa, sozializazio ezegokia edo desbiderazioaren agarapena bezelako arazoak sortu ditzake.

Gizarte langintza mundu pertsonal eta soziala hurbiltzeko

Gizartearen antolaketan areagotzen den ezberdintze soziala, komunikazioaren bidez garatzen da. Komunikazio horrek, soziabilitate egokia edukitzea eta bazterketa sahiestea fagoretzen duten arau eta jarrerak eskatzen dituzten prozesuetan zailtasunak sortzen ditu. Prozesu honetan, gizarte langintzak, erabiltzaileak testuinguru zehatz batean bizi dituen esperientzien adierazleak ateratzen ditu. Datuen sistematizazio egokitik eta beraien interpretaziotik, gizarte politika eraginkor bat osatzera lagundu dezake.

Gizarte langintzak esperientzia handia pillatu du, harremanen, jarreraren, kognizio eta hunkimenen aldaketen bidez, taldeek eta gizabankoez eduki dituzten eraginak kontutan hartuz.

Integrazioan modu baikorrean eragiteko, gizarte langintzak baliabide komunitarioen koordinaketa, eskakizunei eta erakundeen arteko harremanetan beharrezko elkarlanari arreta eskaini behar die.

Gizarte langintza, gizarte politikaren esku-hartze zuzena lez

Gizarte langintzak, gizarte politika aurreraratzen du, gizakiari zentraltasuna ematen dion neurrian, eskaintzari buruz behar eta eskaeren agerpena fagoretzen duen mailan eta erantzunen kalitatea zein eraginkortasuna hobetzeko lan egiten duen neurrian.

Gizarte langintza eta pertsonaren zentraltasuna

Ongizate soziala lortzea helburu duen gizarte politikaren puntu nagusi bat gizakiaren zentraltasunari lotua dago, bai herritar gisa, bai erabiltzaile bezala. Esku-hartze sozialen jarrerak eta sujetuen inplikazioa eraldatzen ditu eta herritarren autonomia areagotzeaz gain, dauden baliabideak sektore sozial guztiei irixtea bermatzen du. Aukera autonomoak eta adierazpen, komunikazio, harremantze trebetasun sozialak garatzen dira. Erabakiak hartzerako orduan, argitasuna eta norberaren zaintza fagoretzen ditu.

Gizarte langintza, beharren eta eskaeren aurrean

Beharrek eta eskerek lehentasuna daukate zerbitzuaren eta eskaintzaren aurrean, zerbitzuek pertsonaren eta komunitatearen beharrei erantzuten baitiote. Gizarte langintzak informazio interesgarriak eman ditzake adierazleen osaketan eta, bide batez, gizarte politika bera norabidetu dezake. Gizarte politikaren hiru osagaien hurbilketa fagoretzen du: alorrezkoa, eremuzkoa eta oinarrizkoa.

Eraginkorra eta kalitatezkoa izateko, gizarte politikak eta gizarte langintzak erronka batzuei erantzun behar die :**1. Informazioari loturiko erronkak.** Muga hori gainditzeko, ezinbestekoa da beharren arabeko baliabideen hautaketa eta egitarautzearen aurrerapenean eraginkorrak diren tresnen eraikuntza lortzea.**2. Hobekuntza iraunkorraren erronkak.** Gertatzen da zerbitzuen antolaketa ez gizarte politikaren islada izatea. Gizarte langintzak, zerbitzuaren kalitatean, baliabide eta behar zehatzen arteko egokipenean eta prozesu burokratikoaren arintzean lagundu dezake. **3. Ebaluaketaren erronkak.** Gehienetan, profesional eta zerbitzu bakoitzak egiten dituen esperientziak ez dira zelai horren aldaketa bermatzeko erabiltzen. Prozesu honetan, gizarte langintzaren ekarpenak oso baliogarriak izan daitezke, bereziki, praktikaren sistematizazioaren bitartez.

Amaiera

Zuzenbide Estatu batean, gizarte politikaren arrakasta herritar guztiek oinarrizko baliabideei irixteko daukaten ahalmenari lotua dago, gizarte langintza prozesu horretan sartzen delarik. Bere historian zehar, gizarte politikaren gauzapena bermatu du, batik bat ezberdintasun sozialak larrienak diren esparruetan eta eskubide-eginkizunak ahulenak diren tokietan. Gizarte langintzak arreta berezi bat eskaintzen dio testuinguru berezien egoera mikro-sozialei, beti ere egoera zabalagoekin harremanduz. Modu berean, gizarte langintzak bere arreta pertsonen arteko harremanetan, gehiago ala gutxiago egituratuta dauden taldeen antolaketan eta mundu pertsonal eta sozialen arteko loturetan erdiratzen du. Garrantzi berezi bat ematen dio erabiltzaileen eta herritarren paper eraginkorrari, horiek baitira gizarte zerbitzuen bilakaera historiko zein instituzionalaren eragileak. Bai gizarte politikak,

bai gizarte langintzak, beharrei ematen dizkieten erantzunen eraginkortasunak ebaluatzen dituzte.

ONDORIOAK

Gizarte politikeke eta gizarte langintza lotura oso estua daukate euren artean elkarrekiko eragina dutelako. Izan ere, gizarte politikek sortutako tresnak, hala nola gizarte-zerbitzuak, gizarte langintzak erabiltzen ditu gizartearen beharrei aurre egiteko. Nolanahi ere, gizarte langintzaren disziplinaren konplexutasuna dela eta, gizarte langintzak eta gizarte politikak hainbat desegokitasunei aurre egin behar diete. Hortaz, etengabeko aldaketa eta berrinkuntza prozesuan murgilduta daude, gizartearen behar eta arazo soziali aurre egiteko eraginkortasuna lortzeko. Besteak beste, bazterkeria sozialari, sektorekotasunari eta logika burokratikoari aurre egin behar diete. Hala, elkarrekin lan egitea ezinbestekoa da kasu honetan, batez ere, herritargoaren ongizatea bermatzeko eta honen elkartasuna sustatzeko.

5. GAIA

GIZARTE POLITIKA ETA EKIMEN SOZIALA

Ongizatezko Estatuaren krisia eta ekimen sozialaren garapena

Biztanleriaren beharrak hasetzea nahi duten gizarte politikek, geroz eta gehiago botere publikoen eta elkarten langindetza kontutan hartzen eta bultzatzen dute. Izan ere, gizarte modernoek ezagutu dituzten aldaketa politiko, sozial, ekonomiko eta kulturek ondorioak eduki dituzte Ongizatezko Estatuaren izaeran baita ere ekimen sozialak hartzen dituzten erakunde bolondresetan. Alde batetik, Ongizatezko Estatuaren ardura nagusia biztanleriaren ongizatea eta bizi kalitatea bermatzea bada, azken urteek erakutsi dute geroz eta zailtasun gehiago dituela eginkizun hori burutzeko. Beste aldetik, unibertsaltasun eta elkartasun baloreetan oinarritutako eta parte-hartze forma ezberdinak babesten dituen kultura politiko berri baten agerpenak, ekimen sozialen garapena fagoretu du.

- Ongizatezko Estatuaren krisia

Ongizatezko Estatuak hainbat kritika jaso ditu arrazoi politiko eta enpirikoengatik. Hain zuzen ere, hasetu behar dituen beharren konplexutasun geroz eta handiagoak, bere eginkizuna kolokan jarri du : 1) Estatu banatzaile gisa, baliabideen berbanaketa ez da behar bezala egin, errenten arteko ezberdintasunak handitzen joan diren neurrian, 2) Estatu kudeatzaile lez, politika publikoen ildoak finkatzerakoan eragile eta erabakitzaile nagusia denez, gizartetik datozen eskaerek bere gaitasunak gainditzen dituzte, 3) Estadua, zerga jasotzaile bezala, xahupen publikoa diru-sarrerak baino azkarrago dago, defizit egoera bat sortuz eta Estatuaren zerga krisia sortuz.

Beraz, Ongizatezko Estatuak geroz eta zailtasun handiagoak dauzka biztanleen eskaera geroz eta handiagoei erantzuteko. Egoera honen aurrean, Estatuak bere gaitasunak deskonzentratzen ditu baita sektore pribatuarekiko lankidetzak bilatzen ere.

- Gizarte zibilaren indartzea

Krisi horren aurrean, gizarte zibileko geroz eta jende gehiago, elkarte, federakuntza, fundazio edo beste motetako ONGetan sartzen da, parte-hartze

zuzena hobetsiz. Lankidetzaren jarreraren garapena eta bolondresgoaren sustapena agertzen dira gizarte politikaren barruan. Parte-hartze horren hazkundea mugimendu sozial berrien garapenari lotu dago zeren, unibertsaltasuna eta elkartasuna baloratzeaz gain, alderdi politiko eta sindikatuetan nagusi diren parte-hartze forma instituzionalak arbuiaitzen dituzte.

Modelo nahasia eta ongizatearen aniztasuna

Estaduan gain, enpresa pribatuek eta elkarteek, ongizatearen definizioan, kudeaketan eta ebaluaketan parte-hartzen dute, ongizatearen aniztasuna sortuz. Estatuak bere diru-laguntzak eta zerbitzuak mugatzen dituen neurrian, beste hiru sektorek gorakada bat ezagutu dute, alegia, familiak, lagunek eta bizilagunek, baita ere elkarteek, ONG-ak bertan sartzen direlarik, laguntza taldeak eta enpresak. Izan ere, Estatuaren, merkatuaren eta ekimen sozialaren ekintzak osagarriak dira eta erronka nagusia sektore horien arteko giltzapena bilatzea da behar sozialei ahalik eta modu egokienean erantzuteko.

Estatuaren eginkizuna funtsezkoa da hiru arazoengatik :

1) gizartearen interesak pertsonaren interesaren gainetik ezartzen ditu eta integrazio soziala ezberdintze indibiduala baino gehiago bultzatzen du,

2) gizarte zerbitzuen kontrol soziala bermatzen du, hautatutako ordezkari demokratikoen bidez, eta zaurigarritasun egoeran dauden pertsonak babesten ditu,

3) Estatuak gutxiengo laguntza eta diru-sarrerak segurtatu ditzake, sistema banatzaile bat aplikatuz. Hala ere, Estatuaren zerga krisiak, baita burukraziaren garapenak eta laguntzen eredu berekotzeak, beste eragile batzuen laguntza eskatzera eramaten du.

Maila horretan, merkatuak eraginkortan handiagoa bermatu dezake. Izan ere, eragile pribatuek, kostuak murrizteaz gain, enpresen arteko lehiaketa sustatzen dute, zerbitzuen eta laguntzen prezioen beherakada eraginez eta kalitatearen hobekuntza fagoretuz. Hala ere, merkatuak bi oztopori aurre egin behar die. Batetik, merkatuaren eraginkortasun ezarengatik, zenbait ondasun publiko ezin daitezke

merkatuaren bidez kudeaku, ez direlako nahiko errentagarriak. Horrez gain, batzuetan, hartu-eman egokiak burutzeko behar den informazioa ez da nahikoa, ezoreka egoerak sortuz. Bestetik, arrazoi etikoengatik, zeren ongizate soziala helburu politikoa bada, ez da helburu ekonomikoa.

Baliabideak eskuratzeko gaitasuna, ordaindu gabeko giza baliabideak lortzeko ahalmena, beharrei erantzuteko modu berriak eskaintzeko ahala eta kalitatezko gizarte zerbitzuak proposatzeko joera non ekintzen kontrola bermatzea zailagoa den, hirugarren sektorearen ezaugarriak dira. Hobari horien gainean oinarrituz, ekimen sozialaren eta administrazio publikoaren arteko lankidetzak hemendatu da, gizarte politikan egitura bolondresen parte-hartzea areagotuz, batik bat, osasungintzan eta esku-hartze sozio-osasungintzan.

Erakunde bolondresen eginkizuna

Erakunde bolondresen tokia geroz eta handiagoa bada, bere ekarpena ezberdina eta anitza da. Hain zuzen ere, botere publikoek, ekintza sozialaren barruan finkatutako ildoak gauzatzeaz gain, (kontzertuen, diru-laguntzen eta laguntzen bidez), gizarte politikaren barruan, beraien eginkizuna beste modu batean ulertzeko joera dute. Bere burua, ongizate sozialean dabilzan beste eragileen ekintzen osagarria bezala ikusten du, integrazio soziala fagoretzen du eta gizartearen ekonomia suspertzen du.

Osagarritasunari dagokionez, erakunde bolondresen pizua geroz eta handiagoa da. Izan ere, gizarte zerbitzuetara mugatuz, erakunde horien ekintzak eta xahupenak 2114 milloi €takoak dira 1992an, %29,8a zaharrei norabidetutako egitarauen norabidetuak direlarik, %24,2a biztanleri osoari, %13,2a gazteei eta hurrei eta %12,3a gutxiengoei, beraien ongizatea eta bizi kalitatea hobetu dadin. Gainontzeko %20a, drogazaleek, HIESadun gaitxoek, gutxiengo etnikoek ala espetxeratuek jasotzen dute.

Xahupen sozialean, erakunde bolondresen parte-hartzearen hemendaketak, bi berezitasun dauzka. Alde batetik, administrazio publikoek eta merkatuak hasetzen ez dituzten behar batzuk hasetzen ditu, gaixotasun endekatuen, elbarrituen ala drogazaleen kasuan gertatzen den bezala zeren pertsona horiek baita ere beraien

familiak laguntza psikologiko eta sustengu soziala behar dute. Beste aldetik, behar berriak agertzen direnez, erakunde horiek eginkizun berezi bat daukate :

1) oso biziak, malguak eta berritzaileak direnez, aterabide berriak saiitzen dituzte

2) lehentasunarekin, bazterketa egoera larrietan aurkitzen diren pertsonak eta taldeak laguntzen dituzte.

Ongizate soziala bermatzeko, laguntza eta zerbitzu zuzenak esakaintzeaz gain, erakunde bolondresek ohartaraztean parte-hartzen dute, integrazio soziala eta ekonomikoa fagoretzeko asmoz. Izan ere, emakumeen, langabetuen edo zaharren bolondres laguntzak, taldeen eta belaunaldien arteko hartu-emanak hemendatzen ditu, pertsonen autoestima eta balorea handituz eta talde horien jarrera ari bultzatuz. Zentzu horretan, adineko geroz eta pertsona gehiagok, horrek dakarren esperientzia, ezagutza eta harremanekin, parte-hartzen dute, enplegua sortu, arreta soziala eskaini eta garapenerako lankidetzak bultzatu nahi duten ekimen eta egitasmoetan.

Azkenik, erakunde horiek jardura ekonomiko eta enplegu sortzaileak bilakatu dira. Lanpostuei dagokionez, sektore horrek gutxienez 100 000 pertsona enplegatzen ditu.

Gisa muziz, erakunde bolondresek eginkizun bereziak dauzkate gizarte politikan :

1) ezintasunari eta bazterketari aurkatzea baita zerbitzu publikoak hobetzea

2) bakardade soziala menderatzea

3) bakardade ekonomikoaren eta azpi-garapenaren aurka borrokatzea

4) ikuspegi orokorra bultzatzea.

Bolondres erakundeak Espainian

Hirugarren sektorean jarduten duten erakundeek, oso itxura eta antolaketa modu ezberdinak daukate, beraien definizio bateratu bat zailduz. Bertan sartzen dira

erakunde ez lukratiboak, egitura filantropikoak, ONGak eta ekonomia sozialean dabilzan elkarteak. Hala ere, bost ezaugarri hamankomun dauzkate :

- Helburu orokorrak eta baliabideak dauzkan erakunde bat behar da.
- Erakunde ez lukratiboen jarduera zuzenbide pribatuak arautzen du, erakunde eta ugazaba publikoak baztertuz baita administrazio publikoaren izaki pribatuak ere.
- Ezin badituzte irabaziak banatu, irabaziak egin ditzakete ahalik eta baliogarritasun sozial handiena lortzeko.
- Kudeaketa erakunde propioak ezarri behar dituzte eta ezin daitezke kanpoko erakunde batengandik zainduak izan.
- Eskuzabalak dira, esan nahi baita bolondresgoan oinarrituak direla.

Hala ere, bolondres batzuek ongizate soziala sortzen dute erakunde zehatz batean kide izan gabe. Horregatik, komeni da bolondresgoa ez elkarte zehatz batzuekin nahastea, mugagarria izango bailitzakete.

Modu guztiz, aniztasuna hain handia da non tipologia eta sailkapen asko sortu daitezken. Ugo Ascoli-k adibidez, erlijio, lan, hezkuntza, kultura eta zerbitzu erakundeak zein fundazioak bereizten ditu, gizarte zerbitzu pertsonalizatuak azken horien barruan sartzen dituelarik. Halaber, elkarteak irizpide askoren arabera sailkatu daitezke : kulturalak, kirolariak, jolasaldikoak eta gazteenak, fisiko eta buru elbarrituak, ekonomikoak eta profesionalak, familia, zahar eta kontsumo elkarteak, generozkoak, hezkuntza arlokoak eta filantropikoak.

Bolondres erakundeen bilakaera

Espanian bolondresgoaren gertakaria ez bada berria eta luzaroan Elizari lotua izan bazaio, demokraziaren etorrerak erregimen berri baten sorrera eragin du, herritargoaren eskubide eta askatasunak bermatuz eta, horien artean, elkarteak sortzeko ahalmena eta bertan lan egiteko aukera. Transizio garaian, elkarte eta beste erakundeen parte-hartzea nahiko mugatua da gizarte politikan, batetik, ixilpeko sindikatu eta elkarteetako buruzagi asko politikan sartzen direlako eta,

bestetik, biztanleriak diolako Ongizatezko Estaduaren eginkizuna dela bere ongizatea bermatzea.

1980. hamarkadan, bolondresgoa oraindik susmagarria bada ere, botere publikoek bultzada eta zilegiztasun bat emango diete, ohartzen baitira botere publikoak soilik ez direla behar sozial guztiak hasetzeko gai. 1990. hamarkada itxaron beharko da bolondresgoaren hazkundera ikusteko, elkartasun soziala balore baikor bat bilakatzen baita. Administrazio publikoak bolondres erakundeak zuzenki eta zeharka sustengatzen ditu pentsatzen baitu ongizate soziala erakunde publiko eta pribatuek bermatu behar dutela. Estaduak, bolondresgoari eta bolondres ekintzei norabidetuta dauden hainbat pizgarri eta neurri hartzen ditu, Bolondresgoaren Legean agertzen den bezala.

Urte horietan, elkarte bolondresen kopuruak nabarmen gora egiten du baita ere horietako kideak direnenak. Izan ere, kalkulatzen da 18 urte baino gehiago daukan biztanleriaren %35a gutxienez elkarte bateko kidea dela.

Ikuspegi alderatua

Elkarteek garapena itzela ezagutu arren, beste herrietan baino gutxiago daude. Egoera horrek zerikusia dauka historia politikoarekin baita ere Estaduaren tokiarekin, bere izaerak elkarteen eta herritarren joera norabidetu baidezake. Maiz, Estaduaren indarrak eta zentraltasunak ez du gizarte zibilaren esku-hartzea fagoretu. Zentzu horretan, lau modelo bereiztu daitezke :

- Sistema Renanoa aukeratu duten Alemania, Erbehereak, Suiza ala Austria bezalako herriek, modu hierarkizatuan eta erlijio alderdien arabera antolatutako erakunde pribatu batzuen inguruan bilduak daude. Ia publikoak dira eta Estatu deszentralizatuaren gainean izugarritzko eragina daukate.
- Sistema Eskandinaboan, erakundeak esku-hartze soziala zelaika burutzen dute eta sistema publikoak lagunduta dauden erakunde zentralizatuak dira, Estaduaren pizua handiago dela ahaztu gabe.

- Ipar-amerikar sistema, eskuzabala denez, pribatutik datorren ekarpen oparoa dauka baita gizarte politikak adosteko bide formalizatua ere.
- Frantzia, Espainia ala Italia bezalako herriek sistema Europarra hobesten dute non bolondres erakundeak, egokipen prozesu urruneko batean aurkitzen diren. Administrazio publiko eta elkarten artean ez dago gizarte politikak adosteko biderik.

Bolondresgoari buruzko legea

Bolondres erakundeen garapenak eta bere esku-hartze geroz eta zabalagoak, legalki finkatutako kokaleku bat eskatzen du maila administratibo guztietan.

- Bolondresgoaren araudia Europan

Beste arloetan bezala, Europar kokalekuak eragin zuzena eduki du bolondresgoari eta berau bultzatzen duten erakundeei buruzko legedian. Txosten askok, horien tartean, Europar Karta Sozialak, ongizate sozialeko jerdueren bolondres lanari buruzko Europar Kontseilu Ministroko Batzordeen 1985eko ekainaren 21eko Gomendioak, 1983ko urriaren 16ko Europar Legebiltzarreko Erabakiak, 1989ko uztailaren 18ko Europar Komunitateen Kontseiluko 89/457/CEE Erabakiak, bolondresgoaren garrantzia ezagutzen dute ongizate sozialean, arrera sistematikoa eskaintzearen beharra azpimarratzean dute eta bere ekintzen sustapenean ekiten dute. Neurri guzti horiek agerian uzten dute bolondres erakundeen aldeko kultura politiko bat dagoela, jarduera egitarauak sortuz. Egitarau hauen bidez, Europa osoan, gazte bolondresen mugikortasuna eta beraien arteko hartu-hemanak bultzatu nahi dituzten neurriak artean : Europako Bolondresgoaren Koordinaketa Batzordearen sorrera eta Batzorde horrek sustatutako Bolondresgoarentzako Europar Karta aurki daitezke.

- Bolondresgoa arautzen duen Espainiar legea

Bolondresgoa eta berau erabiltzen duten erakundeak arautzen dituen legea, demokraziaren etorrerarekin eta 1978ko Konstituzioaren onarpenarekin aldatu da. Bertan, herritarren parte-hartzea bultzatu nahi da bizi sozial eta politikoan. Esaterako, 9.2. artikulua parte-hartzearekin botere publikoen konpromezua

erakusten badu, 22. artikulua gai publikoetan parte-hartzeko eskubidean insistitzen du eta 34. artikulua interes orokorra helburu duen fundazioaren eskubidean ekiten du. Halaber, gizarte zerbitzuei buruzko gailu ezberdinetan, bolondresgoaren esku-hartzea begiztatzen da.

Horrela, 1982ko Elbarrituen Integrazio Sozialaren Legeko 64. artikuluan ala 1985ko Babes Zibilerako Legeko 1 eta 14. artikuluetan, bolondresgoaren parte-hartzea behatzen dira, batik bat, babes zibilaren antolakuntzan. Halaber, 1988ko uztailaren 15eko Errege Dekretuak, Pertsona Fisikoen Errentari buruzko Zerga Orokorraren izendapen tributarioaren interes sozialak arautzen ditu eta, bere 2. artikulua, Gurutze Gorriaren eta beste ONGen lankidetzeta eta bolondresgo sozialaren egitarauetaz ari da, bereziki interes sozialerako laguntza eskaeren prozedura eta baldintzetaz.

Horrela, bolondresgoa eta bolondres egiturak lege ekimen erdian aurkitu dira, Autonomia Erkidego eta Estatu mailetan. Arautze autonomikoak aintzindariak izan badira, gizarte zerbitzuei buruzko lege gehientsuenetan bolondresgoa aipatu baitute, Bolondresgoari buruzko 1996ko urtarrilaren 15eko Estatu Legeak oinarriak eta irizpide nagusiak ezarri ditu. PP eta PSOE-k adostu duten lege honek, hiru helburu nagusi dauzka :

1) herritarren askatasuna bermatzea, beraien elkartasun konpromezua adierazi dezaten, beraien sinesmen eta iritziei hobekien egokitzen zaizkien bideen medioz

2) bere modu ezberdinetan, bolondres ekintza modu eraginkorrean sustatzea eta bultzatzea

3) gaitasunen banaketaren orden konstituzionala errespetatzea eta beraz Autonomia Erkidegoek osatu dituzten ala geroan osatu ditzaketen legeak.

Legearen arabera, ondorengo jarduerak dauzkaten pertsonak bolondresgotzat jotzen dira : elkartasun eta eskuzabal alderdia edukitzea, jarduera askea izatea, aurkalaguntza ekonomikoren trukerik gabe burutzea eta egitarau eta egitasmu propioak dauzkan erakunde publiko ala pribatuen bidez garatzea. Legea urrutiago doa bolondresgoaren eginbehar eta eskubideak zehazten baititu :

- hasieran ala modu iraunkorren, informazioa, heziketa, norabidea eta laguntza jasotzea eta, hala beharrez, ematen dizkioten eginkizunak betetzeko beharrekoak diren baliabide materialak ematea,
- diskriminaziorik gabe tratatua izatea, bere askatasuna, duintasuna, barnatasuna eta sinesmenak errespetatuz,
- partaide den erakundean modu eraginkorretan parte-hartzea,
- bolondres jarduerari loturik dauden istripu eta gaixotasun arrixkuen aurka babestua izatea,
- bere jardueren eginkizunean, berriz ordaindua izatea,
- segurtasun eta garbitasun baldintza egokien barruan, bere eginkizunak betetzea,
- bere ekarpenaren balore sozialaren errespetua eta ezagupena lortzea.

Bere eginkizunei dagokionez, batez ere burutzen dituen jardueren zintzotasuna gordetzeko, legeak hauexek aipatzen ditu :

- norberaren erakundeak hartutako konpromezuak betetzea, batik bat bere helburu eta arauak errespetatuz,
- jasotako informazioaren ixilpekotasuna gordetzea,
- edozein pertsona ala erakunderengandik jaso daiteken dirua ez onartzea,
- bere jarduera bolondresaren onuradunen eskubideak errespetatzea,
- axola eta elkartasunarekin jardutea,
- erakundeak aurreikusten dituen heziketa lanetan parte-hartzea,
- helburuekin bat datozen agindu egokiak jarraitzea,
- erakundearen egiaztatze eta bereizketak modu egokian erabiltzea,

- erakundeek eskuragarri ezartzen dituzten baliabide materialak errespetatzea eta zaintzea.

Aitzitik, eragile sozial eta politikoak ados badaude bolondresgoa eta bolondres erakundeak arautzeko, lege horren balorapen oso ezberdina egiten dute, kritika gehienak 14 eta 15. artikuluetan erdiratzen direlarik. Lehenari dagokionez, legeak dio "bolondresen, bonifikazio eta beherapenetaz gozaten ahalko dutela Estatu mailako garraio publikoen erabileran baita ere Estaduko administrazioak kudeatzen dituen erakustokietan". Eragile gehienek azpimarratu dute, xedapen hau kontraesangarria izan daitekela bolondres ekintzaren konzeptuarekin. Bigarrenaren kasuan, legeak dio bolondres ekintza kontutan hartu daitekela zerbitzu militarra eta ordezeko gizarte laguntza egiterako orduan. Hala ere, bi jardueren artean ezberdintasun nabarmen bat dago, alegia, bata askea den bitartean, bestea derrigorrezkoa dela.

Horrez gain, legearen aplikapen barrutiak eta Autonomi Erkidegoekiko harremanak ez dira argitu. Zentzu horretan, komeni litzateke zehaztea ea legeak, gai horretako garapen juridikorako funtsezko ildoak erabakiko dituen ala lege horren onuradunei buruzko galderetaz arduratuko litzateken Lege Kokaleku baten eginkizuna bete behar duen. Kritikak egon arren eta hobekuntza egiteko aukerak izan arren, Bolondresgoaren Legeak bolondresgoa korpus juridiko batetat hornitzen du.

Erakunde mota asko

Bolondres erakundeek alderdi bizi bat daukate, itxura asko edukiz, elkarteak, erakundeak ala fundazioak izan baiditezke.

- Elkarteak

Hirugarren Sektorea osatzen duten erakundeak anitzak izan arren, bi egitura forma nagusi hartu dituzte : elkartearena eta fundazioarena. Sills-en arabera, bolondres elkarteak honela zehaztu daitezke :

1) helburu hamankomunak jarraitzen dituen pertsoez osatutako talde antolatu bat

2) non partaidetza bolondresa den

3) eta zein Estadutik askea den.

Definizio honen arazoa da, sindikatuak, alderdi politikoak, kooperatibak eta fundazioak bertan sartu daitezkeela. Konstituzioaren 22. artikulua oso definizio orokorra eskaintzen du eta 1964ko abenduaren 24ko Legeak arautzen duen elkarteen legeak, segurtasun juridiko eza sortzen du, elkarteen errealitatea azken urteetan asko aldatu baita. Hori dela eta, legebiltzarkideen lehentasunetariko bat izango da bolondres erakundeentzako kokaleku juridiko eraberritu bat proposatzea, ekimen sozialaren normalizazioa eta erregulazioa areagotuz.

Administrazio publikoek bolondres erakundeen esku-hartzea areagotu nahi dute gizarte zerbitzuen mailan, diru-laguntzak emanez, zerga pizgarriak proposatuz, lankidetzak mota ezberdinak eskainiz, besteak beste, kontratuen, hitzarmenen, kontzertuen eta baliogarritasun publikoaren aitopenen bidez. Zentzu horretan, esparru horretan dabilzan elkarreek zenbait probilegio dauzkate, nahiz eta Interes Orokorreko Jardueretan Parte-Hartze Pribaturako Fundazio eta Zerga Pizgarrien Legeak aldaketa batzuk eragin. Baliogarritasun publikoko elkarreak, ondasun hamankomuna ala interes orokorra jarraitzen duten erakundeak dira, bere hobariak zerga erregimenari eta pertsona fisiko zein juridikoek erakunde horiei egiten dizkieten ekarpenen zerga trataerei lotuak daude.

- *Fundazioak*

Fundazio motak anitzak dira jarraitzen dituzten helburuen arabera. Lanaren eta Gai Sozialen Ministeritzak, Ekintza Sozialaren Zuzendaritza Orokorren bitartez, irabari-laguntza fundazioen gainean eta interes orokorra helburutzat duten pertsona juridikoen babesean ekiten du. Estatuaren eginkizuna, sortzailearen borontatea betetzea da, ahalik eta errentagarritasun sozial handiena lortzeko. Modu guziz, ezagutu behar da fundazioek laguntza sozialeko alor askotan eginkizun garrantzitsu bat bete dutela, aintzindariak izanez, eritetxe, irakaskuntza edota gaixotasunen mailetan. Alor horretan diarduten fundazio asko daude Espainian, nahiz eta beraien baliabideak, helburuak eta zahartzaroa oso ezberdinak izan.

1899ko Ongintzari buruzko Aginduak eta 1919ko urriaren 17ko Errege Dekretuak, Protektoraduaren eginkizun nagusien artean sartu duten Fundazioak egoera sozial berriari egokitzea eta sortzailearen nahiak betetzea. Gailu horie esker, legedia errealitate berriei egokitu ahal izan da. Espainiar Konstituzioak, bere 34.1. artikuluan : fundazio eskubidea ezagutzen du interes orokorreko xedeentzat. Eta fundazioei buruzko lege berriak aurrepauso nabarmena suposatzen du gai honen arau trataeran. Izan ere, 1994ko azaroaren 24ko legeak, fundazio horiekin harrmandutako alderdiak arautuko ditu, definizio eta ezaugarrietatik pribilegioetara.

Lege honek fundazioak definitzen ditu : “beraien sortzaileen borontatez, irabazi asmorik gabe osatutako erakundeak gisa. Bere ondareak, modu iraunkorren, interes orokorreko helburuak betetzea hunkitzen ditu“. Izan ere, Fundazioak pertsona juridikoaren kalitatea dauzkaten erakundeak dira. Ondasun propioen fondo bat ezartzen dute, ondasun orokor bat egiteko. Hori dela eta, fundazioaren funtsezko osagaiak hiru dira : ondarea, antolaketa eta helburua. Nortasun juridikoa lortzen da Erregistroan Fundazioaren izena emanez, fundazioaren helburuak betetzeko gutxiengo fondoak edukitzea ezinbestekoa delarik.

Kasu batzuetan, fundazioen kudeaketa Autonomi Erkidegoei eman zaie, alor honetan batzuek gaitasun osoa eta beste batzuek gaitasun mailakatua daukatelarik. Lehenen artean aurkitzen dira Euskal Autonomi Erkidegoa ala Katalunia, besteak beste, eta bigarrenen artean daude Madrile ala Errioxa.

Orohar, fundazioek hazkunde galanta ezagutu dute azken urteetan, bereziki banku eta enpresa munduetan. Erakutsi nahi dute ongizate sozialaz arduratzen direla eta ez direla irabaziak egitera mugatzen.

- *Erakunde bereziak*

Hirugarren Sektorearen barruan, erakunde bereziek ekintza gune propioak osatzen dituzte, bai giza baliabide eta eskainitako laguntzen neurriari dagokionez, bai administrazio publikoaren partetik jasotzen duten trataera bereziari dagokionez.

Caritas

1942an Caritas erakundea sortzen da, Elizak urte askotan jarraitu duen karitate ildoari jarraituz. Caritas-ek bere ibilbidea eraldatu du ongintza eta ekintza sozialean agertu diren beharren aldaketetik. Hain zuzen ere, Caritas sortzen da Ekintza Katolikoaren barruan Karitatearen Idazkaritza Nazionala bezala, azken honen eginkizuna elkarte katolikoek jarduerak koordinatzea delarik. 1960. hamarkada itxaron beharko da Caritasek bere autonomia lortzeko, bere ginbeharretan sartzen direlarik berdintasun soziala bermatzea, behartsutasunak planteatzen dituen arazoak ikertzea eta behar gehien dauzkaten bizi baldintzak hobetzea.

Caritas elizen oinarri komunitarioen bidez antolatzen da eta, probintzia mailan koordinatuta dago Apizpeketegien bidez. Egitura horren buruan daude, erakundearen lehendakaria eta idazkaria, jakinik Pastoral Sozialaren Batzorde Episkopalak hautatzen dituela. Caritas, Konferentzia Episkopalaren barruan kokatzen da :

- Biltzarra, Espainia guztiko Caritas Elizbarrutikoen zuzendari eta ordezkariak osatzen dute, izaki konfederakundekoak ahaztu gabe. Organo hori urtero biltzen da erakundeak jarraitu beharreko ildo nagusiak finkatzeko.
- Kontseilua Caritas Elizbarrutikoen ordezkariak eta konfederakundeko lehenkadiorde batek osatzen dute.
- Batzorde iraunkorrak, Kontseiluarengandik askea den organo bezala, erakundearen elkarteak lau batzordeetan banatzen ditu, horietariko bat ekintza sozialaz arduratzen delarik.

Caritas-en baliabide ekonomikoak, funtsean, hiru iturrietatik datoz : Caritas Elizabarrutietako kuotetatik, administrazio publikoak ematen dituen diru-laguntzetatik eta jarduera ezberdinetatik datozen diru-sarreretatik, alegia, pertsonen emateak, banku interesak ala argitalpenak.

Bere historia luzean zehar, Caritas-ek jarduera ezberdinak eduki ditu ongizate sozialaren barruan. Ondorengo garaiak bereiztu daitezke :

- *Sorrera etapa (1942-1963)*. Nazio eta nazioarteko hondamendi handien arrazoiarekin esku-hartzeak egiten dira. Antolaketa eta ekonomia

baliabideak oraindik urriak dira eta ikerketa sozialak burutzen ditu Soziologia Aplikatuko Ikerketa Gunearen eta Dokumentazio Sozialaren bidez.

- *Karitatearen teknifikazio eta plangintza etapa (1963-1973)*. Kasu indibidualaz at, karitatea ekintza sozialaren plangintzaren osagarria izatea beharrezkotzat jotzen da, Sustapen, Laguntza Sozial eta Ongintza Plan Nazionalak agerian jarri duen bezala.
- *Salaketazko iragarpena eta kritikoaren etapa (1973-1976)*. Gizarte zibilaren dinamizazioarekin bat doa, transizio garaian, Caritas, ezberdintasun sozial egoeren salaketaren bozeramailea batean bilakatuz.
- *Sakontze etapa (1976-1979)*. Salaketa eta laguntza sozial ildoak sakontzen dira, jakinik Ongizatezko Estadu baten garapenak ez duela ondurarte ekintza sozialean dabiltzan eragileen irteera eragin.
- *Autonomien eta animazioaren etapa (1979-1983)*. Langabezia bezalako arazo geroz eta larriagoen aurrean, Caritas-ek, ondoren gizarte zerbitzuek berriz hartuko dituzten ekintza ildoak landu ditu.
- *Eztabaidaren etapa (1983-1985)*. Erakundearen barruan eta administraren eztabaida garatzen da.
- *Enpresa eraginkorraren eta konpremetitutako ezpiritu kristauaren etapa (1985-1988)*.
- *Batasuna, koherentzia eta eraginkortasunaren etapa (1989-1991)*. Erakundearen barruan, koordinaketa agerian uzten da.

Denboran zehar, Caritas, bere egituraketa, giza baliabideak eta ahalmen ekonomikoak sendotzen joan da, bolondresgoak toki garrantzitsu bat betetzen duela kontutan izanik. Kristau karitate planteamenduei, ohartarazte eta sozial ekintzak gehitu dizkio.

ONCE

Itxuen Erakunde Naionala, Estaduaren babespean sortzen da, Espainiako itxuen bilgune bat lez. Erakunde horretako kidea izateagatik, laguntza sozial batzuk jasotzen dituzte, horietariko zenbait administrazio publikoek ordezkatzeko dituztelarik. Estaduaren esku-hartze geroz eta txikiagoak, erregimen politikoaren aldaketak eta barne ibilmoldearen demokratizazioak, barne eraldaketa prozesua, hazkunde ekonomikoa eta beste taldeei irikitzeko joera bat eragin dute.

Erakundearen helburuen tartean aurkitzen dira : begietako gabeziaren ohartaraztea, bilaketa eta diagnosia, hezkuntza arreta, heziketa eta gaitasun zein sustapen profesionala baita ere heldutasunean begietako gabezia daukaten pertsonen erabateko erreabilitazioa. Horrela, ONCE, ekintza sozialean, hezkuntzan, kulturean eta enpleguan, zerbitzuak eskaintzen dituen erakunde bat bezala agertzen da.

Helburu horiek betetzeko, Kontseilu Orokorrataz eta Zuzendaritza Orokorrataz hornitzen da, organo errektoreak bezala. Kontseiluak, erakundearen politika alor guztietan osatzen du, Lurralde Kontseiluak edukiz. Zuzendaritza Orokorra, bere aldetik, akordioak egiten eta kudeatzen ditu, kudeaketa administrazioetatik arduratzen den une berean.

ONCE erakunde berezi bat da, kideen kopuruari eta bere diru-iturriari dagokienez : kupioak loteriaren arloan Estaduaren monopolio hausten baitu. Kupoiarekin batera, ONCE-k bere parte-hartzeak garatu ditu beste enpresa batzuetan, elbarrituak diren pertsonen integrazioarako eta lankidetzarako ONCE Fundazioa sortzera bultzatuz. Fundazio horren helburuak dira, modu zuzenean eta adostuan, helbarritu fisiko eta sensorialen integrazio sozialerako eta laguntza sozialak eskaintzeko egitarauak osatzea. Besteak beste, elbarrituen ohartarazte, erreabilitazio, hezkuntza, heziketa profesional, enplegu eta laguntza egitarauak egin ditzake.

ONCE-k Espainiar gizarteari sinestarazi behar dio irabazi gabeko asmoa daukan erakunde batek ez dituela bere baliabideak izoztu behar ala banku kontu batean gorde behar. Hala ere, lan hori ez da errexa, hirugarren sektoreko erakundeak gutxi eta behartsuak baitira eta handienek beraien baliabideak ohizko moduen bidez lortzen dituzte. Beste bi arazo, erakundearen barne alderdiarekin lotuak daude. Batetik, barne demokrazia arazoak daude gutxiengo batek boterea bereganatu baitu,

nahiz eta sindikatuek aurka-botere paper bat jokatu. Bestetik, erakundeetan lan egiten duten elbarrituek ez dituzte beste langileen lan eta politika eskubide berak.

Gurutze Gorria

Gurutze Gorriko Espainiar saila 1864ean sortu da eta, denborarekin, indartzen joan da. Alderdi bolondresa eta interes orokorra jarraitzen duen gizonenaldeko erakunde honek, bere jardura garatzen du Estatuaren babespean. Nortasun juridiko propioa dauka eta gaitasun juridiko zein ondarezkoa osoa dauka bere helburuak lortzeko. Gurutze Gorria Nazioarteko Mugimenduko kidea da eta bere ekintza ondorengo printzipioen arabera antolatzen du : gizatasuna, zuzentasuna, neutraltasuna, askatasuna, batasuna, bolondresgoa eta unibertsaltasuna.

Gurutze Gorriaren ekintzen artean, osasuneko esku-hartzeaz gain, ongizate eta elkartasun ekintzen sustapena eta lankidetzak aurki daitezke, integrazio sozialerako zailtasunak dauzkaten taldeei arreta berezi bat eskainiz, osasun egitarauak osatuz eta bertan parte-hartuz eta bolondres parte-hartzea sustatuz. Gurutze Gorriak giza baliabide handiak dauzka, kide aktiboak eta bolondresak, kide izen-emaleak, Gurutze Gorriaren Gazteriako kideak, ordezkoko laguntza sozialak eskaintzen dituztenak ahaztu gabe.

Kide horiek beraien ekintzak burutzen dituzte erakundearen organo errektoreetan. Oso modu deszentralizatuan antolatua da, totiko taldeek protagonismo handia daukatelarik. Biltzarrari eta Batzordeei, lurralde maila ezberdinetako hainbat talde gehitzen zaizkie. Hori dela eta, erabaki eta kudeaketa organoak dauzka, herrien, probintzien eta Autonomi Erkidegoen mailan. Modu guztiz, Biltzarra erabakigune nagusia da berak finkatzen baititu beharreko ildo nagusiak eta Batzorde Bazionala izendatzen baitu, Gurutze Gorriaren kudeaketaren zuzendaritzatz eta kontrolaz arduratu dadin.

- *Administrazioaren eta erakunde bolondresen arteko harremanak*

Ongizate sozialaren arloan, Estatuaren deskonzentrazioarako, desburokratizazioarako eta desinstituzionalizazioarako joera dagoenez, administrazio

publikoek erakunde bolondresekin dauzkaten harremanek itxura asko hartu dituzte, bien arteko lankidetzak bultzatuz. Hartu-eman horiek lau itxura hartu dituzte :

- *Diru-laguntza*. Erakunde bolondresak bultzatzeko modurik argiena eta erabiliena diru-laguntzak banatzea da, batez ere bi bide hobetsiz : lankidetzak eta bolondresgo sozial egitarauak egiteko diru-laguntzak eta gainontzeko egitarauak diruztatzeko diru-laguntzak.
- *Kontratazioa* dagoen formula zibilaren arabera. Administrazioak bolondres erakundeei diru-laguntzak ematen dizkie jardura berezi batzuen truke. Zentzu horretan, erakundeak, administrazio publikoak ezarritako ekintza sozialen diseinuen eragileak bilakatzen dira.
- *Zerbitzuen inguruko akordioak*. Aurreko bi formulen artean kokatzen dira, diru-laguntzen banaketan zehar maila garaia partekatuz eta kontratuarekin derrigorrez bete behar den eta laguntza mugatuaren egitura partekatuz.
- *Hitzartzea* zuzenki egiten da, administrazio publikoak bere zeharritasuna mantenduz, diru-laguntza zehatzak igarokorrak direla jakinik.

Formula horiekin batera, zergen arloan daudenak aurki daitezke, hala nola, zerga murrizketa eta salbuespen tributarioak. Gailu horiek Interes Orokorreko Parte-Hartze Pribaturako Fundazio eta Zerga Pizgarrien Legea arautzen ditu. Azkenik, administrazio publikoak, bolondres erakundearen jarduerak kontrolatzen ditu, zuzenki, bere artamendatzearen, erregistroan izen ematearen eta ikuskaritzaren bidez eta, zeharka, administrazioaren iritzi eta irizpideak partekatzen dituzten erakundeei diru-laguntzak eskainiz.

Hala ere, diru-laguntza eta kontzertuen sistemak, arrixku batzuk dauzka bolondres erakundeentzako diskrezionarioak baitira eta ez direlako epe finkoan banatzen. Arrixkuak hiru motatakoak dira.

1) Erakunde horien ekintzen jarraikortasunean, diru-laguntzek zalantza sortzen dute, beraien helburu eta ekintzen askatasuna kolokan jarriz.

2) Batez ere administrazioaren babesa duten erakundeek eta bereziak bezala ikusi daitezkenak, esfera para-publikora hurbildu daitezke, lekuzaldatze publikoak jasoz.

3) Bolondres erakundeen baitan eta beraien instituzionalizazio zein botere hartzea jarraituz, batetik, erakundearen ekintzen eredu-berekotze bat gertatzen da baita ere bere erabaki zein jardueren burokratizazio bat eta, bestetik, eta batez ere finantza murrizketa garaietan, administrazioa eta bolondres erakundeen arteko lankidetza gatazkatsua bilakatzen da dauden baliabideak urriak baitira.

Modu guztiz, bien arteko lankidetza eta hartu-emanak baikorrak izan daitezen, oinarrizko jardunak finkatzea komeni da : erakundeen diru-iturriak ezberdintzea, beraien askatasuna bermatzeko, administrazioak zerbitzu eta laguntza unibertsal batzuk mantentzea eta bolondres erakundeek proposatzen dituzten zerbitzuen kalitate eta kontrol eredu-berekoak finkatzea.